

สภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย
จังหวัดลำปาง

นางสมหญิง ไชยพรม

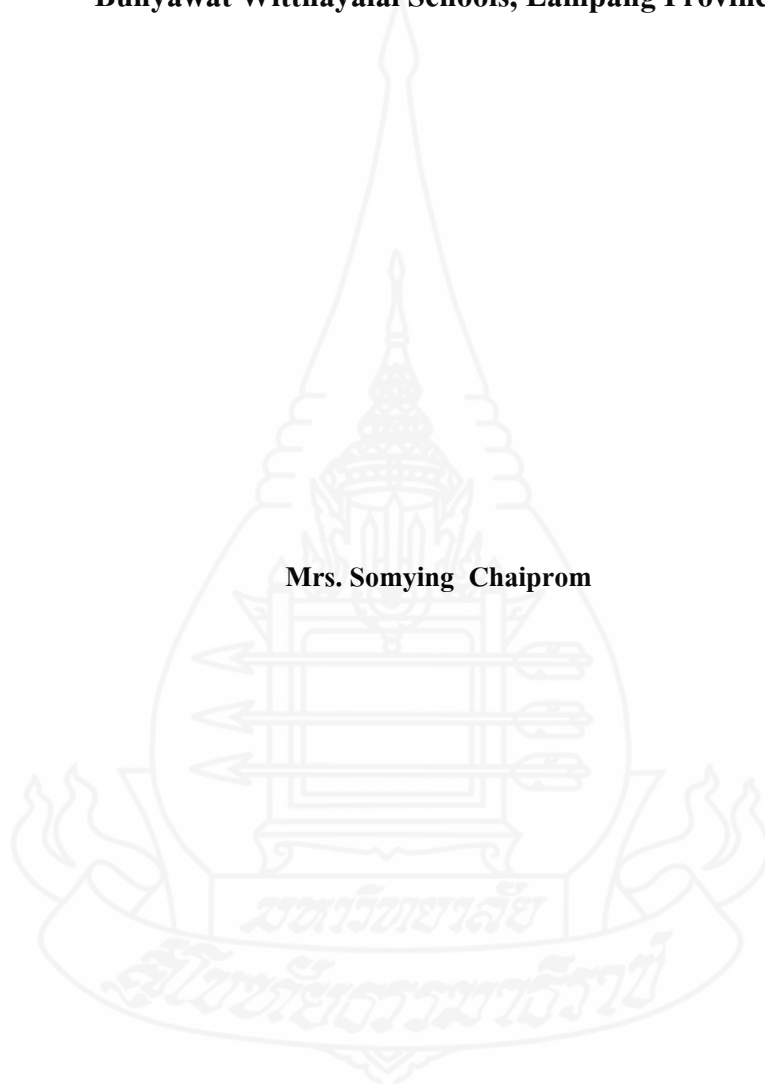

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2558

**The State and Problems of Managing the Guidance System of
Bunyawat Witthayalai Schools, Lampang Province**

Mrs. Somying Chaiprom

An Independence Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2015

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ สภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของ
โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง
ชื่อและนามสกุล นางสมหญิง ไชยพรม
แขนงวิชา การแนะแนว
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท หญิง ดร. สุขอรุณ วงษ์ทิม

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2559

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท หญิง ดร. สุขอรุณ วงษ์ทิม)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรินาถ แสนสา)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษา **คั่นคว้ออิสระ** สภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย
จังหวัดลำปาง

ผู้วิจัย นางสมหญิง ไชยพรม รหัสนักศึกษา 2572800148

ปริญญา ศีษษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท หญิง ดร. สุขอรุณ วงษ์ทิม ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง (2) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย ลำปาง และ (3) ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และนักเรียน ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง จำนวน 367 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .81 และแบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน ค่าความเที่ยงเท่ากับ .76 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนโดยภาพรวม พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านบริการปรึกษา 2) ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนโดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบริการปรึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และ 3) ข้อเสนอแนะและแนวทางการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนที่พบ ควรนำเสนอให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมร่วมกันในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ สภาพ ปัญหา การดำเนินงานแนะแนว

Independent Study title: The State and Problems of Managing the Guidance System of Bunyawat Witthayalai Schools, Lampang Province

Author: Mrs. Somying Chaiprom; **ID:** 2572800148;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling);

Independent Study advisor: Police Lieutenant Colonel Dr. Sukaroon Wongtim, Assistant Professor; **Academic year:** 2015

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the state of guidance activities of the Bunyawat Witthayalai School at Lampang Province 2) examine the problems of guidance activities of the Bunyawat Witthayalai School and 3) study guideline for the development of guidance activities of the Bunyawat Witthayalai School.

The samples consisted of the school administrators, teachers, and students of the Bunyawat Witthayalai School at Lampang Province . They were obtained by stratified randomization with 367 persons. The instruments were the questionnaires about the state of guidance activities with a reliability of .81 and the questionnaires about the problems of guidance activities with a reliability of .76. The statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results showed that: (1) the overall mean of the state of guidance activities of the schools was high in all aspects. The highest was individual inventory service and the lowest was counseling service. (2) the overall mean of the problems of guidance activities of the school was low. The highest mean level was counseling service and the lowest was individual inventory service. And (3) about the recommendation and guideline for the development of guidance activities, they suggested the presentation of the research results to the related person in this issue for their suitable coordination in the development of the effective guidance activities at the school in the future.

Keywords: State, Problems, Managing the Guidance System

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร.สุชอรุณ วงษ์ทิม ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา กรรมการสอบ ได้กรุณาให้คำปรึกษาตลอดจนข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านคือ อาจารย์ตามพงษ์ วงษ์จันทร์ อาจารย์จักรคุณย์ มนตรี ณ อยุธยา และอาจารย์กัญญาณี บุญเรืองขาว ที่ได้กรุณาสละเวลาตรวจสอบ และให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยรวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียนใน โรงเรียนลำปางกัลยาณี จังหวัดลำปาง ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือและ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและนักเรียนใน โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ทุกท่านที่ได้กรุณา ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจนทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

นอกจากนี้ขอขอบคุณอาจารย์ในแขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย ขอขอบคุณ นายอมร จันทร์ดา ศึกษาานิเทศก์ เชี่ยวชาญ พี่ชาย ครอบครัวและเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนและเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา ท้ายที่สุดนี้ประโยชน์ที่พึงได้รับจากการศึกษาอิสระฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ทุกท่านที่มีส่วน สำคัญต่อความสำเร็จในการวิจัยครั้งนี้

สมหญิง ไชยพรม

สิงหาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตงานวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว.....	6
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล.....	56
ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานแนะแนวของ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง.....	57
ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง.....	63
ตอนที่ 4 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง.....	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	75
สรุปการวิจัย.....	75
อภิปรายผล.....	82
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	87
ภาคผนวก.....	92
ก ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ.....	93
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	100
ค ค่าดัชนีความสอดคล้อง.....	108
ประวัติผู้ศึกษา.....	111

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา.....	56
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง.....	58
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคล.....	59
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการสนเทศ.....	60
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการปรึกษา.....	61
ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล.....	63
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการติดตามและประเมินผล.....	64
ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมและรายด้าน.....	65
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคล.....	66
ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการสนเทศ.....	68
ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการปรึกษา.....	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล.....	70
ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการติดตามประเมินผล.....	71

สารบัญภาพ

ภาพที่ 2.1	แผนผังขอบข่ายงานแนะแนว.....	หน้า 21
------------	-----------------------------	---------

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 กล่าวว่าไว้ว่าการจัดการศึกษาต้อง เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของการจัดการศึกษาโดยทั่วไป ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ปัญญา คีวงแพง สุริวัตร จันทรโสภาและนคร วิชัยผิน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นคนดี คนเก่งและคน มีความสุข สรุปสาระสำคัญ ดังนี้ คนดี คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประการหนึ่ง อันเป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงคุณภาพจิตใจ หรือพฤติกรรมทางใจและสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก กล่าวคือ ความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรมและจริยธรรม ทั้งที่เป็นคุณธรรมทางศาสนาและคุณธรรมสากล เช่น ความเป็นคนมีเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ การมีความรับผิดชอบ รวมทั้งค่าการรู้จัก เคารพในกฎกติกาของสังคมต่างๆ คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิตโดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือ มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันเทคโนโลยี ทันโลก มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติได้ คนมีความสุข คือคนที่มีสุขภาพกาย และใจดี เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรงจิตใจ เข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพ ปลอดภัยจากการตกเป็นทาสของอบายมุขและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ ปัญญา คีวงแพง สุริวัตร จันทรโสภา และนคร วิชัยผิน (2548, น. 35)

ในปัจจุบันการแนะแนวมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เป็นงานที่สนับสนุนการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระเพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดีและมีคุณภาพในสังคม แต่คนโดยทั่วไปส่วนใหญ่เข้าใจว่า การแนะแนว คือ การแนะแนวทางการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปเท่านั้นซึ่งเป็นการมองเพียงด้านเดียว ไม่ใช่การมองค่าว่าการแนะแนวอย่างเต็มรูปแบบ เพราะค่าว่าการแนะแนวนั้นต้องครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ การแนะแนวส่วนตัวและสังคม ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง ปรับตนเองอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้การบริการแนะแนวเป็นบริการที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนทุกคน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ ป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหาและเพื่อให้วัตถุประสงค์ดังกล่าวบรรลุผล โดยเน้นการให้บริการจำนวน 5 บริการ ดังนี้ 1) บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล 2) บริการสนเทศ 3) บริการปรึกษา 4) บริการจัดวางตัวบุคคลและ 5) บริการติดตามและประเมินผล

โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียนเพราะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ เพื่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาต่างๆ และเพื่อทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการจัดหลักสูตรและปรัชญาของการศึกษาตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่โรงเรียนกำหนดขึ้น บริการแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนดีขึ้นทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ สามารถปรับตัว ให้เข้ากับผู้อื่นและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยมีครูแนะแนวเป็นผู้จัดบริการต่างๆ ให้แก่นักเรียน ให้นักเรียนได้รู้จักตนเองและพัฒนาตนเองให้มีสุขภาพร่างกายและจิตใจสมบูรณ์ แข็งแรง โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อตนเองและสังคมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน เนื่องจากผลการสำรวจเบื้องต้นโดยการสอบถามจากครูและนักเรียนของผู้วิจัย พบว่าการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนยังพบกับปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ เช่น บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลที่ยังไม่เป็นปัจจุบัน บริการให้การปรึกษายังไม่มีตารางนัดหมาย และบริการจัดวางตัวบุคคล ในเรื่องการมอบทุนการศึกษานักเรียนที่ยากจนจริงบางคนยังไม่ได้รับทุน ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการพัฒนาปรับปรุงงานแนะแนวของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัยจังหวัดลำปาง
- 2.2 เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัยจังหวัดลำปาง
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัยจังหวัดลำปาง

3. ขอบเขตงานวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาค้นคว้าได้ดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการให้บริการแนะแนวออกเป็น 5 บริการดังนี้

- 3.1.1 บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
- 3.1.2 บริการสนเทศ
- 3.1.3 บริการปรึกษา
- 3.1.4 บริการจัดวางตัวบุคคล
- 3.1.5 บริการติดตามและประเมินผล

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 5 คน ครู จำนวน 249 คนและนักเรียนจำนวน 4,158 คน ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปางรวมจำนวน 4,412 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง จำนวน 367 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนและคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของยามานะ

3.3 ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการให้บริการแนะแนวแบ่งออกเป็น 5 บริการดังนี้

- 3.3.1 บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
- 3.3.2 บริการสนเทศ
- 3.3.3 บริการปรึกษา
- 3.3.4 บริการจัดวางตัวบุคคล
- 3.3.5 บริการติดตามและประเมินผล

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 **สภาพการดำเนินงานแนะแนว** หมายถึง สภาพที่ปรากฏจริงขณะนั้น ในการปฏิบัติการแนะแนวในโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

4.2 **ปัญหาการปฏิบัติงานแนะแนว** หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติการแนะแนวในโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

4.3 **การแนะแนว** หมายถึง การช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม สามารถตัดสินใจเลือกตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ได้

4.4 **บริการแนะแนว** หมายถึง บริการที่ฝ่ายแนะแนวของโรงเรียน จัดขึ้นให้แก่นักเรียน ประกอบด้วย 5 บริการ ดังนี้

4.4.1 **บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล** เป็นการสำรวจข้อมูลประวัติส่วนตัวของนักเรียน จัดทำโครงการเยี่ยมบ้าน การศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี จัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนทุกคน ขอความร่วมมือจากคณะครูในการให้ข้อมูลนักเรียนและนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน มีการวิเคราะห์และวินิจฉัยข้อมูลของนักเรียน สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้ครูรู้จักนักเรียนและนักเรียนรู้จักตนเองมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อนำเอาข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการแนะแนว

4.4.2 **บริการสนเทศ** เป็นงานเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการศึกษา อาชีพและสังคมอย่างกว้างขวาง สามารถนำความรู้ ความเข้าใจเหล่านั้นไปพิจารณาและตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษา การประกอบอาชีพ และปรับปรุงบุคลิกภาพได้อย่างเหมาะสม

4.4.3 **บริการปรึกษา** เป็นการจัดบริการปรึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ให้บริการแก่ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อเข้าใจและร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ประชุมครูเพื่อนำไปสู่การป้องกันปัญหา ตัดสินใจการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

4.4.4 **บริการจัดวางตัวบุคคล** เป็นการสำรวจนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมเสริมหลักสูตรและเลือกวิชาเรียนที่เหมาะสม ช่วยเหลือให้นักเรียนเลือกกิจกรรมกลุ่มและชุมนุมต่างๆ ตามความสนใจ สนับสนุนทุนการศึกษาและจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน ช่วยเหลือ นักเรียนในการเลือกเรียนต่อและเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดของตน

4.4.5 **บริการติดตามและประเมินผล** จัดทำหลักฐานการวิเคราะห์หรือวิจัยข้อมูล ที่ได้จากการประเมินและติดตามผล นำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อจัดบริการแนะแนว

ติดตามผลนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษาและไปศึกษาสถานศึกษาอื่น ติดต่อผู้ปกครอง เพื่อทราบความก้าวหน้าในการแก้ปัญหานักเรียน ประเมินผลการจัดบริการด้านต่างๆ เพื่อทำสถิติเปรียบเทียบ และปรับปรุงพัฒนางานแนะแนว

1) งานติดตามผล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ ในการช่วยนักเรียนแต่ละคนให้สามารถแก้ปัญหาและปรับปรุงตนในด้านต่างๆ ได้ อย่างเหมาะสมและเพื่อนำข้อมูลที่ได้มานั้น ไปใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนวและงาน อื่นๆ ของโรงเรียน พนม ลีมาอารีย์ (2533, น. 228) ได้กล่าวถึง การติดตามผลการแนะแนวว่า นักเรียนที่ควรได้รับการติดตามผลจากฝ่ายแนะแนวของโรงเรียน คือ นักเรียนทั่วไปที่ศึกษาอยู่ ในโรงเรียน เพื่อติดตามดูว่านักเรียนได้รับประโยชน์จากบริการและกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้ หรือไม่เพียงใด

2) งานประเมินผล มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการ บริการแนะแนวว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเอง ตามเป้าหมายหรือไม่ นอกจากนี้ ผลที่ได้รับจากการประเมินจะนำไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอน บริการและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ให้มีความเหมาะสมและสนองตอบ ความต้องการของนักเรียน เป็นแนวทางในการปรับปรุงการแนะแนวของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

4.5 ข้าราชการครู หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา ครู โรงเรียน บุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

4.6 นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทำให้ทราบสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

5.2 นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน บุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

- 1.1 ความหมายของการแนะแนว
- 1.2 ความหมายของการบริหารงานแนะแนว
- 1.3 หลักการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษา
- 1.4 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานแนะแนว
- 1.5 องค์ประกอบสำคัญในการบริหารจัดการแนะแนว
- 1.6 การดำเนินงานแนะแนว
- 1.7 จุดมุ่งหมายของการแนะแนว
- 1.8 ปรัชญาของการแนะแนว
- 1.9 ความจำเป็นและความสำคัญในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 1.10 ประเภทของการแนะแนว
- 1.11 ประโยชน์ของการแนะแนว

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 งานวิจัยในประเทศ
- 2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว

งานแนะแนวเป็นงานที่สำคัญที่สุดงานหนึ่งในสถานศึกษา เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจถึงแวดล้อมและสามารถตัดสินใจด้วยตนเองทั้งในเรื่องการศึกษา อาชีพ สังคม และส่วนตัว

1.1 ความหมายของการแนะแนว

การแนะแนวเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษา ที่จะสามารถช่วยให้ปรับตัวอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุขและพร้อมจะก้าวไปสู่อนาคตที่ดีตามความมุ่งหมายได้ คือ การแนะแนวในโรงเรียน เนื่องจากการแนะแนวเป็นการบริการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความพร้อมเผชิญชีวิตในสังคม ด้วยเหตุนี้การแนะแนวจึงมีความสำคัญต่อการศึกษา และมีความสำคัญต่อนักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนออกจากโรงเรียนไปประกอบวิชาชีพ ความหมายของคำว่า การแนะแนว มีผู้ให้ความหมายของการแนะแนวไว้ต่าง ๆ ดังนี้

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2546, น. 5) ได้ให้ความหมายการแนะแนวว่าเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถที่จะช่วยให้ตนเองได้ รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจคนอื่นในสังคม สามารถปรับตัวเพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน ได้ด้วยดีและช่วยให้ได้พัฒนาตนเองทุกด้าน จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของการแนะแนวมุ่งไปที่การช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคนให้สามารถแก้ปัญหาสามารถเลือกและสามารถตัดสินใจด้วยตนเองอย่างดีที่สุดอย่างฉลาดที่สุดสามารถดำเนินชีวิตดำเนินชีวิตและปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี มีความสุข ความเจริญและความก้าวหน้าในชีวิต

วัฒนา พัทธราวิช (2531, น.8) ได้ให้ความหมายว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจตนเองและรู้จักตนเอง เข้าใจสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว รู้จักคิดและใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจด้วยตนเอง แก้ปัญหาต่างๆ หรืออุปสรรคในชีวิตด้วยตนเอง สามารถเป็นผู้นำให้ตนเองได้ เป็นตัวของตัวเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วัชร ทรัพย์มี (2531, น. 3) ที่กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้ แก้ปัญหาได้ด้วยตนเองและสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุขและพนม ลิ้มอารีย์ (2533, น. 3-5) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวไว้สอดคล้องกันพอสรุปได้ดังนี้ การแนะแนวเป็นการช่วยเหลือให้บุคคลแต่ละคนเข้าใจตนเองและตระหนักในคุณค่าของตนเอง สามารถวางแนวทางชีวิตของตนเองได้อย่างฉลาด รอบคอบ รู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ประดิษฐ์ อูปรมย์ (2547, น. 17) ให้ความหมายไว้ว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการของการบริการ ซึ่งจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักและเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้อง ได้พัฒนาการไปใน ทุก ๆ ด้าน สามารถช่วยตนเองมีทักษะ วิจารณญาณในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่าง

ฉลาดและวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี เพื่อบุคคลได้เป็นสมาชิกที่ดีมีประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม

Good. (1973, น. 271) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวว่า 1) การแนะแนวคือกระบวนการช่วยเหลืออย่างมีแบบแผนต่อเนื่องให้แก่บุคคลสามารถเข้าใจตนเองและโลกเกี่ยวกับตนเองได้ดี สามารถแสวงหาความรู้เพื่อจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางการศึกษา การพัฒนาทางอาชีพและการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม 2) การแนะแนวคือวิธีการช่วยเหลืออย่างมีแบบแผนต่อเนื่องกันซึ่งนอกเหนือไปจากการสอบปกติเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนนักศึกษาหรือบุคคลอื่น สามารถประเมินความสามารถและข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อจะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ 3) การแนะแนวเป็นวิธีการที่กระทำโดยตรงต่อเด็กในการที่จะนำเด็กไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางโดยการจัดสภาพแวดล้อมให้แก่เด็กเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นมูลฐานและช่วยให้ความต้องการประสบความสำเร็จ 4) การแนะแนวเป็นวิธีที่ครูจะนำเด็กให้รู้จักวิธีศึกษาค้นคว้าและได้รับการตอบสนองความต้องการของตน

Miller (1976, p. 13) ให้ความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือแต่ละบุคคลให้สามารถเข้าใจตัวเอง ตัดสินใจด้วยตัวเอง และมีการวางแผนในการพัฒนาระบบของชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น

Barron. (2003, p. 4229 - A) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวว่า หมายถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง และช่วยส่งเสริมนักเรียนให้เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุกด้าน งานแนะแนว จึงเป็นหน้าที่ของครูทุกคน

สรุปความหมายของการแนะแนวได้ว่า เป็นกระบวนการช่วยบุคคลให้รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจสภาพแวดล้อม ช่วยให้บุคคลเกิดแนวคิดที่ถูกต้องและเหมาะสมสามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง เป็นผู้นำตัวเอง แก้ปัญหาด้วยตัวเอง นำศักยภาพของตัวเองมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ในสังคมได้อย่างราบรื่น กระบวนการแนะแนวจัดขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่ผ่านการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดี ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะทำหน้าที่ช่วยเหลือ และส่งเสริมเด็กให้มีพัฒนาการไปทุก ๆ ด้านและสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมซึ่งเป็นกรรมวิธีที่ต้องกระทำติดต่อกันการแนะแนวเป็นไปโดยอิสระปราศจากการบังคับให้เสรีภาพแก่บุคคลที่จะคัดเลือกและตัดสินใจด้วยตนเอง การแนะแนวเป็นวิธีการที่จะช่วยพัฒนาบุคคลไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางของชีวิตที่สมบูรณ์ด้วยเหตุนี้เอง การแนะแนวจึงแตกต่างจากการแนะนำธรรมดาสามัญ ผู้ที่จะทำหน้าที่แนะแนวจะต้องเรียนรู้วิธีการและเทคนิคเป็นอย่างดีจึงจะปฏิบัติงานได้ผลจริงนับว่าวิธีการแนะแนวเป็นวิธีการใหม่ ที่พัฒนาจากการแนะนำที่เคยทำมาแล้วแต่กาลก่อนนั่นเอง แต่ได้จัดวิธีการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นจนสามารถพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตอย่างเต็มที่ทุกด้าน

1.2 ความหมายของการบริหารงานแนะแนว

การดำเนินงานบริหารงานแนะแนวให้สนองเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิต จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการแนะแนวและบริหารจัดการ ตามแผนพัฒนา การแนะแนวระยะที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549) ที่เน้นการแนะแนวมิติใหม่ซึ่งเป็นแนะแนวเชิงรุก ที่มุ่ง ส่งเสริม พัฒนา และสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคง การบริหารงานแนะแนว (Administration Guidance) เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้งานแนะแนวดำเนินไปได้ด้วยดี ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีหลักในการ บริหาร งานแนะแนวดังนี้ นักการศึกษาและนักแนะแนวได้ให้ความหมายของ การบริหารงานแนะ แนวไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ก, น. 7) ให้ความหมายว่า การบริหารงานแนะแนว คือ การจัดระบบและการจัดกระบวนการต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการดำเนินงานแนะแนวทุกระดับ ปรับปรุง องค์กรให้มีศักยภาพที่จะปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาเครือข่ายงานแนะแนว ให้มีเอกภาพในการประสานงานซึ่งกันและกัน

สุโท เจริญสุข (ม.ป.ป., น. 88) กล่าวสรุปไว้ว่า การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน หมายถึง การจัดดำเนินงานแนะแนวให้มีผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี มีประสิทธิภาพเพียบพร้อมด้วย คุณธรรมน้ำใจครบถ้วน ตามกระบวนการและถูกต้องตามหลักวิชาการ

พนม ลีอารีย์ (2548, น. 3-4) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวไว้ 3 นัยด้วยกันคือ

1. ความหมายตามรูปศัพท์ การแนะแนว หมายถึง การชี้แนะ การชี้ช่องทางให้การ บอกแนวทาง เพื่อช่วยให้ผู้ที่มีปัญหาตัดสินใจได้ แต่ไม่ได้เป็นการชี้แนะ (Advise)

2. ความหมายในแง่กระบวนการ (Process) การแนะแนว หมายถึง กระบวนการ ช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและโลกของตนซึ่งมีสิ่งพิจารณาอยู่ 4 ประเด็น คือ

2.1 กระบวนการ (Process) หมายถึง ปรัชญาการซึ่งแสดงการเปลี่ยนแปลง อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

2.2 การช่วยเหลือ (Helping) หมายถึง การช่วย การอนุเคราะห์ การสังเคราะห์ การให้ประโยชน์

2.3 บุคคล (Individuals) หมายถึง นักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษา

2.4 การเข้าใจตนเองและโลกของตน (Understand Themselves and Their World) หมายถึง การที่บุคคลรู้ว่าตนเองเป็นใคร รู้ถึงเอกลักษณ์ของตน (Personal Identity) รับผิดชอบต่อชาติ ของตนอย่างกระจ่าง มีประสบการณ์เกี่ยวกับโลกของตน

3. ความหมายในแง่บริการ (Service) การแนะแนวเป็นบริการอย่างหนึ่งที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นมาเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

นฤมล จันทรนิยม (2550, น. 23) ให้ความหมายว่า การบริหารงานแนะแนว หมายถึง กระบวนการพิจารณาทางเลือก เพื่อจัดการดำเนินงานแนะแนวภายในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

แฮนเซนและสตีวิก (Hansen & Stevic. 1969, p. 27) กล่าวว่า การบริหารงานแนะแนว คือการที่ผู้บริหารสามารถดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผน การกำหนดขอบข่ายงานแนะแนว การจัดบุคลากร และการจัดองค์การของการจัดบริการแนะแนว

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการบริหารงานแนะแนวสามารถสรุปได้ว่าการแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเอง รู้จักตนเอง รู้จักสังคมและสิ่งแวดล้อม รู้จักวิธีการเผชิญกับปัญหา ตัดสินใจเลือกวิถีแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ได้สามารถวางแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเองได้อย่างถูกต้องและปรับตัวเข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดีประสบความสำเร็จ ในการดำเนินชีวิต

1.3 หลักการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษา

การบริหารงานแนะแนวจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้ ต้องมีหลักการสำหรับการปฏิบัติงานจึงจะทำให้การแนะแนวนั้นบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ผู้ที่ทำงานด้านนี้นอกจากจะต้องเข้าใจอย่างละเอียดและแจ่มชัดแล้ว จะต้องพยายามตระหนักถึงความสำคัญของ หลักต่าง ๆ อยู่เสมอว่าเป็นสิ่งที่ต้องนำมาใช้อย่างจริงจัง มีความถูกต้องและมีความเหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ค : 6) มีหลักการบริหารงานแนะแนวมีมติใหม่ ดังนี้

หลักการที่ 1 ทุกคนในสังคมต้องมีบทบาทในด้านการแนะแนว

หลักการที่ 2 การแนะแนวนั้นผู้เรียนสำคัญที่สุดและให้เกิดความเท่าเทียมกัน

หลักการที่ 3 ความสำเร็จของผู้เรียนขึ้นอยู่กับระบบการแนะแนว

หลักการที่ 4 แหล่งการเรียนรู้และข้อมูลสารสนเทศเพื่อการแนะแนว มีบทบาท

ต่อความสำเร็จของผู้เรียน

หลักการที่ 5 ศักยภาพเครือข่ายการแนะแนวได้จากความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ

ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2547, น 339-340) ได้สรุปไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและขอบข่ายของบริการแนะแนวเป็นอย่างดี มีความตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดบริการนี้ในโรงเรียนพร้อมที่จะให้การสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณ เวลาที่จัดกิจกรรม กำลังคน อีกทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในงานแนะแนว

2. บุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของบริการแนะแนวในโรงเรียนและพร้อมที่จะร่วมงาน และในการริเริ่มโครงการจะต้องให้บุคลากรในโรงเรียนรับรู้ในการวางแผนงานด้วย

3. จะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการบริการแนะแนวอย่างชัดเจนและครอบคลุม ทั้งการป้องกันปัญหา การแก้ปัญหา และการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน

4. บริการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพ คือ บริการที่สนองความต้องการของนักเรียน ดังนั้นจะต้องมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนก่อนที่จะวางโครงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

5. บริการแนะแนวจะต้องจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนทุกคน และทุกระดับชั้น

6. จะต้องมีการคัดเลือกบุคลากรที่จะมาดำเนินการแนะแนว โดยเลือกจากบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนทั้งด้านความรู้ คือ ได้รับการฝึกอบรมโดยเฉพาะทางด้านการแนะแนวและการให้คำปรึกษา ตลอดจนมีประสบการณ์และบุคลิกภาพที่เหมาะสม

7. จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครองรู้จักบริการแนะแนวในโรงเรียน

8. มีการติดต่อประสานงานกับบุคลากรและสถาบันต่าง ๆ ที่จะส่งตัวนักเรียนไปขอความช่วยเหลือ

9. บริการแนะแนวของแต่ละโรงเรียน ควรจะมีการกำหนดโครงสร้างโดยเฉพาะของตนเอง เนื่องจากความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียน ความพร้อมของบุคลากร ตลอดจนวัตถุประสงค์ของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน

10. จะต้องมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรต่าง ๆ ที่มีต่อบริการแนะแนวในโรงเรียน และมีการประสานงาน ไม่ก้าวก่ายงานซึ่งกันและกัน

ประธาน ทิพย์ธารา (ม.ป.ป., น. 25) ได้กล่าวว่า ในการจัดบริการแนะแนวนั้น ผู้แนะแนว พึงระลึกถึงหลักสำคัญอยู่เสมอเพื่อให้การจัดการแนะแนวมีประสิทธิภาพมาก ซึ่งมีหลายประการดังนี้

1. การแนะแนวจะต้องยึดถือ และยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) ถึงว่าคนเรานั้น เป็นเอกลักษณ์บุคคล (Uniqueness) ดังนั้นจึงพยายามให้บุคคล รู้จักตนเอง (Real Self) อย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถเข้าใจตนเองและแก้ปัญหาต่างๆ ได้เป็นผลสำเร็จ

2. การแนะแนวจะต้องทำเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่วัยเด็กเป็นต้น ไปจนสำเร็จการศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็ยังต้องปรับตัวเข้ากับงานอาชีพ ปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน ปรับตัวเข้ากับคู่สมรส จึงนับว่าคนเราต้องการการแนะแนวทุกระยะของชีวิต

3. การแนะแนวจะต้องอยู่บนรากฐานของความจริงที่ว่า บุคคลต้องการความช่วยเหลือทุกคน ฉะนั้นการจัดบริการแนะแนวจะต้องจัดให้คลุมทุกคนทั้งคนที่มีปัญหาและไม่มีปัญหา

4. การแนะแนวยอมรับว่าบุคคลทุกคนมีค่า และสามารถช่วยตัวเองได้ถ้าเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง การจัดบริการแนะแนวจึงควรเห็นความสำคัญในเรื่องที่ทำให้บุคคลเข้าใจตัวเอง (Self - Understanding) ตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง (Self - Determination) และสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม (Self - Adjustment)

5. การแนะแนวควรจัดการช่วยเหลือให้ครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาการ (Developmental Approach) การป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น(Preventive Approach) และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว(Curative Approach) แต่อย่างไรก็ตามควรจะเน้นในด้านการพัฒนาและการป้องกันปัญหามากกว่าการแก้ไขหรือการรักษา เพราะจะเกิดประโยชน์เต็มที่

6. การแนะแนวนั้นควรจะเน้นการแนะแนวชีวิต (Life Guidance) เพื่อช่วยให้บุคคลเกิดบูรณาการในชีวิต เพราะปัญหาบางอย่างนั้นอาจมีสาเหตุหลายๆอย่าง ชับซ้อนกันอยู่ การจะช่วยให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาได้นั้นต้องเข้าใจบุคคลโดยรอบด้าน (As a Whole) จึงสามารถช่วยให้บุคคลมีความสุขอย่างแท้จริง

7. การดำเนินการแนะแนวที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีบุคลากรที่มีคุณสมบัติมีประสบการณ์และมีความสามารถ ที่จะทำงานร่วมกันทั้งโรงเรียนได้ โดยแต่ละคนมีหน้าที่และบทบาทด้านความสามารถของตน ซึ่งผู้บริหารจะต้องกำหนดไว้โดยชัดเจน ผู้ที่ทำหน้าที่แนะแนวทุกคนจะต้องตระหนักถึงของเขตความสามารถของตน ปัญหาใดที่ตนไม่มีความสามารถต้องส่งต่อ (Refer) ไปให้ผู้ที่มีความสามารถช่วยเหลือต่อไปได้อย่างเหมาะสม

วัฒนา พัชรวนิช (2549 : 19-21) หลักของการแนะแนวที่สำคัญ มีดังนี้

1. การแนะแนวเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน การจัดบริการแนะแนวไม่ใช่ว่าการกระทำที่เสร็จสิ้นลงในระยะเวลาเพียงสั้น ๆ จะต้องดำเนินการไปตามลำดับขั้นตอน การแนะแนวจำเป็นต้องสอดแทรกอยู่ในการเรียนการสอนตลอดเวลา เพื่อดำเนินไป สู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

2. การเน้นเน้นในเรื่องการเข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ทุก ๆ ด้านได้ ต้องอาศัยการประสานงานของทุก ๆ ฝ่าย การเน้นแนวที่ดีต้องอาศัยความร่วมมือจาก ผู้เกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่าย เช่น ผู้บริหาร โรงเรียนหรือครูใหญ่ คณะผู้บริหาร ครู นักเรียน พยาบาล บรรณารักษ์ และบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริการเน้นแนว

3. โดยปกติแล้วมักจะมีผู้เข้าใจผิดว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริการเน้นแนวที่แท้จริง คือบุคคลที่ทำหน้าที่เน้นแนวโดยเฉพาะ ส่วนบุคคลอื่นนั้นไม่เกี่ยวข้อง ความจริงแล้วครูทุก ๆ คนก็คือ ผู้เน้นแนวการบริการเน้นแนวเป็นของครูทั้งโรงเรียน ซึ่งครูทุก ๆ คนมีหน้าที่โดยตรงที่จะร่วม บทบาทบริการเน้นแนว และครูควรทราบถึงบทบาทที่แท้จริงของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูประจำชั้นจะเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญโดยตรงต่อเด็ก เพราะถือเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กที่สุด

4. การเน้นแนวจำเป็นต้องอาศัยผู้เน้นแนวที่มีคุณสมบัติที่ดี ครูในโรงเรียนทุกคน ต้องมีส่วนร่วมในการเน้นแนว การเป็นผู้เน้นแนวไม่ใช่ของง่าย บุคคลที่จะทำหน้าที่เน้นแนวต้อง ผ่านการฝึกอบรมมาอย่างดี เข้าใจวิธีการเน้นแนวอย่างชัดเจน และจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษส่วนตัว ในลักษณะของผู้เน้นแนวที่ดี จึงจะช่วยให้บริการเน้นแนวบรรลุเป้าหมายได้

5. การเน้นแนวต้องอาศัยกลวิธีทางวิทยาศาสตร์ การเน้นแนวที่ดีต้องใช้วิธีการ ทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยในการแก้ปัญหา ฐัจการรวบรวมข้อมูลและหาสาเหตุแห่งปัญหาแล้ว ดำเนินการแก้ไขปัญหไปตามขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานเน้นแนวที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานเน้นแนว และตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องจัดงานเน้นแนวใน สถานศึกษา โดยพร้อมที่จะให้การสนับสนุนเพื่อการดำเนินงานที่เป็นระบบ กำหนดนโยบายในการ ดำเนินงานเน้นแนวที่ครอบคลุมทั้งการป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนบนพื้นฐานของการ มีส่วนร่วมของทุกคนในสถานศึกษา โดยมุ่งจัดให้แก่ผู้เรียนทุกคน ทั้งนี้ต้องคัดเลือกและมอบหมาย หน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสมและชัดเจน ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยรูปแบบการดำเนินงานนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขด้านความพร้อมของบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่มีอยู่ในแต่ละสถานศึกษา ประชาสัมพันธ์งานเน้นแนวให้แพร่หลาย และอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งเครือข่ายภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.4 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานเน้นแนว

การเน้นแนวจะประสบความสำเร็จได้นั้น ส่วนหนึ่งมาจากบทบาทของผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย และแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ เน้นแนว มีนักวิชาการ ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารงานเน้นแนวไว้ดังนี้

ลักษณะ สรีวัตน์ (2547, น. 365-371) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นกุญแจสำคัญในการจัดการศึกษา ถ้าเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีเทคนิคและปรัชญา มีหลักเกณฑ์ที่ดี สถาบันนั้น ก็จะมีความสำเร็จก้าวหน้า แต่ถ้าผู้บริหารโรงเรียนขาดคุณสมบัติดังกล่าวไม่เอาใจใส่ในหน้าที่ของตน สถานศึกษานั้นก็คงจะมีความเจริญได้ยาก ซึ่งผู้บริหารควรจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานแนะแนว ดังนี้

1. เป็นผู้นำในการริเริ่มงาน และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานแนะแนวของโรงเรียน จัดตั้งโครงการแนะแนวและตั้งแผนกขึ้นในโรงเรียน
2. เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนว และเป็นผู้ประสานงานเกี่ยวกับการแบ่งความรับผิดชอบของกรรมการแนะแนวแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้ร่วมงานมีการให้ความร่วมมือกัน จัดการเลือก อบรม นิเทศผู้ที่จบเป็นที่ปรึกษาของนักเรียน
3. เป็นผู้ให้ความสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น การจัดหางบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ของการแนะแนว
4. เป็นผู้จัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับบริการแนะแนวแก่บุคลากรแนะแนว เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้น ฝึกทักษะ และมีความเชื่อมั่นในงานแนะแนว โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่มีชื่อเสียงทางการแนะแนวมาทำการนิเทศอาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์โฮมรูม
5. เป็นผู้นำของโรงเรียนในด้านคุณธรรมและน้ำใจ เป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ได้บังคับบัญชา และบุคลากรแนะแนวทำงานกันอย่างขยันแข็ง จริงจัง โดยการไต่ถาม รับฟังปัญหาด้วยความเอาใจใส่ ให้ความสะดวก ช่วยเสนอแนะ แก้ไข และเป็นกำลังใจให้ทุกคนทำงานด้วยใจรักในงานแนะแนว
6. พิจารณาปรับปรุงหลักสูตร พัฒนาโครงการในโรงเรียนเสมอ ๆ ส่งเสริมพัฒนา กิจกรรมหลักสูตร
7. เป็นผู้นำในการประชาสัมพันธ์ โครงการบริการแนะแนวแก่ผู้ปกครองและชุมชนหรือกลุ่มประชาชนประเภทต่าง ๆ เพื่อช่วยในการแนะแนวนักเรียน และเพื่อสร้างเจตคติที่ดี และได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ
8. เป็นผู้ร่วมมือกับผู้บริหารอื่น ๆ ในการวางโครงการแนะแนว ตลอดจนดำเนินกิจกรรมแนะแนวกลุ่มโรงเรียน
9. ทำความรู้จักสนิทสนมใกล้ชิดกับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นผู้จัดให้มีการประเมินผลและปรับปรุงบริการแนะแนวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน และชุมชน

10. เป็นผู้สรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติและบุคลิกภาพที่เหมาะสม เข้ารับตำแหน่งนักแนะแนวของโรงเรียน โดยมีอัตรากำลังที่เหมาะสมตามมาตรฐานสากล คือ นักแนะแนวที่ทำงานแนะแนวเต็มเวลา 1 คน ต่อนักเรียน 250 คน

11. เป็นผู้กำหนดตารางเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมแนะแนว เช่น กิจกรรมโฮมรูม การสอนกิจกรรมแนะแนว จัดเวลาสำหรับกิจกรรมพิเศษ เช่น การปฐมนิเทศ บัณฑิตนิเทศ วันอาชีพและกิจกรรมเสริมการแสดงผลงานของนักเรียน เป็นต้น

12. เป็นแบบอย่างแก่บุคลากรในโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ข, น. 10) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในด้านการบริหารงานแนะแนวไว้ดังนี้

1. สร้างระบบงานและจัดโครงสร้างองค์กรแนะแนวของสถานศึกษาให้ชัดเจน
2. สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของงานแนะแนว
3. ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้รับความรู้เพิ่มเติม ในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว เพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน
4. คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสม ทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และอนุกรรมการแนะแนว
5. ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวอย่างเป็นระบบ
6. ร่วมมือในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น แก้ไข สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่ปฏิบัติงานแนะแนว

7. เป็นผู้นำทางการแนะแนว และใช้กระบวนการทางจิตวิทยาและการแนะแนวในการบริหารสถานศึกษา

8. ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน

9. ประสานงานด้านการแนะแนวระหว่างสถานศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชน บ้านศาสนา สถาน ชุมชนในลักษณะเครือข่ายการแนะแนว

กมล ชิโสภา (2557 : ออนไลน์) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องเข้าใจสนใจในการบริหารงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บทบาทของนักบริหารเป็นเสมือนกัปตันเรือเป็นความหวังของครูอาจารย์และนักเรียนในสถานศึกษา เป็นแกนนำของทุกแผนงานในโรงเรียนมีความรู้ความคิดอุดมการณ์ บวกกับประสบการณ์ที่เต็มเปี่ยม มีเจตนาธรรมอันแน่วแน่ในการนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ มีความคิดสร้างสรรค์ และพร้อมที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาสถานศึกษาอย่างไม่หยุดยั้ง โรงเรียนที่ผู้บริหารให้ความสนใจและสนับสนุนเกี่ยวกับงานแนะแนวนักเรียนย่อมประสบความสำเร็จในการเรียนในระดับหนึ่ง เพราะการแนะแนวเป็นบริการที่ป้องกัน

และช่วยเหลือนักเรียนในการพัฒนาวิธีการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเป็นการช่วยเหลือนักเรียนให้เรียนได้อย่างมีความสุขและความพึงพอใจ ไม่สร้างปัญหาใด ๆ แก่โรงเรียนของเขา ดังนั้นผู้บริหารคงจะต้องสนับสนุนการแนะแนวอย่างเต็มที่ เพราะภารกิจหลักของผู้บริหารและครู คือ ต้องช่วยกันสร้างเด็กให้มีความกระตือรือร้น รักการเรียนใฝ่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้เด็กได้เปิดสมองอย่างเต็มที่ ที่จะเรียนรู้

ผู้บริหารโรงเรียนควรจะได้สนับสนุนและพัฒนางานแนะแนว ดังนี้

1. มอบครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนที่ตนรับผิดชอบอย่างดีที่สุด รู้จักนักเรียนอย่างดี ทุกคนมีข้อมูลทีละเอียดที่สุดเป็นที่อ้างอิงของครูแนะแนวได้
2. จัดทำห้องแนะแนว (Guidance Office) เป็นสัดส่วน พร้อมสนับสนุนเครื่องมือต่าง ๆ ให้ครบ
3. จัดบุคลากรด้านแนะแนวให้เพียงพอ และจัดส่งบุคลากรด้านแนะแนวเข้าอบรม เพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดบริการแนะแนวได้เป็นอย่างดี
4. สนับสนุนฝ่ายแนะแนวให้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการเอื้ออำนวยและช่วยเหลือนักเรียนในการเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. มอบงานแนะแนวให้ประสานงานกับสถาบันภายนอก เพื่อประสานการศึกษาต่อของนักเรียน
6. มอบงานแนะแนวให้รับผิดชอบเรื่องการปรับตัว และการพัฒนาบุคลิกภาพในโรงเรียน
7. มอบหมายงานแนะแนวติดตามและประเมินผลนักเรียนที่จบออกไปแล้ว
8. มอบหมายงานแนะแนวประสานกับผู้ปกครอง ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและพัฒนานักเรียนและจัดทำคู่มือผู้ปกครอง
9. มอบหมายงานแนะแนวจัดหาทุน สนับสนุนนักเรียนที่ด้อยโอกาสในโรงเรียน
10. ให้งานแนะแนวเป็นที่ปรึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวกับ “นักเรียน” กลไกของการแนะแนวจะขับเคลื่อนไปได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการเอาใจใส่จากผู้บริหารที่จะกระตุ้นให้ครูและผู้เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของการแนะแนว อันจะนำไปประโยชน์มาสู่ผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 ข : 112) มีบทสรุปของบทบาทผู้บริหารกับงานแนะแนวดังนี้

บทบาทของผู้สร้าง

1. สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของงานแนะแนว
2. สร้างระบบงาน จัดโครงสร้างองค์กรแนะแนว
3. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

บทบาทของผู้ส่งเสริม

1. คัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสม
2. ส่งเสริมครู อาจารย์ให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว

บทบาทของผู้ประสาน

1. ประสานเครือข่ายการแนะแนวกับองค์กรภายนอก
2. ประสานความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน
3. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์

บทบาทของผู้ตรวจสอบ

1. ดูแล นิเทศ ติดตามและประเมินผล
2. วิเคราะห์ปัญหาและแก้ไข

บทบาทของผู้นำพัฒนา

เป็นผู้นำทางการแนะแนวอย่างมีระบบและมาตรฐาน

ขนิษฐา บุญศิริ (2546, น. 21) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานแนะแนวโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

1. ระยะเริ่มต้นงานแนะแนว มีประเด็นสำคัญ 7 ประการ สรุปได้ดังนี้
 - 1.1 ทำความเข้าใจการแนะแนวอย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบัน อาจจะโดยวิธีการศึกษาดูด้วยตนเอง การเข้ารับการอบรม การสนทนาซักถาม และการศึกษาดูงาน เป็นต้น
 - 1.2 ชี้แจงบุคลากรเรื่องการแนะแนว เพื่อให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการแนะแนว ตลอดจนเข้าใจวิธีการจัดบริการแนะแนว นอกจากนี้ผู้บริหารควรชี้แจงเจตนารมณ์ของตนและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
 - 1.3 จัดตั้งคณะกรรมการแนะแนว เพื่อเป็นองค์กรที่ร่วมมือกันบริการ และ ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน ซึ่งคณะกรรมการควรประกอบด้วยบุคลากร 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร ผู้แทนคณะครู และครูแนะแนว

1.4 กำหนดนโยบายและแนว คือการกำหนดแนวทางอย่างกว้าง ๆ เพื่อผู้รับผิดชอบนำไปจัดทำเป็นแผนงานและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานและแนวให้เกิดผลเชิงรูปธรรม

1.5 กำหนดแนวปฏิบัติงานและแนว ผู้บริหารควรชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ปริมาณงานในความรับผิดชอบ ตลอดจนวิธีการและระยะเวลาในการดำเนินงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจ ซึ่งจะมีส่วนสร้างเสริมให้เกิดการยอมรับและร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงานและแนวให้บรรลุผลสำเร็จ

1.6 จัดสรรงบประมาณเพื่อการและแนว ผู้บริหารในฐานะหัวหน้าสถานศึกษาและในฐานะผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารงานและแนวในโรงเรียน ควรจัดสรรเงินงบประมาณที่จำเป็นไว้สำหรับใช้จ่ายในการบริหาร และดำเนินงานและแนวตามระเบียบของทางราชการด้วยความละเอียดรอบคอบ

1.7 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่เพื่องานและแนว ผู้บริหารสถานศึกษาควรประสานงานในคณะกรรมการและแนว เพื่อเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่สำหรับดำเนินงานและแนว โดยเฉพาะอาคารสถานที่ในการและแนวต้องเป็นสัดส่วนและมีความสะดวกสบายพอสมควร ที่จะเอื้ออำนวยให้การบริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเกิดประสิทธิภาพ

2. ระบุสนับสนุนงานและแนว มีประเด็นสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

2.1 สนับสนุนให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานและแนวมีความเข้าใจ ความสนใจ และความเลื่อมใสศรัทธาในงานและแนว

2.2 สนับสนุนด้านความมั่นใจในการปฏิบัติงานและแนวกับบุคลากร โดยเป็นที่ปรึกษา นิเทศ สอนและ ช่วยลดปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดบริการและแนว

2.3 สนับสนุนด้านการบำรุงขวัญและกำลังใจในการดำเนินงานและแนว โดยจัดสวัสดิการ ให้ความมั่นคงก้าวหน้าในงาน สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่ผู้ปฏิบัติงานและแนว

2.4 สนับสนุนด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานและแนว เช่น ห้องและแนว สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ใช้ในงานและแนว

2.5 สนับสนุนให้มีการติดตามและประเมินผลงานและแนว เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนางานและแนวให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะเป็นผู้ริเริ่ม สนับสนุน ผลักดันให้งานและแนวบรรลุเป้าหมาย เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะในด้านปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ด้านบุคลากร เพราะการและแนวต้องอาศัยความร่วมมือ ผู้บริหารจึงควรสร้างขวัญและกำลังใจ

ตลอดจนสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทในการจัดการแนะแนว คือ ศึกษาและทำความเข้าใจเรื่องของงานแนะแนว สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรแนะแนวได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในดำเนินงานแนะแนว ให้ข้อเสนอแนะให้ความร่วมมือในการให้คำปรึกษาและจัดวางตัวบุคคลแก่นักเรียน นิเทศ กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผล และพัฒนางานแนะแนวอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการวางแผนจัดดำเนินงานและประสานงาน ดังนั้นงานแนะแนวจะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียน

1.5 องค์ประกอบสำคัญในการบริหารจัดการแนะแนว

หลักสูตรการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหลักสูตรที่เปิดกว้างให้สังคมมีส่วนร่วมและให้อิสระในการจัดการศึกษา เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ดังนั้น การจัดการแนะแนวที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง ควรเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ต้องจัดควบคู่กับการจัดการศึกษาโดยมุ่งพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร บุคลากร และการจัดการแนะแนวให้มีความหลากหลายในปฏิบัติ ปรับบทบาทของการแนะแนวให้เป็นเชิงรุก และให้สังคมทุกส่วนได้มีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการดำเนินงานแนะแนว และมีบทบาทในการแนะแนวชีวิตและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ข : 5-6)

อนันต์ อนันตรังสี (ม.ป.ป.) ได้กล่าวเน้นว่า โรงเรียนควรจัดการบริการแนะแนวดังนี้

1. บริการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service) เป็นบริการสืบหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนแต่ละคน เพื่อต้องการจะทราบรายละเอียดต่างๆ เช่น ประวัติส่วนตัว พื้นเพเดิม อุปนิสัยใจคอ บุคลิกภาพ ระดับสติปัญญา ความสนใจ ความสามารถ ความถนัดตามธรรมชาติ เจตคติ ความเป็นอยู่ทางบ้าน อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง สถานะเศรษฐกิจของผู้ปกครอง เป็นต้น ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้การแนะแนวจะได้รู้จักนักเรียนแต่ละคนดียิ่งขึ้น จะได้ช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้องยิ่งขึ้นการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลนี้จำเป็นต้องอาศัยเทคนิคหรือกลวิธีในการแนะแนวหลายอย่างด้วยกัน เช่น ใช้ข้อทดสอบแบบมาตรฐาน (Standardized Tests) วิธีสังเกตพฤติกรรมของเด็ก วิธีการสัมภาษณ์ (Interviewing) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) หรือแบบสำรวจปัญหา (Problem Checklist) และใช้วิธีการศึกษารายกรณี (Case Study) ข้อมูลหรือรายละเอียดต่างๆ ที่รวบรวมได้จากการใช้วิธีการต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ควรจดบันทึกลงหรือรวมเข้าไว้เป็นระเบียบสะสม (Cumulative Record) ของนักเรียนแต่ละคน เพื่อสะดวกในการใช้อ้างอิงในเวลาต่อไป

2. บริการสนเทศ (Information Record) คือ บริการให้ความรู้หรือข่าวสารต่าง ๆ แก่นักเรียน ข่าวสารต่าง ๆ นั้น อาจจะเป็นข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษา การอาชีพ หรือข่าวสารเกี่ยวกับการสังคม ก็ได้ ในการที่จะให้ความรู้หรือข่าวสารแก่นักเรียนนี้

3. การบริการให้การปรึกษา (Counseling Service) หมายความว่า กระบวนการทั้งหมด ในการช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหา หรือมีความต้องการต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่เขาปรารถนา บริการให้การปรึกษานี้ ถือกันว่าเป็นหัวใจสำคัญของการแนะแนว (Counseling is the Heart of the Guidance Program) การให้การปรึกษา หมายความว่า

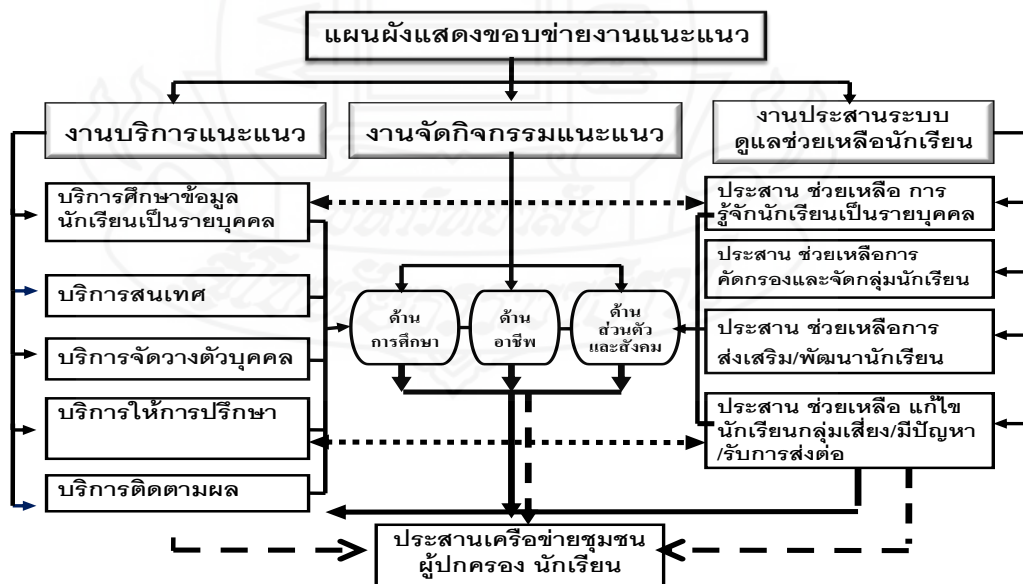
1. การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน
2. การปรึกษาหารือกับบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน
3. การสัมภาษณ์
4. การให้ทำข้อทดสอบ การให้คะแนน และการแปลความหมายของการทดสอบ
5. การพยายามหาสาเหตุเพิ่มเติม หรือการพยายามหาแหล่งวิทยากร ซึ่งจะส่งนักเรียนไปขอความช่วยเหลือ

6. การประเมินผลของกระบวนการให้คำปรึกษา
7. การติดตามผล และประเมินผลของการช่วยเหลือ
8. การเขียนรายงาน หรือการบันทึกผลการให้การปรึกษาบริการแนะแนวของโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จสมความมุ่งหมายหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับบริการให้คำปรึกษานั้นเป็นสำคัญ ถ้าหากบริการในด้านนี้บกพร่องเสียแล้ว ถึงแม้จะมีบริการในด้านอื่นๆ ช่วย ก็จะไม่ได้ดีเท่าที่ควรก่อนที่จะจัดบริการให้การปรึกษานั้น จำเป็นต้องมีบริการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคลเสียก่อนคือ มีข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนไว้ให้พร้อม อนึ่ง คณะครูในโรงเรียนจะต้องทราบ เข้าใจ บทบาทและกลวิธีการของการให้การปรึกษาด้วย อย่างน้อยต้องให้ทราบหลักการทุกๆ คน ซึ่งอาจจะต้องใช้วิธีการฝึกอบรมในงาน (In- service Training) เข้าช่วยเพื่อเร่งความรู้ ความเข้าใจและเจตคติของคณะครูทั้งโรงเรียน

4. บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) หมายถึง บริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยนักเรียน ให้คุ้นเคยกับการทำงานให้ก้าวไปสู่อาชีพที่เขาสนใจและมีความถนัด บริการจัดวางตัวบุคคลนี้มีได้หมายความว่าเฉพาะการจัดให้นักเรียนได้มีงานทำเท่านั้น แต่ยังมีความหมายรวมไปถึงการจัดการช่วยนักเรียนให้ได้รับการศึกษาอบรมในสถาบันขั้นต่อไปด้วยวิธีการให้บริการ อาจจัดในแบบ การหางานให้นักเรียนทำในระหว่างวันหยุดเรียนหรือระหว่างปิดภาคเรียน ซึ่งอาจจะช่วยให้มีรายได้ ช่วยเศรษฐกิจของเขาได้บ้าง ให้รู้จักวิธีการสมัครงานและการทำงาน ให้รู้จักเลือกเรียนวิชาชีพ ใน แนวถนัด หรือตามความสนใจของเขาอันจะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ต่อไปในอนาคต

5. บริการติดตามผล (Follow-up Service) หมายถึง บริการติดตามนักเรียนที่ได้รับการแนะแนวไปแล้ว ทั้งนักเรียนที่กำลังเรียน นักเรียนที่จบจากโรงเรียนและนักเรียนที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เพื่อตรวจสอบดูผลว่า บริการแนะแนวของโรงเรียนที่ได้จัดทำไปแล้วนั้นได้ผลเพียงใด นักเรียนสามารถช่วยตนเองได้หรือไม่ นักเรียนที่ออกไปแล้วนี้มีปัญหาอะไรบ้าง บริการติดตามผลนี้จะชี้หรือบ่งให้ทราบว่า นักเรียนที่จบไปจากโรงเรียนแล้วต้องการความช่วยเหลือทางใดบ้าง โรงเรียนยังไม่ได้ให้บริการอะไรบ้าง หากนักเรียนที่จบไปจากโรงเรียนได้รับความลำบาก โรงเรียนควรจะต้องรับผิดชอบช่วยเหลือต่อไปวิธีการดำเนินการกับบริการในด้านนี้ อาจทำได้โดยการส่งแบบสอบถามติดตามนักเรียนที่ออกไปแล้วเป็นระยะๆ หรือการสัมภาษณ์นักเรียนเก่ารุ่นต่าง ๆ บางคน เพื่อสอบถามความเป็นไปของนักเรียนในรุ่นนั้นๆ ว่า ได้ศึกษาต่อหรือได้ประกอบอาชีพ การงานอย่างไรบ้าง ได้รับความลำบากในเรื่องใดประสงค์จะให้โรงเรียนช่วยเหลือในทางใด ผลของการติดตามนี้ จะช่วยให้ทำการปรับปรุงโครงการแนะแนวของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและอาจรวมไปถึงการปรับหลักสูตร และการเรียนการสอนโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

สุภรณ์ แซ่ตระกูล (2557) ได้สรุปว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และการประสานกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามนโยบายของกระทรวง ศึกษาธิการ ซึ่งงานแต่ละด้านมีภารกิจตามลักษณะงาน และมีความเชื่อมโยง เกี่ยวพันกันอย่างกลมกลืน ดังแสดงด้วยแผนผังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 แผนผังขอบข่ายงานแนะแนว

จากแผนผังแสดงขอบข่ายงานแนะแนวดังกล่าว แสดงภาพความเชื่อมโยงเกี่ยวพันกันอย่างกลมกลืนระหว่างการจัดบริการแนะแนว การจัดกิจกรรมแนะแนว และการประสานกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งล้วนเป็นภาระงานสำคัญในการพัฒนาและช่วยเหลือนักเรียนภารกิจตามลักษณะงาน ทั้ง 3 ด้านอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. งานบริการแนะแนว เป็นการจัดบริการตามศาสตร์ของการแนะแนว ซึ่งประกอบด้วยบริการหลัก 5 บริการ ได้แก่ บริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการจัดวางตัวบุคคล บริการให้การปรึกษา และบริการติดตามและประเมินผล

2. งานจัดกิจกรรมแนะแนว เป็นการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนานักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีขอบข่ายการจัดกิจกรรม 3 ด้านคือ แนะแนวการศึกษา แนะแนวอาชีพ และแนะแนวส่วนตัวและสังคม โดยในปัจจุบันมีการกำหนดจำนวนชั่วโมงให้โรงเรียนจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนานักเรียนในแต่ละระดับชั้นไว้อย่างชัดเจนใน โครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3. งานประสานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการทำงานประสาน เอื้ออำนวย และช่วยเหลือครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การประสานช่วยเหลือครูที่ปรึกษาในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การประสานช่วยเหลือครูที่ปรึกษาในการคัดกรอง การประสานช่วยเหลือครูที่ปรึกษาในการส่งเสริม และพัฒนานักเรียน การประสานช่วยเหลือครูที่ปรึกษาในการช่วยเหลือ แก้อุปสรรคนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา รวมถึงการรับส่งต่อให้นักเรียนจากครูที่ปรึกษา

จากแผนผังแสดงขอบข่ายของงานแนะแนว จะเห็นว่ามีการงานที่ครูแนะแนวต้องทำมากมายหลายเรื่อง ซึ่งดูเหมือนจะเป็นปัญหาสำหรับบางโรงเรียนที่มีครูแนะแนวไม่เพียงพอต่อภาระงาน แต่เมื่อพิจารณางานในแต่ละด้านอย่างรอบคอบแล้ว จะพบว่างานทั้ง 3 ด้านมีการประสานเชื่อมโยงกันอย่างกลมกลืน หากดำเนินงานด้วยความเข้าใจแล้ว ยังจะเป็นการช่วยลดภาระงานที่ซับซ้อน ยุ่งยากลงได้

แนวทางการประสานเชื่อมโยงงานทั้ง 3 อย่างเข้าด้วยกัน ตามแผนผังแสดงขอบข่ายงานแนะแนว เริ่มต้นที่งานบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ ซึ่งเป็นงานหลักของครูแนะแนว ตามศาสตร์ในวิชาชีพการแนะแนว และมีการเชื่อมโยงไปยังงานจัดกิจกรรมแนะแนวและงานประสานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยสามารถอธิบายภาพการเชื่อมโยงได้ดังต่อไปนี้

1. บริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service) เป็นบริการที่ช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียนมากขึ้นด้วยความตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ ในการศึกษาข้อมูลของนักเรียนทุกด้าน ทั้งด้านส่วนตัว ครอบครัว

สุขภาพ การเรียน สังคม ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ฯลฯ และมีการศึกษาและรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ ด้วยลักษณะงานของการจัดบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนของครูแนะแนว เป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือครูที่ปรึกษาในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนด้วย โดยการช่วยจัดหาเครื่องมือที่ง่ายและสะดวกต่อการศึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนสำหรับครูที่ปรึกษา เช่น แบบสอบถามข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียนด้านต่าง ๆ แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์นักเรียน และผู้ปกครอง เป็นต้น แนะนำการใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาอื่น ๆ เพื่อการรู้จักนักเรียนเพิ่มเติม เช่น แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน (SDQ) และประสานแจ้งผลการสำรวจ /การทดสอบทางจิตวิทยาและการแนะแนวให้ครูที่ปรึกษาทราบ เช่น ผลจากการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ผลจากการวัดทางสุขภาพจิต ผลการสำรวจบุคลิกภาพ ผลการสำรวจทิศทางการสนใจในอาชีพ

2. บริการสนเทศ (Information Service) เป็นการจัดบริการข่าวสารข้อมูลด้านการศึกษาด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคมแก่นักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และการวางแผนการศึกษาต่อและอาชีพ ตลอดจนการดำเนินชีวิตของนักเรียน โดยจัดนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น ป้ายนิเทศ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การจัดนิทรรศการ การเชิญวิทยากร การศึกษาดูงาน การจัดบริการสนเทศทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น จะเป็นประโยชน์เชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมแนะแนวได้อย่างกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน เพราะการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนานักเรียนก็มีขอบข่าย 3 ด้านนี้เช่นกัน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์เชื่อมโยงไปยังงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากสามารถช่วยเหลือครูที่ปรึกษาในการป้องกันส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทุกคนได้

3. บริการปรึกษา (Counseling Service) เป็นการจัดกระบวนการที่มีหลักการ ขั้นตอน และจุดมุ่งหมายในการปรึกษาที่ชัดเจนตามหลักการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ช่วยให้นักเรียนรู้จัก เข้าใจ ยอมรับตนเองและปัญหาที่กำลังเผชิญ ได้เรียนรู้และค้นหาเหตุแห่งปัญหา หาทางจัดการกับปัญหา และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง อีกทั้งจัดการศึกษารายกรณี และประสานการจัดประชุมปรึกษารายกรณี เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การจัดบริการให้การปรึกษา ควรครอบคลุมด้านการศึกษาต่อ ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม เช่นกัน โดยมีความเชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมแนะแนว คือเป็นบริการที่รองรับการให้การช่วยเหลือนักเรียนที่ครูแนะแนวพบว่ามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือมีเรื่องที่ควรได้รับการแก้ไข ช่วยเหลือหรือพัฒนา จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว การแสดงออก หรือชิ้นงานที่นักเรียน ทำอีกทั้งยังเป็นประโยชน์เชื่อมโยงไปยังงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในส่วนของ การให้ความร่วมมือช่วยเหลือครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาด้วยตนเอง

ตลอดจนประสานการส่งต่อนักเรียนจากครูที่ปรึกษาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน กรณี ที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา

4. บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) เป็นบริการที่จัดเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ ได้รับการช่วยเหลือ หรือได้รับการฝึกฝนตามแต่กรณี โดยจัดความช่วยเหลือให้นักเรียนในรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม เช่น ช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกเรียนแผนการเรียนที่เหมาะสม ได้ร่วมกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความถนัด ความสามารถและความสนใจ การช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องการทำงานพิเศษ การจัดหาทุนการศึกษาและทุนอาหารกลางวัน ด้วยลักษณะของการบริการจัดวางตัวบุคคลดังกล่าว จึงเป็นประโยชน์เชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมแนะแนว และการประสานช่วยเหลือครูที่ปรึกษาในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนได้เช่นกัน

5. บริการติดตามและประเมินผล (Follow-up Service) เป็นบริการที่มีระบบขั้นตอนในการติดตามประเมินผลคุณภาพการให้บริการ การจัดกิจกรรมแนะแนว และการจัดงานโครงการต่างๆ ของงานแนะแนวเพื่อนำผลที่ได้ไปแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการวางแผนงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การติดตามผลการจัดบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ จะทำให้ครูแนะแนวมีข้อมูลในการประเมินการดำเนินการช่วยเหลือว่าต้องดำเนินการต่อหรือยุติการช่วยเหลือเมื่อนักเรียนได้พัฒนาตามวัตถุประสงค์แล้ว และเชื่อมโยงเป็นประโยชน์กับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยการนำผลการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว และการติดตามผลการพัฒนาตนของนักเรียนมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมแนะแนวให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนานักเรียนยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นประโยชน์เชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน คือเป็นการช่วยให้ครูที่ปรึกษาได้เห็นผลของการดำเนินงานให้การดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมนักเรียนในความดูแลของตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนางานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานตามขอบข่ายงานแนะแนวทั้ง 3 ด้าน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรมีการประสานสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ประสานกับเครือข่ายผู้ปกครอง หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน รวมทั้งเครือข่ายนักเรียนด้วย

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการดำเนินงานแนะแนว เริ่มต้นที่งานบริการแนะแนวทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านงานศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านงานสารสนเทศ ด้านงานจัดวางตัวบุคคล ด้านงานให้การปรึกษา และด้านงานติดตามและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

1.6 การดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา

การดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษาเป็นภาระงานที่มีความละเอียดอ่อนเพราะงานแนะแนวในสถานศึกษาต้องเกี่ยวข้องกับนักเรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ดังนั้นจึงต้องมีระบบขั้นตอนที่ละเอียดและเป็นระบบกระทรวงศึกษาธิการจึงวางกรอบในการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษาไว้นำเสนอได้ดังนี้

กรมวิชาการ (2546, น. 95) ได้กล่าวว่า การกำหนดวิสัยทัศน์วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ โครงสร้างบริหารจัดการและแนวปฏิบัติการบริการจัดการแนะแนวที่ชัดเจนจะช่วยให้สถานศึกษามีทิศทางในการบริการจัดการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดีและนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์ งานแนะแนวมี ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ เป็นการจัดวางทิศทางของสถานศึกษาหรือการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ โดยบุคลากรทุกฝ่ายตั้งความมุ่งหวังหรือปรารถนาที่จะต้องพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ การกำหนดวิสัยทัศน์จะต้องบ่งบอกถึงภารกิจสำคัญของการแนะแนวที่ต้องปฏิบัติและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการแนะแนว สอดคล้องกับหลักสูตรเรื่องการคิดวิเคราะห์ เรื่องกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเรื่องคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสอดคล้องกับสภาพและปัญหาของสถานศึกษา มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีความเหมาะสม เป็นที่พึงพอใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน

2. วัตถุประสงค์ การกำหนดวัตถุประสงค์จะต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์งานแนะแนวของสถานศึกษา ตอบสนองผู้เรียนทุกกลุ่ม ครอบคลุมงานแนะแนวด้านการศึกษา อาชีพและการงาน ชีวิตและสังคม บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีความเป็นไปได้

3. เป้าหมาย การกำหนดเป้าหมายจะต้องระบุถึงการพัฒนาดูแลช่วยเหลือผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้ตามสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน และความพร้อมของสถานศึกษา ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนา กำหนดภารกิจการแนะแนวตามความต้องการของผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชน ระดมสรรพกำลังทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม และบริหารจัดการแนะแนวได้บรรลุตามสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง

4. ยุทธศาสตร์ต้องแสดงถึงภารกิจที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติได้อย่างชัดเจน เช่น ส่งเสริมการดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ผู้เรียนทุกกลุ่มได้รับประโยชน์ตามความต้องการ ให้โอกาสบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และมีระบบการนิเทศ กำกับ

ติดตามและประเมินผลงานแนะแนวของสถานศึกษา หลังจากได้กำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การแนะแนวแล้ว ผู้บริหารต้องระดมพลังบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อร่วมจัดทำแผนปฏิบัติงานที่ครอบคลุมงานแนะแนวและสามารถตอบสนองวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งการนำแผนปฏิบัติการแนะแนวสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการจัดระบบงานให้มีความชัดเจน เป็นที่เข้าใจตรงกันและทุกกลุ่มทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ทั้งนี้ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการแนะแนว ทั้งเป็นผู้ริเริ่มส่งเสริม สนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคเพื่อให้การปฏิบัติงานแนะแนวดำเนินไปอย่างราบรื่นบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

กรมวิชาการ (2546. น. 9-13) ได้กล่าวถึงการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตั้งแต่ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และผู้ปฏิบัติงานแนะแนวจะต้องมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวไว้ดังนี้

1. คณะอนุกรรมการการแนะแนว ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้บริหาร ที่รับผิดชอบการแนะแนวเป็นประธาน มีหัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างานที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ผู้แทน นักเรียน ผู้แทนผู้ปกครอง และประธานคณะทำงานแนะแนวเป็นกรรมการ และมีหัวหน้างานแนะแนวเป็นเลขานุการคณะอนุกรรมการแนะแนวมีหน้าที่ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์นโยบาย กำหนดยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ นิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานแนะแนว รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และแต่งตั้งคณะทำงานแนะแนวตามความเหมาะสม

2. คณะทำงานแนะแนว สามารถจัดตั้งได้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับขนาดของสถานศึกษาและการจัดแบ่งขอบข่ายงานแนะแนว แบ่งตามกระบวนการแนะแนวเป็น 5 งานแล้วการจัดตั้งคณะทำงานให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะอนุกรรมการแนะแนวที่จะพิจารณาให้สอดคล้องตามศักยภาพของสถานศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คณะทำงานแนะแนวมีหน้าที่ดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาตลอดจนรายงานผลต่อคณะอนุกรรมการแนะแนว

3. ผู้ปฏิบัติงาน สามารถเข้าถึงผู้เรียนได้เป็นรายบุคคล จำเป็นต้องระดมสรรพกำลังทั้งในและนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม การดำเนินงานแนะแนวที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ครูที่ปรึกษา/ ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสื่อมวลชนโดยมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

3.1 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ และเป็นผู้นำในการบริหารจัดการกำหนดทิศทางการแนะแนวของสถานศึกษา เพื่อให้กระบวนการแนะแนวเอื้อประโยชน์

ต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยสร้างระบบงานและจัดโครงสร้างองค์กรแนะแนวของสถานศึกษาให้ชัดเจน ส่งเสริมให้ครู อาจารย์ ได้รับความรู้เพิ่มเติมเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว เพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ ความสามารถ และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ดูแลกำกับ นิเทศ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวอย่างเป็นระบบ สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานแนะแนว และใช้กระบวนการทางจิตวิทยา และการแนะแนวในการบริหารสถานศึกษา ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน

3.2 บทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา เป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดและมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อเด็กกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย ฉะนั้นครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาจึงมีหน้าที่ในการดูแลเด็กโดยทั่วไป เช่น การเช็คเวลาเรียน การปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน การศึกษาหาข้อมูล เพื่อรู้จักและคัดกรองเด็ก การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนหรือโฮมรูม การให้คำปรึกษาและการช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียนการติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง การประเมินคุณภาพ พัฒนาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก

3.3 บทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนวในสถานศึกษารองจากผู้บริหาร โดยมีบทบาทสำคัญ คือ เป็นผู้วางแผนและจัดทำโครงการแนะแนวเพื่อเสนอผู้บริหารตามนโยบายของสถานศึกษาโดยมีการสำรวจสภาพแวดล้อม และข้อมูลจากเด็กหรือผู้เรียนทุกคนในสถานศึกษา เพื่อให้การวางแผนและโครงการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของเด็กและชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน การประสานงาน และการติดตามประเมินผลในการจัดบริการแนะแนวให้ครอบคลุม 5 บริการ 3 ประเภท ตามแผนงานและโครงการที่กำหนด เป็นผู้จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมหรือบำบัดพิเศษเฉพาะรายเฉพาะกลุ่มเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนที่มีปัญหาซับซ้อน เกินความสามารถของครูที่ปรึกษา หรือส่งต่อเด็กไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหากปัญหานั้นเกินความสามารถของตน และเป็นผู้จัดทำแผนงานและดำเนินการในการพัฒนาครูหรือบุคลากรแนะแนวในสถานศึกษา

3.4 บทบาทหน้าที่ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรู้จักและพัฒนาตนให้มีความสมบูรณ์เต็มศักยภาพ ต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ทั้งด้านการเรียน ด้านอาชีพ และการพัฒนาบุคลิกภาพ รวมทั้งการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ซึ่งบทบาทของผู้เรียนควรมีดังนี้ รู้จักตนเอง ทุกด้านทั้งความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ค่านิยม อารมณ์ และบุคลิกภาพ รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง วางแผนชีวิตในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นทั้งด้านการเรียน การแก้ปัญหา และการปรับตัว มีส่วนร่วมในการป้องกัน พัฒนา และแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา

3.5 ครูทั่วไป เนื่องจากครูทุกคนมีหน้าที่สอนและดูแลเด็กอยู่แล้วฉะนั้นบทบาทหน้าที่ของครูทุกคนจึงมีหน้าที่คือ ช่วยกันดูแลให้ความอบอุ่นแก่เด็ก เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับเด็กหรือไม่สร้างความกดดันให้เด็กเกิดปัญหา ช่วยแก้ปัญหาลูกและให้คำปรึกษาแก่เด็ก เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ตามกำลังความสามารถ โดยไม่เกรงหรือปิดกั้นความรับผิดชอบไปที่ครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษาเท่านั้น ช่วยสอนหรืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยให้หลักการหรือวิธีการแนะแนวที่เน้นเด็กเป็นสำคัญและช่วยจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน

3.6 ผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบต่อบุตรหลานของตนเต็มที่จะนั้นผู้ปกครองควรมีหน้าที่คือ ดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความอบอุ่นและใช้ชีวิตเรียบง่ายที่ถูกต้อง คือ ไม่ปล่อยปละละเลยเข้มงวด หรือทะนุถนอมจนเกินไป จนเด็กมีนิสัยไม่ดีขาดความรับผิดชอบ เป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างสภาพแวดล้อมประสบการณ์ให้แก่เด็ก ได้สัมผัสกับตัวอย่างที่ดี และร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก โดยไม่ปิดกั้นความรับผิดชอบไปให้สถานศึกษาฝ่ายเดียว รวมทั้งเสียสละช่วยเหลือเพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามกำลังความสามารถ

3.7 ผู้นำชุมชน เนื่องจากชุมชนเป็นสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเด็กและชุมชนที่เจริญได้ต้องประกอบด้วยประชากรที่มีคุณภาพ ฉะนั้นผู้นำชุมชนจึงควรมีบทบาทหน้าที่คือ จัดสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก คือ ไม่มีตัวอย่างแห่งความเลวร้ายที่จะเป็นพิษภัยแก่เด็ก มีสถานที่และบรรยากาศที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในทางที่ดี ช่วยสอดส่องดูแลเด็กมิให้มั่วสุมทำพฤติกรรมที่ไม่ดี และช่วยพัฒนาสถานศึกษาและเป็นแหล่งเรียนรู้ในทุกด้านแก่สถานศึกษา

จะเห็นได้ว่าโครงสร้างขององค์กรแนะแนวได้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตั้งแต่ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะอนุกรรมการแนะแนว คณะทำงานแนะแนว และผู้ปฏิบัติงานจะต้องมี บทบาทที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวเพื่อป้องกัน เสริม ดูแล แก้ไขผู้เรียนให้ได้รับประโยชน์สูงสุด

1.7 จุดมุ่งหมายของการแนะแนว

การแนะแนวเป็นศาสตร์ของการให้บริการเพื่อพัฒนาคน ความเข้าใจจุดมุ่งหมายและสาระสำคัญของวิชาการแนะแนวจะช่วยให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้อง บังเกิดผลดีแก่ผู้รับบริการอย่างเต็มที่ ปัจจุบันนักการศึกษาและนักจิตวิทยาทางด้านการแนะแนวได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนวไว้ดังนี้

พนม ลีมอารีย์ (2548, น. 6-7) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการแนะแนวว่าสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะสรุปได้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทั่วไปของการแนะแนวมี 3 ประการ ดังนี้

1.1 เพื่อป้องกันปัญหา (Prevention) นั่นคือ การแนะแนวมุ่งป้องกันไม่ให้นักเรียนเกิดปัญหาหรือ ความยุ่งยากในการดำเนินชีวิตของตนเพราะปัญหาความยุ่งยากต่าง ๆ นั้นสามารถป้องกันได้และการปล่อยให้ให้นักเรียนเกิดปัญหาขึ้นมาแล้วค่อยตามแก้ไขช่วยเหลือในภายหลังนั้นทำได้ยากและต้องใช้เวลานาน บางกรณีอาจแก้ไขไม่ได้อีกด้วย

1.2 เพื่อแก้ไขปัญหา (Duration) นั่นคือ การแนะแนวมุ่งให้การช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตน เพราะถ้าปล่อยให้ให้นักเรียนประสบปัญหาโดยไม่ให้ความช่วยเหลือแล้ว นักเรียนย่อมไม่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขได้ และในบางครั้งอาจจะมีการปรับตัวที่ผิดๆ ทำให้เกิดปัญหาเพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.3 เพื่อส่งเสริมพัฒนา (Development) นั่นคือ การแนะแนวมุ่งจะให้การส่งเสริม นักเรียนทุกคนให้เกิดความเจริญงอกงาม มีพัฒนาการในด้านต่างๆ อย่างสมบูรณ์ เพื่อที่นักเรียนแต่ละคนจะได้รับการส่งเสริมและแสดงความสามารถในด้านต่างๆ ของตนอย่างเต็มที่โดยไม่มีสิ่งใดมาเป็นอุปสรรคขัดขวางความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาการของเด็กนักเรียน

2. จุดมุ่งหมายเฉพาะ หมายถึง จุดมุ่งหมายของการแนะแนวที่สถานศึกษาซึ่งจัดให้มีการบริการแนะแนวเป็นผู้กำหนดขึ้นมา เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญา เป้าหมายหลักสูตรและสภาพสังคมของสถานศึกษานั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามความมุ่งหมายเฉพาะของการแนะแนวสำหรับสถานศึกษาแต่ละแห่งก็ย่อมจะคล้ายคลึงกัน ไม่แตกต่างกันมากนัก เช่น

2.1 เพื่อช่วยให้นักเรียนแต่ละคนได้รู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ คือ การช่วยให้นักเรียนรู้ถึงความต้องการ ความคิด ความสามารถ ความถนัด และข้อจำกัดต่าง ๆ ของตน รู้จักใช้สติปัญญาความสามารถของตนเองหลีกเลี่ยงและป้องกันสิ่งที่อาจเกิดขึ้น สามารถวางแผนการชีวิตในอนาคตและนำตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 เพื่อส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ระหว่างโรงเรียน และชุมชน จะช่วยให้การบริหารงานของโรงเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ทองเรียน อมรัชกุล (2545, น. 18) และคนอื่นๆ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายสูงสุดของการแนะแนวไว้ดังนี้

1. การกำหนดให้บุคคลเกิดการพัฒนาอย่างดีที่สุด
2. การทำให้บุคคลเกิดความเจริญรอบตัวทุกด้าน
3. การทำให้บุคคลเจริญสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้
4. การทำให้บุคคลเจริญอย่างเต็มที่ และมีความสุข

5. การทำให้บุคคลรู้จักกาลเทศะ
 6. การทำให้บุคคลมีความเจริญงอกงามในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์สังคม และจิตใจ
 7. การทำให้บุคคลมีความเจริญงอกงามในการที่จะแนะนำตนเองและทำให้ตัวเองบรรลุนิติภาวะ
 8. การทำให้บุคคลสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในทุกเรื่อง
 9. การทำให้บุคคลมีความสุขตามสภาพของตน และสามารถทำให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้อย่างแท้จริง
 10. การทำให้บุคคลเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตอยู่มากกว่าที่จะปล่อยให้ชีวิตผ่านไปวันๆ
- สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการแนะนำเพื่อนักเรียนรู้ถึงความต้องการของตนเองสามารถรู้ถึงความสามารถ ความถนัด และข้อจำกัดต่าง ๆ ของตนเองจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพและการดำเนินชีวิตการแนะนำมุ่งจะให้การส่งเสริมนักเรียนทุกคน เพื่อป้องกันปัญหา เพื่อแก้ไขปัญหา เพื่อส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนเกิดความเจริญงอกงาม มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์

1.8 ปรัชญาของการแนะนำ

- นักวิชาการกล่าวถึงปรัชญาการแนะนำไว้ในหลายทศวรรษ นำเสนอได้ดังนี้
- ลักขณา สิริวัฒน์ (2547 : 43) กล่าวถึงปรัชญาของการแนะนำ ไว้ดังนี้
1. มนุษย์มีความแตกต่างกันทั้งบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย เจตคติ ความรู้สึก สภาวะของจิตและอารมณ์ ความสนใจ ความสามารถ ความถนัดและสติปัญญา
 2. พฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุ มีรูปแบบที่แตกต่างกันไป และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งอาจจะเปลี่ยนไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้
 3. มนุษย์ทุกคนย่อมมีปัญหา มีความคับข้องใจ และต้องการได้รับการช่วยเหลือยังเป็นเด็กเพียงใดก็ยิ่งต้องการความช่วยเหลือมากเพียงนั้น เพราะอ่อนต่อโลก ขาดประสบการณ์จึงมีความยุ่งยากที่จะต้องแก้ปัญหาตามลำพัง
 4. มนุษย์มีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ มีชีวิตอยู่ในตัว เป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงยิ่ง จะมีความสุขก็ต่อเมื่อมีโอกาสได้ใช้ความสามารถ สติปัญญาอย่างเต็มที่ หากได้รับการแนะนำที่ถูกต้องจะสามารถช่วยตนเองให้เจริญงอกงามถึงขีดสุด ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
 5. การแนะนำยึดหลักเมตตาธรรม อาศัยความรัก ความหวังดีต่อกัน ยึดมั่นในความเป็นประชาธิปไตย เคารพกันตามเหตุผลและร่วมมือประสานงานกัน

6. การให้คำปรึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการแนะแนว ยึดหลักว่าช่วยให้เขารู้จักการปรับตัวและสามารถนำตนเอง ช่วยเหลือตนเองได้ในโอกาสต่อไป

พนม ลีมาอริย์ (2548, น. 10) ได้กล่าวว่าปรัชญาของการแนะแนวที่สมควรยึดถือเป็นหลักในการดำเนินงานแนะแนวมี 7 ประการด้วยกันคือ

1. แนวความคิดเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) จัดว่าเป็นแนวความคิดหลักของการแนะแนว เพราะเป้าหมายสูงสุดของการแนะแนวคือการส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล การช่วยเหลือบุคคลแต่ละคน ได้มีความเจริญงอกงามและมีพัฒนาการอย่างมีบูรณาการสุดขีดความสามารถของตนเอง

2. แนวความคิดเรื่องทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) ในทางการแนะแนว มีความคิดเห็นว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงที่สุดยิ่ง เพราะสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ไม่ว่าจะมีความมากมายเพียงใดก็ตามล้วนเกิดจากการคิดค้นสร้างขึ้นมาโดยมนุษย์ทั้งสิ้น ดังนั้นสถาบันต่างๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นบ้าน โรงเรียน วัด หน่วยงานของรัฐบาล ตลอดจนหน่วยงานของเอกชนควรจะได้ช่วยส่งเสริมพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีความเจริญงอกงาม มีพัฒนาการสูงขึ้นในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสงวนไว้ซึ่งทรัพยากรมนุษย์และเพื่อที่จะได้ใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. แนวความคิดเรื่องความร่วมมือ (Cooperation) ไม่ใช้การบังคับ (Compulsion) ในทางการแนะแนวมีความคิดเห็นว่าการให้ความช่วยเหลือของการแนะแนวจะต้องเป็นไปในลักษณะของการร่วมมือกันระหว่างผู้ให้ความช่วยเหลือและผู้รับความช่วยเหลือ จะไม่ใช่วิธีการบังคับและจะเน้นการให้บุคคลผู้มีปัญหาได้ปลดปล่อยแรงจูงใจภายในของตนออกมา และการช่วยเหลือจะต้องช่วยให้บุคคลผู้ปัญหาเป็นผู้ที่สามารถช่วยตนเองได้ในที่สุด (Help Him to Help Himself)

4. แนวความคิดเรื่องคุณค่า (Worth) และเกียรติยศ (Dignity) ของบุคคลนั้นคือในทางการแนะแนวมีความคิดเห็นว่ามนุษย์ทุกคนเป็นผู้ที่มีคุณค่าและมีเกียรติยศเท่าเทียมกัน ไม่ควรได้รับการดูถูกเหยียดหยามไม่ว่าเขาจะเป็นผู้มีปัญหาหรือไม่ก็ตาม และทุกคนมีสิทธิ์และเสรีภาพในการเลือกเป้าหมายชีวิตของตน (Freedom to Choose)

5. แนวความคิดเรื่องพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ (Cause) และจุดมุ่งหมาย (Purpose) ในทางการแนะแนวมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมทุกพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุและจุดมุ่งหมาย ดังนั้นการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ผิดปกติหรือเบี่ยงเบนไปของนักเรียน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงสาเหตุแห่งการผิดปกตินั้นๆ เสียก่อน เมื่อค้นพบสาเหตุแล้วย่อมจะสามารถให้ความช่วยเหลือได้ถูกต้องและทำได้ง่าย

6. แนวความคิดเรื่องพัฒนาการด้านส่วนตัว (Personal Development) นั้นคือในการแนะแนวมีความคิดเห็นว่างานของการศึกษาเป็นการพัฒนามนุษย์ทั้งด้านสมองหรือสติปัญญาเท่านั้นแต่การเป็นมนุษย์สมบูรณ์จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาด้านส่วนตัวด้วย ซึ่งถือเป็นงานของการแนะแนว โดยเฉพาะเป็นการช่วยให้มนุษย์ได้รู้จักและเข้าใจตนเอง

7. แนวความคิดเรื่องการแนะแนวเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่มีลำดับขั้น และต่อเนื่อง (Continuous) นั้นคือในทางการแนะแนวมีความคิดเห็นว่าการแนะแนวมิได้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว หรือเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่ง แต่เป็นกระบวนการที่มีลำดับขั้นและต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาและก้าวเข้าสู่โลกของงาน (World of Work)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า ปรัชญาการแนะแนวก็คือแนวคิดที่จะช่วยบุคคลในยามที่เกิดความสับสนให้เกิดความสบายใจโดยกระบวนการแนะแนวจะช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ผู้แนะแนวจะเป็นเพียงผู้สนับสนุน ให้ข้อมูลส่วนข่าวสาร ส่วนการตัดสินใจและการเลือกทางเลือกเป็นไปตามความต้องการของผู้ถูกแนะแนวเอง ด้วยกระบวนการนี้ทำให้ผู้ถูกแนะแนวสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้ในโอกาสต่อ ๆ ไป

1.9 ความจำเป็นและความสำคัญในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นงานที่สำคัญเพราะเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนแต่ละคนให้รู้จักตนเองเป็นอย่างดี และให้รู้สิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางทั้งด้านการศึกษา และด้านอาชีพสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ทุกด้านซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

ประสาน ทิพย์ธารา (ม.ป.ป., น. 19) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาเนื่องมาจากสาเหตุใหญ่หลายประการดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับตัวเด็กเอง จากผลการวิจัยของหลายๆ ท่านได้รวบรวมความแตกต่างและปัญหาของนักเรียนไว้ดังนี้

1.1 นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนเช่น เรียนไม่เข้าใจเลือกวิชาเรียนไม่ถูกไม่เข้าใจวิธีการเรียนที่ดี สอบตกซ้ำชั้นบ่อยๆ เบื่อหน่ายในการเรียนวิชาต่างๆ ก็น่าจะมีสาเหตุ เนื่องจากเด็กมีปัญหาในด้านการเรียน ทำให้การลงทุนทางการศึกษาของรัฐบาลแต่ละปีต้องสูญเปล่าไปเป็นจำนวนมากมาย

1.2 ความต้องการที่จะเรียนให้สูงขึ้น ความต้องการทางการเรียนของประชาชนไทยในปัจจุบัน แตกต่างจากสมัยก่อนมากเพราะประชากรเห็นคุณค่าของการเรียนหนังสือ

มากขึ้นจึงต้องการให้บุตรหลานของตนเรียนให้สูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นเด็กจำเป็นต้องได้รับการชี้ช่องทางให้สามารถเรียนต่อด้วยตัวเองได้ บริการแนะแนวในโรงเรียนจะสามารถช่วยเหลือนักเรียนเหล่านั้นให้เลือกเรียนได้ถูกต้อง และไม่ประสบปัญหาในภายหลังได้

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ทางอาชีพ นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนนอกจากจะต้องเรียนให้สูงที่สุดแล้วยังต้องการเรียน เพื่อประกอบอาชีพด้วยอาชีพต่างๆ มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของงาน ดังนั้นจึงไม่เหมาะสมกับเด็กทุกคนนักเรียนจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับความถนัดความสามารถและความสนใจของตน โรงเรียนจึงควรมีบริการแนะแนวเพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอย่างกว้างขวาง และสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้

1.4 ปัญหาเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งอาจจะแยกออกได้หลายประการ

1.4.1 ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เด็กที่ร่างกายไม่แข็งแรงเจ็บป่วยบ่อย ๆ ทำให้ขาดความสุข หรือมีปมด้อยทางร่างกาย เช่น ร่างกายพิการ ไม่สมบูรณ์อาจเป็นผลให้เกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมาได้

1.4.2 เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางครอบครัว เกิดความขัดแย้งกับบิดามารดา หรือครอบครัวที่เป็นประเภทบ้านแตก เช่นนี้จะทำให้เกิดความรู้สึกว่าเหว่ ขาดความอบอุ่น อาจทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมบางประการได้

1.4.3 เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อน รวมทั้งเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ ถ้าเด็กปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ก็อาจทำให้เกิดปัญหาได้ และอาจจะโยงให้เกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ได้อีกด้วย

2. ปัญหาที่เกิดจากภาวะทางสังคม สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ทั้งในด้านวัฒนธรรมและระเบียบประเพณีมีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นมากทำให้เด็กไม่สามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับสิ่งที่เกิดขึ้นมาใหม่ๆ ได้ บางครั้งอาจถูกชักจูงไปในทางเสื่อมได้โดยง่าย

3. ปัญหาเกิดจากการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็วทำให้สังคมแออัด ความเป็นอยู่ภายในครอบครัวอึดอัดยิ่งขึ้นความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวไม่มั่นคงดังแต่ก่อนบ้านที่เคยมีญาติผู้ใหญ่เคยดูแลให้ความอบอุ่นหลายๆ คนต้องเปลี่ยนไป จึงอาจทำให้เด็กถูกจูงให้ประพฤติดีได้ง่าย

4. ปัญหาเกิดจากภาวะเศรษฐกิจ การแก่งแย่งกันทำมาหากิน และความฝืดเคืองทางด้านการเงินของครอบครัว พ่อแม่อาจต้องออกไปทำงานเลี้ยงชีพทั้งสองคนเหล่านี้ทำให้เด็กได้รับการชักจูงให้ไปในทางที่ชั่วได้ง่าย เพราะขาดแม่บ้านคอยเอาใจใส่ดูแล นอกจากนั้นเด็กอาจประกอบอาชีพในทางทุจริตได้ง่ายขึ้น เนื่องจากความขาดแคลน

5. ปัญหาเกิดจากการว่างงาน หรือเลือกอาชีพผิดทาง เด็กที่จบการศึกษาแล้วหางานทำไม่ได้ ทำให้มีเวลาว่างมากและประพุดิไปในทางมิชอบจะทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น โจรผู้ร้าย การหลอกลวงต้มตุ๋น หรือติดยาเสพติด

6. ปัญหาเกิดจากความเจริญทางด้านวัตถุ จะเห็นได้ว่าในกรุงเทพฯ หรือในตัวเมืองใหญ่ จะมีความเจริญทางวัตถุมากมี ไนท์คลับ บาร์ สถานเริงรมย์ต่างๆ เพิ่มขึ้นจนเต็มไปหมดสามารถเข้าไปถึงในบ้านได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ ทำให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ไม่ดี มีแต่ความฟุ่มเฟือย ยกย่องคนมีเงิน ความสุขสบายส่วนตัว อาจปรับตัวไปในทางที่ผิดได้ง่าย

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ข, น. 2) กล่าวถึงความสำคัญของการแนะแนวไว้ว่า การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข ท่ามกลางสภาพสังคมปัจจุบันนับเป็นสิ่งยากยิ่งโดยเฉพาะในยุคที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลกระทบโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อการดำเนินชีวิตของคนทุกเพศ ทุกช่วงวัยของชีวิต ปัญหาสังคมได้ทวีความซับซ้อนรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการมีค่านิยมฟุ้งเฟ้อ การเลียนแบบการแพร่ระบาดของสารเสพติด การก่ออาชญากรรม การฆ่าตัวตาย ความอ่อนไหวทางจิตใจ ฯลฯ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2546, น. 1-2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการแนะแนวสรุปได้ว่า การแนะแนวมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เพราะมนุษย์ทุกยุคทุกสมัยล้วนแต่มีปัญหาด้วยกันทั้งนั้น ในวงการศึกษาก็ได้มีการพัฒนาการแนะแนวโดยทำให้เป็นระบบ มีเนื้อหา มีเทคนิค การปฏิบัติมากขึ้น การแนะแนวเป็นการช่วยให้บุคคลพึ่งตนเองได้ในแง่ของพุทธศาสนามีหลักที่ว่าตนแลเป็นที่พึ่งของตน ถ้าหากชีวิตที่พึ่งตนเองไม่ได้ก็มีปัญหา จึงต้องการผู้มาช่วยแนะแนวเพื่อช่วยให้ช่วยตัวเองได้ในระดับที่สูงขึ้นไป การช่วยคนให้พึ่งตนเองได้ก็คือ หน้าที่ของการแนะแนว ทำให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง ต้องคิดและตัดสินใจด้วยตนเองเป็น นำทางชีวิตของตนเองได้ส่วนสำคัญของการคิดตัดสินใจและการดำเนินชีวิตของตนเองได้นั้น แสดงออกโดยการรู้จักแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้ปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุสำคัญ คือ บุคคลไม่รู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมที่ดีพอขาดทักษะการคิดตัดสินใจแก้ปัญหา และไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งจำเป็นที่สถานศึกษาต้องใช้กระบวนการแนะแนวเป็นกลไกสำคัญในการป้องกัน ช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่เยาว์วัย

วัฒนา พ็ชรานิช (2547, น. 193) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาว่าการแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา เป็นการแนะแนวที่สำคัญกว่าบริการแนะแนวในระดับใด ทั้งนี้เพราะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นนักเรียนที่อยู่ในวัยของการพัฒนาการไปสู่วัยผู้ใหญ่ เด็กส่วนมากมักจะมีปัญหาในวัยรุ่นนี้ ถ้าหากว่าบุคคลผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ในวัยนี้ไปได้ ก็เกือบสรุปได้ว่าเขาประสบความสำเร็จในชีวิตไปแล้วประมาณหนึ่งในสามของ

ชีวิตเลยทีเดียว การแนะแนวในระดับมัธยมศึกษาในต่างประเทศ เกิดก่อนการแนะแนวในระดับใด เพราะในระดับมัธยมศึกษา เด็กกำลังจะดำเนินไปสู่การเลือกอาชีพ เพราะการเลือกอาชีพเป็นการวางรากฐานที่ดีสำหรับอนาคตถ้าบุคคลสามารถเลือกเรียนวิชาที่ตนเองถนัด และเลือกอาชีพที่ตนเองพอใจ ได้การปฏิบัติงานในอาชีพก็จะประสบผลสำเร็จพันอุปสรรคทั้งหมดทั้งปวงเพราะได้ทำงานที่ตนเองมีใจรัก บุคคลที่ประสบความสำเร็จในอาชีพหรือหน้าที่การงานหมายถึงความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของชีวิต และถ้าหากสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตการมีคู่ครองที่ดีและมีบุตรที่ดีแล้วก็สรุปได้ว่าบุคคลนั้นประสบความสำเร็จของชีวิตทุกประการเขาเป็นบุคคลที่บรรลุเป้าหมายของชีวิต และเปี่ยมล้นไปด้วยความสุข ไม่จำเป็นจะต้องมีทุกข์ มีกังวลเกี่ยวกับเรื่องได้อีกต่อไป

พนม ลิมอริย์ (2548, น. 250) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาพอสรุปได้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในชีวิตของมนุษย์และเป็นวัยที่มีความเจริญเติบโตและมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้นมากมายสำหรับการเปลี่ยนแปลงนั้น นอกจากเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางด้านร่างกายของวัยรุ่นแล้วยังพบว่าวัยรุ่นยังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมอีกด้วย นั่นคือวัยรุ่นต้องออกจากโรงเรียนประถมศึกษาและเข้ารับการศึกษาคือในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาที่มีความแตกต่างจากระดับประถมศึกษา เพราะหลักสูตรแบบมัธยมศึกษาเป็นหลักสูตรแบบเปิดกว้าง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตน วิชาที่ให้เรียน ก็มีทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก ทำให้เด็กวัยรุ่นมีปัญหาเกี่ยวกับการเลือกแผนการเรียนและเลือกวิชาเรียนเพิ่มขึ้นอีกนอกจากนี้เด็กวัยรุ่นยังต้องวางแผนการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในอนาคตของตนอีกด้วย จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดให้การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการก็ตระหนักถึงปัญหาและความยุ่งยากต่างๆ ของนักเรียนมัธยมศึกษาจึงได้มีการกำหนดไว้ในหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องจัดให้มีบริการแนะแนวให้แก่นักเรียนของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนอย่างน้อย 1 คาบต่อสัปดาห์ตลอดเวลาที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียน

สรุปได้ว่า ความจำเป็นและความสำคัญของการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา ก็เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในด้านการศึกษา ในด้านอาชีพและในด้านปัญหาส่วนตัว บุคคลที่ผ่านชีวิตวัยรุ่นไปได้โดยปราศจากอุปสรรค เรียนสำเร็จ ประกอบอาชีพที่ดีและมีความสำเร็จในอาชีพ ก็ได้ชื่อว่าเขาประสบความสำเร็จอันน่าภาคภูมิใจในชีวิตแล้วหลังจากนั้นถ้าเขาตั้งต้นที่ดีโดยเลือกคู่ครองที่ดี ย่อมจะทำให้ชีวิตสมรสเป็นสุขยั่งยืนและส่งผลไปถึงทายาท อันเป็นยอดปรารถนาของมนุษย์แต่ถ้าเขามีคู่ครองอันเป็นปัญหา และมีทายาทเป็นปัญหาของสังคมแม้จะร่ำรวยมั่งมีเพียงใด มีบ้านช่องเป็นปราสาทใหญ่โตก็หาไม่มีความสุขในชีวิตไม่ฉะนั้นการจัดการแนะแนวใน

ระดับมัธยมศึกษาถึงครอบคลุมไปอย่างกว้างขวางมากนับว่าทั้งมีประโยชน์อันจะนำชีวิตของเยาวชนไปสู่ความสำเร็จที่รอคอยอยู่เบื้องหน้า

1.10 ประเภทของการแนะแนว

งานแนะแนวเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ทั้งผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ การจัดประเภทของการแนะแนวนั้น นักวิชาการที่เกี่ยวข้องได้จัดประเภทของการแนะแนวไว้หลายแนวคิดนำเสนอได้ดังนี้

อนันต์ อนันตรังสี (ม.ป.ป., น. 46-47) ได้สรุปและแบ่งประเภทของการแนะแนวไว้ 3 ประเภทคือ

1. การแนะแนวการศึกษา (Educational Guidance) หมายถึง การแนะแนวในด้านที่เกี่ยวกับการเล่าเรียนหรือการแนะแนวในโรงเรียน

2. การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลในการเลือกอาชีพ การเข้าทำงานและการได้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่ทำ

3. การแนะแนวเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวและสังคม (Personal Social Guidance) หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่ช่วย บุคคลให้มีชีวิตหรือความเป็นอยู่ที่มีความสุข มีความเจริญทั้งทางกาย จิตใจ อารมณ์มั่นคง สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

รวิวรรณ ชินะตระกูล (2549, น. 27 –35) ได้แบ่งการแนะแนวแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การแนะแนวทางการศึกษา (Educational Guidance)

2. การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance)

3. การแนะแนวส่วนตัวและสังคม (Personal Social Guidance)

การแนะแนวทางการศึกษา เป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือนักเรียนหรือบุคคลในด้านการศึกษาเพื่อให้นักเรียนรู้จัก เข้าใจและเลือกศึกษาได้อย่างเหมาะสมตามเอกัตภาพ และความสามารถของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีการพัฒนาทางสติปัญญา ความเฉลียวฉลาดได้อย่างเต็มที่ ตามขีดความสามารถประโยชน์ของการแนะแนวทางการศึกษา

1. ใ้รู้จักวิธีการเรียนที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2. ใ้รู้จักโลกกว้างทางการศึกษา เช่น รู้จักแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางการศึกษา และทางเลือกการศึกษาต่อ เป็นต้น

3. ใ้รู้จักค้นคว้าด้านวิชาการต่าง ๆ เช่น วิธีการใช้อุปกรณ์การเรียน การใช้ห้องสมุด วิธีการรวบรวมและเขียนรายงาน เป็นต้น

4. ใ้รู้จักเลือกเรียนตามความสนใจหรือความถนัด หรือความสามารถของตนเอง

5. ให้รู้จักค้นคว้าด้านวิชาการต่าง ๆ เช่นการใช้อุปกรณ์การเรียน การใช้ห้องสมุด แหล่งวิชาการ รู้จักวิธีการรวบรวมและเขียนรายงาน เป็นต้น

6. ให้รู้จักวิธีการแก้ปัญหาการเรียน เช่น การทำงานไม่เรียบร้อย ทำงานล่าช้ากว่าคนอื่น ๆ ไม่ค่อยพิถีพิถันในการทำงาน เป็นต้น

การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่มุ่งเน้นช่วยเหลือให้บุคคลมีความสามารถในการเลือกประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับความถนัด ความสามารถ และความสนใจของตนเอง ตลอดจนการช่วยเตรียมบุคคลเพื่อการประกอบอาชีพ การช่วยให้บุคคลมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพและช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาอาชีพของตน

หลักการสำคัญของการแนะแนวอาชีพ

1. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในระยะยาวและค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นควรจะเริ่มการแนะแนวอาชีพตั้งแต่เด็กอยู่ในวัยประถมศึกษาต่อเนื่องขึ้นไปในระดับมัธยมศึกษาและจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา ในการแนะแนวอาชีพแต่ละระดับนั้นจะต้องคำนึงถึงวัยและความพร้อมของเด็ก กล่าวคือในระดับประถมศึกษาเด็กยังไม่ถึงวัยที่จะเลือกงานหรือทำงาน ทั้งยังไม่สนใจเรื่องอาชีพมากนัก แต่เป็นวัยที่ควรปลูกฝังเจตคติที่ดีต่ออาชีพต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นให้เด็กรู้ว่าอาชีพต่าง ๆ เช่น ชวนา ชาวไร่ แม่ค้าพ่อค้า แพทย์ ครู เป็นต้น เป็นอาชีพเป็นงานที่มีเกียรติ ครั้นถึงระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา เด็กมีอายุมากขึ้นและเริ่มมองเห็นความจำเป็นในการเลือกอาชีพหรือการประกอบอาชีพ ผู้แนะแนวก็ควรวางโครงการแนะแนวอาชีพ โครงการจัดหางานให้กว้างขวางและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามลำดับเพื่อให้ นักเรียนได้มีทางเลือกมากยิ่งขึ้น

2. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยข้อมูล

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนในการแนะแนวอาชีพแก่นักเรียนนั้น ครูจำเป็นต้องเข้าใจในตัวนักเรียนอย่างลึกซึ้งโดยอาศัยข้อมูลจากตัวนักเรียนในทุก ๆ ด้านที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน ข้อมูลเหล่านี้อาจเก็บรวบรวมได้ด้วยวิธีการหลาย ๆ อย่าง เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม และการบันทึกระเบียบพฤติกรรมทดสอบต่าง ๆ การสำรวจความสนใจอาชีพ เป็นต้น เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วจึงสามารถช่วยให้นักเรียนได้รู้จัก และเข้าใจตนเอง ในการเลือกประกอบอาชีพของตนได้อย่างเหมาะสม

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในเรื่องของอาชีพ ดังนั้นข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจึงเป็นส่วนสำคัญ ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถที่ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต้องครอบคลุมในทุกด้าน เช่น

ลักษณะของอาชีพสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาชีพนั้น คุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้ประกอบการอาชีพ และประเภทของงานอาชีพต่าง ๆ ในสถานศึกษาอบรมเพื่อการประกอบอาชีพ แนวโน้มการมีงานทำหรือความต้องการแรงงานแหล่งงาน เป็นต้น

2.3 ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติ และค่านิยมของสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองเพื่อเข้ากับสภาพแวดล้อม เป็นต้น

3. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ต้องการความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย การจัดการและแนะอาชีพในสถานศึกษา จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย ในสถานศึกษานั้น และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความร่วมมือของชุมชนในท้องถิ่นของคนที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่ จึงจะทำให้งานแนะแนวอาชีพเกิดประสิทธิผลครอบคลุมในทุกด้าน

4. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่มุ่งให้บุคคลตัดสินใจด้วยตนเอง โดยยึดหลักในเรื่องของการให้บุคคลเป็นผู้กำหนดชีวิตของตน

5. การแนะแนวอาชีพเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือบุคคลอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ดังนี้

5.1 ช่วยให้ผู้คลุ้รู้จักตนเองว่าตนมีความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกอย่างไร เพื่อจะเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน

5.2 ช่วยให้ผู้คลุ้จักข้อมูลทางอาชีพอย่างกว้างขวางในทุก ๆ ด้าน

5.3 ช่วยให้ผู้คลุ้จักตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5.4 ช่วยให้ผู้คลุ้ได้มีโอกาส ศึกษา ฝึกฝน อบรม หรือสัมผัสเกี่ยวข้องกับงานอาชีพต่างๆตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดทักษะ ความสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพได้

5.5 ช่วยให้ผู้คลุ้มีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา หรือให้มีการศึกษาฝึกฝน อบรมเพิ่มเติมเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต

5.6 จัดให้มีการติดตามและประเมินผล เพื่อการปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ควรให้มีขึ้นในสถานศึกษา และสถานศึกษาโดยทั่ว ๆ ไปสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีดังนี้คือ

1. ชี้แจงให้เห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน รวมทั้งชี้แจงให้เห็นว่าวิชาต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือกมีความสัมพันธ์กับอาชีพต่าง ๆ อย่างไรบ้างทั้งนี้เพื่อให้เด็กเรียนวิชาต่าง ๆ อย่างมีความหมาย เมื่อคิดว่าวิชาเหล่านั้นมีประโยชน์อย่างไร ในการประกอบอาชีพ

2. จัดอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ภายในห้องเรียนหรือในชั่วโมงโฮมรูม โดยที่พยายามเลือกสรรอาชีพ ที่เห็นว่ามีส่วนสัมพันธ์กับวิชาเรียน หรือหัวข้อที่ดึงดูดความ

สนใจเด็กเช่น อิทธิพลของสิ่งประดิษฐ์ต่อชีวิตของเรา การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โลกของงาน ในชุมชนการเตรียมตัวเลือกอาชีพ เป็นต้น

3. ใช้แบบสำรวจตรวจสอบความสนใจและความถนัดในอาชีพต่าง ๆ โดย อาจเลือกอาชีพที่สำคัญ ๆ ให้เด็กเลือกตอบหรืออาจใช้แบบตรวจสอบความสนใจในอาชีพ หรือ แบบทดสอบความถนัดของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ หรือการจัดหางานกรมแรงงานก็ได้ เมื่อทราบความสนใจดังกล่าวแล้วอาจแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ ตามความสนใจแล้วติดต่อเชิญ วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้มีประสบการณ์มาบรรยายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฟัง

4. ส่งเสริมให้มีการจัดชุมนุมอาชีพต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัด เช่นชุมนุมศิลปศึกษา ชุมนุมเกษตรกร ชุมนุมคหกรรม ชุมนุมธุรกิจ ชุมนุมถ่ายรูป ชุมนุมดนตรี ชุมนุมศิลปะ การละคร เป็นต้น

5. แทรกบทความเกี่ยวกับอาชีพในหนังสือพิมพ์ เช่น อาจจะเป็นบทความ เกี่ยวกับชีวประวัติของผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพต่าง ๆ บทความเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน เป็นต้น

6. จัดนิทรรศการอาชีพต่างๆในห้องสมุด อาจจัดเป็นมุมอาชีพตามที่เด็ก สนใจอาจมีภาพแผ่นผังโปสเตอร์ประกอบ ทั้งนี้โดยอาศัยความร่วมมือจากบรรณารักษ์ และนักเรียน ที่มีความสนใจในอาชีพนั้นๆ

7. จัดฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่งฟิล์มสตวิป หรือวีดีโอเทปเกี่ยวกับอาชีพให้ นักเรียนได้มีโอกาสชมเป็นครั้งคราวโดยการติดต่อกับหน่วยงานต่างๆที่มีสิ่งเหล่านี้ เช่น กระทรวง อุตสาหกรรมกรมแรงงาน สำนักงานข่าวสารของประเทศต่าง ๆ เป็นต้น

8. จัดทัศนศึกษาพานักเรียนไปชมโรงงานอุตสาหกรรม ร้านสรรพสินค้า ใหญ่ๆ หรือโรงแรมใหญ่ๆ ในการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ดังกล่าวนี้ควรมีการวางแผนล่วงหน้า เช่น ควรให้นักเรียนเตรียมตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า หรือเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ฟังก่อน และเมื่อกลับจาก การทัศนศึกษาแล้วก็ควรให้นักเรียนทำรายงาน หรือวิพากษ์ วิจารณ์ ตามความคิดเห็นของตนเอง

9. จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสำรวจอาชีพในชุมชน โดยให้นักเรียน ออกไปสอบถามหรือสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพต่าง ๆ ตามความสนใจแล้วกลับมารายงานให้ นักเรียนคนอื่นๆ ในห้องทราบ

10. เชิญผู้ปกครองมาพบปะเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของ บุตรหลานของตน

11. ให้เด็กเล่นละครเพื่อแสดงบทบาทอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้มีทัศนคติ ที่ดีต่อวิชาชีพ

12. จัดให้มีวันอาชีพ (Career Day) มีนิทรรศการแสดงผลภัณฑ์ และการทำงาน ของโรงเรียนหรือห้างร้านต่างๆ จัดให้มีวิทยากรบรรยาย หรือจัดอภิปรายเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ทั้งนี้โดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชนในการจัดงานด้วยและที่สำคัญก็คือ ควรให้นักเรียนมีส่วนช่วยงานด้วย เช่น การติดต่อประสานงาน การจัดสถานที่และการต้อนรับ เป็นต้น

13. จัดบริการหางาน ให้นักเรียนทำในยามว่างๆ โดยติดต่อกับบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือ

14. การจัดตั้งศูนย์สนเทศทางอาชีพ ศูนย์สนเทศทางอาชีพจะเป็นแหล่งบริการข้อมูลทางด้านอาชีพโดยเฉพาะ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งรับสมัครงาน ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงาน เป็นต้น นอกจากนี้ศูนย์สนเทศทางอาชีพอาจจัดบริการให้คำปรึกษาทางอาชีพควบคู่ไปด้วยก็ได้

15. การจัดโครงการสัมผัสอาชีพ ทางสถานศึกษาอาจจะจัดให้นักเรียนได้สัมผัสอาชีพหลาย ๆ ประเภท ด้วยการให้นักเรียนได้ฝึกงานในสถานประกอบการระยะสั้น ๆ หลายแห่งหรือจัดให้ลักษณะของการดูงานตามสถานประกอบการหลาย ๆ แห่ง เป็นต้น

การแนะแนวส่วนตัวและสังคม เป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักพัฒนาตนเองด้านส่วนตัวและสังคม อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีความเจริญทางกาย ทางใจ มีอารมณ์ที่มั่นคงเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ต่อสังคมและตนเอง เช่น

1. มีบุคลิกภาพที่ดี โดยชี้ให้เห็นลักษณะของบุคลิกภาพที่ดีให้เห็นความสำคัญของบุคลิกภาพกับอาชีพต่าง ๆ

2. การปรับตัวได้ดีในสังคมและสิ่งแวดล้อมได้
3. มีความสามารถเป็นผู้ตามและผู้นำ
4. มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง
5. มีชีวิตครอบครัวที่เป็นสุข

สรุปได้ว่างานแนะแนวเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาและการแก้ปัญหาของคนในสังคม ดังนั้นการแบ่งประเภทของการแนะแนวนั้นจึงแบ่งตามสภาพปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้รับบริการได้มีโอกาสได้เรียนรู้ตนเอง รู้จุดเด่น จุดด้อย ความถนัด และศักยภาพของตนเองจนในที่สุดสามารถพัฒนาตนเองสู่ความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ภายใต้งานแนะแนวเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาและการ

1.11 ประโยชน์ของการแนะแนว

การที่บุคคลสามารถเข้าใจการแนะแนวอย่างลึกซึ้ง และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองได้จะทำให้มีสุขภาพจิตและสุขภาพทางกายที่สมบูรณ์ รู้จักแนวทางในการป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี ซึ่งนักการศึกษาได้สรุปประโยชน์ของการแนะแนวได้ดังนี้

ประสาน ทิพย์ธารา (ม.ป.ป., น. 21) ได้เน้นถึงประโยชน์ของการแนะแนวว่า

1. ประโยชน์ต่อนักเรียน การแนะแนวช่วยให้เด็กเรียนได้ดีขึ้น สามารถเลือกเรียนวิชาได้เหมาะสมกับสภาพของตนยิ่งขึ้น ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน และช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดีขึ้น เหมาะสมขึ้น สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขพอสมควรแก่สภาพ

2. ประโยชน์ต่อครู ผู้บริหาร และ โรงเรียน บริการต่างๆ ในงานแนะแนวจะช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียน ได้ดียิ่งขึ้นสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ช่วยลดปัญหาความประพฤติกของเด็กรักเรียนลงได้

3. ประโยชน์ต่อบิดามารดา และผู้ปกครอง ซึ่งมีบทบาทในการช่วยเหลือพัฒนาเด็กให้เข้าใจเด็กของตนดีขึ้น รู้ความสามารถพิเศษ และข้อบกพร่องของเด็กของตนอย่างถ่องแท้ เข้าใจพฤติกรรมของเด็ก สามารถชี้ช่องทางและแนะให้เด็กของตนสามารถตัดสินใจเลือกทางศึกษา และไม่เร่งรัดเด็กของตนเรียนในสิ่งที่เกินความสามารถ อันจะทำให้เกิดผลเสียหายต่อเด็กได้

พนม ลีมอารีย์ (2548, น. 14) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ ทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี รู้จักเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาดและเหมาะสม สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่ตนประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวางแผนการชีวิตในอนาคตของตนเองและสามารถนำตนเองไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ทั้งยังช่วยให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้เกิดความเจริญงอกงามทุกด้านอย่างมีบูรณาการ

2. ช่วยให้ผู้แนะแนวรู้จักนักเรียนของตนแต่ละคนอย่างลึกซึ้ง ทำให้ยอมรับนักเรียนในฐานะเป็นเอกัตบุคคลเข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างในด้านต่างๆ เช่น สติปัญญา สุขภาพร่างกาย ความถนัด ความสนใจ ค่านิยม ทำให้ทางโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและช่วยแก้ปัญหาของโรงเรียนที่เกิดจากนักเรียนลดน้อยลงไปอีกด้วย

3. ช่วยให้ผู้แนะแนวและผู้ปกครองของนักเรียนรู้จักและเข้าใจเด็กของตนดีขึ้นยอมรับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับบุตรหลานของตนในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่งซึ่งแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ และให้ความร่วมมือแก่ทางโรงเรียนในการส่งเสริมพัฒนาบุตรหลานของตน

4. ช่วยให้สังคมและประเทศชาติได้ประชากรที่มีคุณภาพไม่เป็นผู้ที่จะก่อให้เกิดปัญหาสังคมและช่วยเพิ่มพูนเศรษฐกิจของประเทศเนื่องจากเด็กได้เรียนและได้ประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความสามารถความถนัดและความสนใจของตน

นิรนาท แสนสา (2554, น. 4) ได้กล่าวว่า การแนะแนวจึงเป็นกิจกรรมสำคัญที่หากมีการดำเนินการให้บริการแก่ผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียมและเต็มรูปแบบตามหลักวิชาชีพ การแนะแนว จะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยสรุป 3 ประการ ได้แก่

1. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่า รักและพึงพอใจในความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักเป็นผู้ให้-ผู้รับ สามารถปรับตัว มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ตลอดจนมีการพัฒนาตนเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีคุณภาพ

2. เป็นการป้องกันปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องการถูกล่อลวงการใช้แรงงานข้ามชาติ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การแพร่ระบาดของยาเสพติดการกระทำ ความรุนแรง ตลอดจนปัญหาเรื่องการศึกษาคือ หรือการประกอบอาชีพในกลุ่มประชาคมอาเซียน เป็นต้น ปัญหาต่างๆ ดังกล่าวผู้เรียนมีโอกาสตกเป็นเหยื่อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการป้องกันปัญหาจะสำเร็จได้นั้นนอกจากปัจจัยภายในตัวผู้เรียนที่จะต้องตระหนักและรู้เท่าทันแล้ว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องล้วนมีความสำคัญต่อการดำเนินการแนะแนวเพื่อช่วยกันป้องกันปัญหาให้แก่ผู้เรียนด้วย

3. เป็นการแก้ไขปัญหาให้กับผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การพัฒนาบุคลิกภาพ การปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆที่ผู้เรียนอาจประสบเมื่อประเทศไทยเข้าร่วมเป็นหนึ่งในประชาคมอาเซียน ซึ่งการแนะแนวสามารถจัดกิจกรรมทั้งแบบรายบุคคล หรือแบบกลุ่มเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถเผชิญและก้าวพ้นปัญหาอุปสรรค สามารถพัฒนาตนก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้เต็มตามศักยภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การแนะแนวนับว่าเป็นประโยชน์มากมายต่อบุคคล ทั้งทางตรงและทางอ้อม การจัดกิจกรรมการแนะแนวจะช่วยขจัดปัญหาต่างๆ ด้านช่วยให้บุคคลมองเห็นปัญหาแล้วเกิดความรู้สึกข้างขึ้นในใจ สามารถที่แก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง ขอมรับสภาพที่แท้จริงของตนเอง พยายามที่จะช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุดรู้จักระมัดระวังตัวในการดำเนินชีวิต เพราะความสำเร็จในชีวิตมนุษย์อยู่ที่การรู้จักกำหนดเป้าหมายที่อยู่ในความสามารถของตนเองที่จะก้าวไปถึง บุคคลที่มีการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาของการแนะแนวจะเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิต นอกจากนี้การแนะแนวยังมีสิ่งที่จะเอื้อต่ออันลึกลับซึ่งเมื่อบุคคลนำไปใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสมจะทำให้เป็น

บุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และจะทำให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยในประเทศ

ศรีแก้วมา ปิ่นหุ่น (2540) ได้ศึกษาบทบาทของครูและความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า ปัญหาในการรับบริการแนะแนวของนักเรียนด้านบริการสนเทศ นักเรียนมีปัญหาในการรับข้อมูลข่าวสารจากการประชุมประจำสัปดาห์และประกาศหน้าเสาธง ไม่มีเวลาในการใช้ห้องสมุด ป้ายนิเทศมีเนื้อหาสาระไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนและเวลาในกิจกรรมโฮมรูม มีน้อยด้านบริการให้คำปรึกษา นักเรียนส่วนใหญ่จะมีปัญหาด้านการเรียนและปัญหาครอบครัว แต่นักเรียนไม่กล้าปรึกษากับครูประจำชั้นซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนอายครูและอายเพื่อนที่จะพูดเรื่องปัญหาส่วนตัวกับครูหรืออาจเป็นเพราะครูมีท่าทางดู ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล นักเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องทุนการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีทุนการศึกษาให้ไม่เพียงพอและปัญหาในการเรียนซ่อมเสริม ส่วนความต้องการบริการแนะแนวในด้านต่างๆ อยู่ในเกณฑ์มากถึง 3 ด้าน คือ บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษาและบริการจัดวางตัวบุคคล

นุชนาถ จิตตรัตน์เสนีย์ (2541) ได้ศึกษา ปัญหาการจัดบริการแนะแนวของครูแนะแนวโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บริการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคล มีปัญหาการได้รับความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคล ในการจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียน เพราะบุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด รับผิดชอบงานหลายด้านที่นอกเหนือจากงานการสอนและไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล บริการสนเทศ พบว่า มีปัญหาการจัดซื้อสนเทศด้านการศึกษา เพราะโรงเรียนขาดงบประมาณในการสนับสนุนการจัดซื้อสนเทศ ครูขาดความรู้ในการใช้สื่ออุปกรณ์การสอนเกี่ยวกับวิชาแนะแนวและการจัดคาบกิจกรรมแนะแนว บริการให้คำปรึกษา พบว่า ครูแนะแนวมีปัญหาในการจัดบริการให้คำปรึกษามาก คือ การให้คำปรึกษาด้านความประพฤติและระเบียบวินัยเพราะ ไม่มีครูแนะแนวที่จบทางการแนะแนวโดยเฉพาะและขาดประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา จึงมีปัญหาในการให้คำปรึกษามากที่สุด บริการจัดวางตัวบุคคล มีปัญหา คือ ครูแนะแนวไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดวางตัวบุคคลและมีปัญหาในการติดต่อหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน เพื่อหางานให้นักเรียนเป็นกรณีพิเศษและ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ ในเรื่องการ

ใช้แบบทดสอบ เช่น การวัดความสนใจ การวัดความถนัดของนักเรียนเพื่อจัดประสบการณ์ ให้ตรงกับความสามารถ ความสนใจของนักเรียน ด้วยเหตุนี้จึงไม่สามารถจัดหางานให้นักเรียน ในเวลาว่างเพื่อเป็นรายได้พิเศษ บริการติดตามผลและประเมินผล มีปัญหาในการจัดทำแบบสอบถาม เพื่อขอข้อมูลจากนักเรียนที่ศึกษาต่อและนักเรียนที่จบการศึกษาคิดว่าไม่มีประโยชน์ในการที่จะต้องตอบข้อมูล เพราะสำเร็จการศึกษาแล้วจึงไม่ได้รับความร่วมมือ

จารวี ชัยรัตน์ (2541) ได้ศึกษา ปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัด เชียงราย พบว่า ปัญหาด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ นักเรียนไม่ทราบ ข้อมูลพื้นฐานรายละเอียดความสนใจของตนเองด้านการเรียนและหลักสูตร มีปัญหาขาดการสำรวจ ความสนใจในสายการเรียนและวิชาชีพ ไม่มีแบบวัดความถนัดทางการเรียน ปัญหาด้านบริการ สนเทศ คือ นักเรียนมีปัญหาขาดข้อมูลด้านการศึกษาต่อและอาชีพ การจัดป้ายนิเทศไม่น่าสนใจ ไม่ทันสมัยและปัญหาการจัดนิทรรศการหรือสัปดาห์แนะแนว เพราะมีปัญหาเรื่อง งบประมาณและ การจัดการ ทำให้ไม่สามารถจัดบริการสนเทศให้แก่ นักเรียนซึ่งมีจำนวนมากขึ้นได้อย่างทั่วถึง ปัญหาด้านบริการให้คำปรึกษา คือ นักเรียนไม่กล้าปรึกษาครูแนะแนว ครูแนะแนวไม่มีความเป็น กันเอง ไม่มีเวลาให้คำปรึกษา ไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน นักเรียนจึงไม่กล้าเปิดเผย ปัญหาเพราะกลัวความลับถูกเปิดเผยและถูกเพื่อนล้อ ปัญหาด้านบริการจัดวางตัวบุคคล คือ นักเรียนมีปัญหาการจัด โปรแกรมการฝึกอาชีพในระหว่างเรียนและขาดแคลนทุนทรัพย์ เพราะ สภาพชุมชนในโรงเรียนของนักเรียนเป็นสภาพชนบท ผู้ปกครองประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และมีฐานะยากจน โรงเรียนไม่สามารถระดมแหล่งทุนและจัดสรรทุนการศึกษาให้นักเรียนได้อย่าง ทั่วถึง ปัญหาด้านบริการติดตามผลและประเมินผล คือ นักเรียนมีปัญหาจากการที่โรงเรียนไม่ได้ ติดตามผลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนักเรียนที่ยากจน นักเรียนเรียนดีและนักเรียนที่ออกกลางคัน ด้วยสาเหตุอื่นๆ ทั้งนี้เพราะการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ครูและนักเรียนได้เข้าใจและ สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทั่วถึง

วนิดา จอมภักดี (2542) ได้ศึกษา ปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาด้าน การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ นักเรียนมีปัญหาด้านการรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายบุคคล ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายถึง โรงเรียนสามารถจัดบริการแนะแนว ประเด็นดังกล่าวให้กับนักเรียนได้พอสมควร แต่ประเด็นที่เป็นปัญหาในระดับมากสำหรับนักเรียน คือ ปัญหาการเยี่ยมบ้านและการสัมภาษณ์ปัญหาต่างๆ ของนักเรียน เพราะกลุ่มโรงเรียนสุเทพอยู่ใน เขตเมืองและชานเมือง ครูไม่มีเวลาไปเยี่ยมบ้านนักเรียน เพราะครูมีภาระในการสอนมาก ปัญหา

ด้านบริการสนเทศ คือ นักเรียนมีปัญหาอยู่ระดับปานกลาง เพราะกลุ่มโรงเรียนสุเทพฯ ขาดที่จะให้บริการนักเรียนในด้านต่างๆ ไม่พอกับความต้องการของนักเรียน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ การปฏิบัติตนในสังคมและการปรับปรุงบุคลิกภาพและประเด็นที่นักเรียนมีปัญหามากที่สุด คือ ข้อมูลเกี่ยวกับเพศศึกษา ปัญหาด้านบริการให้คำปรึกษา คือ นักเรียนมีปัญหาระดับปานกลาง ครุมีเวลาคำปรึกษา แต่ยังไม่เป็นที่พอใจของนักเรียนเพราะไม่มีห้องให้คำปรึกษาโดยเฉพาะทุก โรงเรียนขาดแคลนห้องเรียนจึงไม่สามารถจัดห้องแนะแนวเป็นเอกเทศได้ จึงใช้ห้องพักครูหรือห้องเรียนเป็นที่ให้บริการให้คำปรึกษา ปัญหาด้านบริการจัดวางตัวบุคคล เป็นประเด็นที่ปัญหามาก คือ การจัดหางานพิเศษให้ทำระหว่างเรียน เพราะไม่เห็นความสำคัญ ซึ่งบริการการจัดหางานพิเศษให้ทำระหว่างเรียนเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนมีรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายในด้านการเรียนและทุนการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ แก้วศรีมา ปันหูน ที่พบว่า ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล นักเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องทุนการศึกษา เพราะโรงเรียนมีทุนการศึกษา ไม่เพียงพอในด้านอาชีพ นักเรียนมีปัญหาเรื่องการจัดหางานพิเศษให้ทำระหว่างเรียนมากที่สุด นักเรียนมีปัญหาด้านบริการติดตามผลและประเมินผลในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงว่ากระบวนการติดตามผลและประเมินผลของครูในกลุ่มโรงเรียนสุเทพฯ ในเกือบทุกกิจกรรมแนะแนว อาจจะยังดำเนินการไม่ชัดเจนเท่าที่ควรหรือรูปแบบการติดตามผลและประเมินผลของครูใช้วิธีการที่นักเรียนไม่ได้รับทราบ

สมาน อุ่นวงศ์ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานแนะแนว โดยใช้กิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดกิจกรรมการแนะแนวได้ดีขึ้นทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก คือ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล บริการติดตามและประเมินผล ซึ่งควรพัฒนาและนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

สมหวัง ทาแกง (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัย ตอนที่ 1 สภาพการบริหารจัดการงานแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมมีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่ามีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก 1 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนว มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี และขั้นตอนการ

ปฏิบัติตามแผน นอกนั้นมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารจัดการงาน
 แนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดย
 ภาพรวมมีปัญหาการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า มี
 ปัญหาการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการกำหนดนโยบายและการ
 บริหารงานแนว และ ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนางาน และมีปัญหาการบริหารจัดการอยู่ใน
 ระดับน้อย 1 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการแนว นอกนั้นมีปัญหาการบริหาร
 จัดการอยู่ในระดับปานกลาง ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานแนวของ
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พอสรุปได้ดังนี้ 3.1
 ขั้นตอนการกำหนดนโยบายและการบริหารงานแนว สถานศึกษาควรจัดการบริหารงานแนว
 แนวโดยความร่วมมือของทุกฝ่าย 3.2 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี
 สถานศึกษาควรบริหารงานแนวในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ไว้
 อย่างชัดเจน 3.3 ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำใน การพัฒนางาน
 แนวโดยมีการกำกับ ติดตามและเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจงานแนว ควรมีการประเมินผลงาน
 แนว 3.4 ขั้นตอนการประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานผลเสนอฝ่าย บริหาร สถานศึกษา
 ควรมีการกำหนดกรอบในการประเมินและควรให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมิน โครงการแก่บุคลากร
 ในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง 3.5 ขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา สถานศึกษา
 ควรมีการนำกระบวนการบริหารอย่างมีคุณภาพหรือวงจร PDCA มาใช้กำหนดเป็นแนวทางในการ
 พัฒนางานแนว

กมลวรรณ เทียงธรรม (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการ
 บริหารงานแนว ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมาผลการวิจัย
 พบว่า 1. สภาพการบริหารงานแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด
 นครราชสีมา โดยรวม มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายด้าน
 พบว่า ด้านการวางแผน มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการจัดองค์การ ด้านการจัด
 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการประเมินผล มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับ
 ปานกลาง 2. ปัญหาการบริหารงานแนว ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
 นครราชสีมา โดยรวม มีปัญหาการบริหารงานแนวอยู่ในระดับน้อย เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นราย
 ด้าน พบว่า ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการจัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ด้านการ
 อำนวยความสะดวก และด้านการประเมินผล มีปัญหาการบริหารงานแนวอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน
 3. ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานแนว 3.1 ผู้บริหารโรงเรียนและครูแนว
 แนว ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานแนว แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการวางแผน การจัดองค์การ การจัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน การอำนวยการ และการประเมินผล 3.2 ผู้บริหาร โรงเรียนและครูแนะแนว ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานแนะแนว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ในด้านการวางแผน การจัดองค์การ การจัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน การอำนวยการ และการประเมินผล 3.3 ผู้บริหาร โรงเรียนและครูแนะแนว ที่จบสาขาวิชาต่างกัน มีทัศนต่อสภาพและปัญหาการบริหารงานแนะแนว โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

นิทัศน์ นักเสียง (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจະเซียงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. ปัญหาการบริหารการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจະเซียงเทรา เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน 2. ปัญหาการบริหารการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจະเซียงเทรา เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่รับผิดชอบงานแนะแนวในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

วารินทร์ บุญเชิด (2550) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อสภาพการบริหารงานในการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานในการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานในการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานในการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดกลางมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วุฒิชัย ปลื้มจิต (2552) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการครูมีความ

คิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผน ด้านการ ตรวจสอบด้านการปรับปรุงและพัฒนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการปฏิบัติตามแผน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ข้าราชการครูที่มีความรู้ด้านการแนะแนวต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ภาติ ขุนนนท์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ประกอบด้วย 5 งาน ได้แก่ 1) งานศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 6 รายการ เช่น กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษารวบรวมข้อมูลของผู้เรียน เชื่อมบ้านผู้เรียน ประสานงานสมาชิกเครือข่ายเพื่อรวบรวมข้อมูลผู้เรียน 2) งานสารสนเทศประกอบด้วย 5 รายการ เช่น ปรับปรุงข้อมูลของเครือข่ายให้เป็นปัจจุบัน ประสานงานกับสถานประกอบการเกี่ยวกับข้อมูลการประกอบอาชีพ เช่น แผ่นพับ หรือวารสาร 3) งานให้คำปรึกษาประกอบด้วย 5 รายการเช่น ขอความช่วยเหลือจากสมาชิกเครือข่ายในการให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนประสานงานกับสมาชิกเครือข่ายที่มีความชำนาญในวิชาชีพเฉพาะทางมาให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน 4) งานส่งเสริมพัฒนา ช่วยเหลือประกอบด้วย 7 รายการ เช่น ประสานงานเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือผู้เรียน ประสานงานสถานประกอบการเพื่อจัดหางานให้ผู้เรียน 5) งานติดตามและประเมินผลประกอบด้วย 11 รายการ เช่น ติดตามผู้เรียนที่ได้รับการช่วยเหลือจากสมาชิกเครือข่าย จัดให้มีกล่องรับฟังความคิดเห็น จัดทำสถิติผู้เรียนที่จบการศึกษา เชิญพ่อแม่ผู้ปกครองมาประชุมทุกภาคเรียน

2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

รอตทส์คาฟเฟอร์ (Rottscaffer 2000 : 1448-A) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและขอบข่ายของบริการแนะแนว ในโรงเรียนของสมาคมคริสเตียนแห่งชาติ จำนวน 20 โรงเรียน การวิจัยแบ่งเป็นสองตอน ตอนแรกเป็นการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารจำนวน 20 คน ครู 107 คน

และครูแนะแนว 25 คน ตอนที่สอง เป็นการศึกษาเจตคติของบุคลากรดังกล่าว ที่มีต่อโครงการแนะแนวในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้บริหารทุกคนเห็นความจำเป็นของบริการแนะแนวและพยายามที่จะสนับสนุนให้โครงการนี้สมบูรณ์ขึ้น

2. มีโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 เท่านั้น ที่มีครูแนะแนวที่ทำงานเต็มเวลา

3. ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมตัวทางวิชาการเพื่อรับผิดชอบในการจัดบริการแนะแนว

4. เจตคติของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครู ที่มีต่อโครงการแนะแนวในโรงเรียน

ไม่ต่างกัน

5. ความมั่นคงของโครงการแนะแนวขึ้นอยู่กับ การที่ครูใหญ่มีเจตคติเชิงนิมิตต่อโครงการแนะแนว การจัดบริการให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างมีระบบและการใช้ข่าวสารทางการศึกษาและอาชีพอย่างกว้างขวางส่วนสาเหตุที่ทำให้โครงการแนะแนวในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังเป็นเพราะขาดบุคลากรที่จะมาดำเนินงานกล่าวคือ โรงเรียนไม่มีครูแนะแนวที่ทำงานเต็มเวลา ไม่มีการฝึกอบรมครูประจำการและขาดการติดตามผล

เลห์มานาวสกี (Lehmanowsky, 2000 : Abstract) ได้ศึกษาความต้องการการบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาของนักเรียน จุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยสร้างความเข้าใจระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน โรงเรียน ลินคอน (Lincon) เกี่ยวกับความต้องการบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาจากโรงเรียนของนักเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน โรงเรียนลินคอน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนต้องการบริหารงานแนะแนวและการให้คำปรึกษา จากโรงเรียนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้

1. โครงการพัฒนาวิชาชีพ
2. วิธีตัดสินใจเลือกวิทยาลัยเพื่อการศึกษาต่อ
3. การเตรียมตัวเข้าไปทำงาน
4. การสมัครงาน
5. การฝึกงาน
6. แนวทางการศึกษาต่อระดับที่สูง
7. แนวทางแห่งความสำเร็จ
8. วิธีทำให้ผู้อื่นเข้าใจและยอมรับ
9. วิธีการเข้าใจและยอมรับตนเอง

เมนเดซ (Mendez 2001, p. 464-A) ได้ศึกษาเรื่อง กรณีศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับการโอน และประสบการณ์ในปีแรก ของนักศึกษาในวิทยาลัยชุมชน Hispanic ในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า มีปัจจัยมากมายที่จะทำให้ นักศึกษาประสบความสำเร็จในปีที่ 1 ในการเรียนด้านในการเรียนด้านวิศวกรรมศาสตร์ เช่น การแนะแนวเกี่ยวกับทักษะในการเรียนและการจัดการเวลา โครงการสอนพิเศษ การบริการการสนับสนุนนักเรียน องค์กรนักเรียน และการสนับสนุนเป็นผู้ช่วยในการสอน

แจคการ์ด (Jackard 2003, p. 2105 -A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูแนะแนวจาก ครูแนะแนวเพื่อค้นหาว่ามีอะไรบ้างที่เป็นลักษณะส่วนตัว การศึกษาและอาชีพของครูแนะแนว โดยศึกษาจากครูแนะแนวในมหาวิทยาลัยต่างๆ จำนวน 989 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. ครูแนะแนวส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท ครูแนะแนวทั้งชายและหญิงมีลักษณะทางการศึกษาค่อนข้างคล้ายคลึงกัน

2. สถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์ต่อลักษณะทางการศึกษา

3. ครูแนะแนวที่มีอายุมากกว่า จะมีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษามากกว่า

4. ครูแนะแนวที่เป็น โสด หย่าร้างหรือเป็นม่ายเป็นบุคคลที่เหมาะสมจะเป็นครูแนะแนวมากกว่าครูที่มีคู่ครอง

โรลลินส์ (Rollins 003, p. 264-A) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดลำดับความสำเร็จของผู้ให้คำปรึกษาการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาปลาย : กรณีศึกษา เศรษฐศาสตร์สังคม เชื้อชาติ และเพศ ผลการวิจัยพบว่า ความเข้มงวดทางด้านวิชาการเพิ่มขึ้น ก็คือ คำปรึกษาของผู้ให้คำปรึกษาขึ้นอยู่กับ การเพิ่มพูนของเศรษฐศาสตร์ สังคม นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีเศรษฐกิจครอบครัวสูง มีผลสำเร็จมากกว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีเศรษฐกิจครอบครัวต่ำ

ฮิกกินส์ (Higgins 2004, p. 7057-A) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารที่มีต่อโครงการแนะแนวของโรงเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐโอไฮโอ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามทำการสำรวจการรับรู้ของผู้บริหาร ที่มีต่อโครงการแนะแนวในโรงเรียนของตน ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้บริหารส่วนมากรับรู้ว่าคุณลักษณะของโรงเรียนกำลังให้บริการแก่นักเรียน

2. ผู้บริหารส่วนมากรู้สึกว่าคุณลักษณะการปรึกษาควรมีเวลา 36 - 56 % ของเวลาทำงานให้คำปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล

3. ผู้บริหารให้ความเห็นว่า อัตราส่วนระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับนักเรียนควรจะเป็นผู้ให้คำปรึกษา 1 คน ต่อนักเรียน 320 คน

4. ผู้บริหารเห็นว่าการปรับปรุงโครงการแนะแนวให้ดีขึ้น คือ การเพิ่มจำนวนผู้ให้การปรึกษา

โคโลมินาส (Corominas 2006, p. 3142-A) ได้วิจัยเรื่อง ทรรศนะใหม่ในอาชีพเป็นผู้ให้การปรึกษาซึ่งจะตอบสนอง การเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคมปัจจุบัน การวิจัยนี้ได้กล่าวถึง ที่มาและการพัฒนาของการแนะแนวทางด้านอาชีพ และการพัฒนาอาชีพในศตวรรษที่ 20 ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคม มีผลกระทบต่ออาชีพเป็นผู้ให้คำปรึกษาทั้งทางตรงและอ้อม ซึ่งชี้ให้เห็นความต้องการในการปรับปรุงกลยุทธ์ในการเป็นผู้ให้การปรึกษา

จากการศึกษาเอกสารที่ได้รวบรวม มาข้างต้นนั้นกล่าวสรุปได้ว่า การดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องจัดให้แก่ นักเรียน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นระดับที่ต้องปรับเปลี่ยนในหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่เรียนเพราะนักเรียนต้องเปลี่ยนสถานที่เรียนจากโรงเรียนประถมศึกษาไปสู่โรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งมีความแตกต่างจากเดิมทั้งหลักสูตรและวิธีการเรียน ทั้งนี้หากโรงเรียนมีความสามารถในการดำเนินการจัดบริการแนะแนวได้ดี มีประสิทธิภาพแล้ว ปัญหาต่างๆ จะลดน้อยลงเนื่องจากกระบวนการแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักตนเอง รู้จักสิ่งแวดล้อม สามารถตัดสินใจเลือกอย่างเหมาะสม ทั้งในด้าน การศึกษา อาชีพ และการมีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นหน้าที่สำคัญในการจัดกิจกรรมแนะแนวจึงเป็นหน้าที่ของครูทุกคนและการจัดบริการแนะแนวก็หนึ่งในหน้าที่ ที่ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรจากทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารต้องเข้าใจและสามารถให้การสนับสนุนโครงการแนะแนวในโรงเรียนเพื่อให้งานแนะแนวในโรงเรียนประสบผลสำเร็จเป็นประโยชน์แก่นักเรียน โดยตรงทุกคน และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของภายในประเทศและต่างประเทศที่ได้รวบรวม มาข้างต้นนั้นกล่าวสรุปได้ว่า การดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนเป็นบริการที่สำคัญและมีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องจัดให้แก่ นักเรียน จะเห็นว่าปัญหาในการดำเนินการแนะแนวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่เหมือนกันคือ ขาดครูแนะแนวหรือผู้ชำนาญการในการแนะแนว จึงจำเป็นต้องอบรมครูแนะแนวให้มีความชำนาญการในการแนะแนว เพราะว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม มุ่งส่งเสริมเจตคติที่ดี เห็นคุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้และช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “สภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง” ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 5 คน ครู จำนวน 249 คน และนักเรียนจำนวน 4,158 คน ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง รวมจำนวน 4,412 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง จำนวน 367 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนและคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของยามานะ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

ระดับสภาพการดำเนินงานแนะแนวโรงเรียน

- 5 คะแนน หมายถึง มีการดำเนินงานมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีการดำเนินงานมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีการดำเนินงานปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีการดำเนินงานน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีการดำเนินงานน้อยที่สุด

การแปลความหมาย

ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยที่กำหนดดังนี้

การแปลความหมายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981, pp. 179-187 อ้างถึงในชานินทร์ศิลป์จารุ, 2555, น. 75)

คะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	สภาพการดำเนินงานมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	สภาพการดำเนินงานมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	สภาพการดำเนินงานปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	สภาพการดำเนินงานน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	สภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด

ระดับปัญหาการดำเนินงานแนะแนวโรงเรียน

- 5 คะแนน หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุด

การแปลความหมาย

ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยที่กำหนดดังนี้

การแปลความหมายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981, p. 179-187, อ้างถึงในชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555, น. 75)

คะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	ปัญหาการดำเนินงานมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	ปัญหาการดำเนินงานมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	ปัญหาการดำเนินงานปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	ปัญหาการดำเนินงานน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	ปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน บุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปางเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 เริ่มจากการศึกษาค้นคว้าจากตำราเอกสารวารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปางเพื่อนำมา กำหนดจุดมุ่งหมายและวางแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 สร้างข้อคำถามของแบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์จำนวน 40 ข้อ โดยปรับมาจากแบบสอบถามของ นางสาวศกามาศ เฟื่องฟู (2559) ซึ่งผู้วิจัยได้ขออนุญาต เรียบร้อยแล้ว

2.2.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำตรวจทานและ นำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด

2.2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ แก้ไขแล้วไปให้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจพิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนี ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence: IOC) พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง .67-1

2.2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) ในกลุ่มที่มีลักษณะคล้าย กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่ามีแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง มี ค่าความเที่ยงเท่ากับ .81 และปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัด ลำปาง มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .76 และหาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่าง คะแนนรายข้อกับคะแนนรวมพบว่ามีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .24 - 64

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัด ลำปาง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอเก็บข้อมูลในสถานศึกษา

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนด้วยตนเองและตรวจสอบความถูกต้องและ ความในการตอบแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ สถิติสำหรับหาคุณภาพของเครื่องมือและสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 สถิติสำหรับหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องและความเที่ยง

4.2 สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปางผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 4 วิเคราะห์แนวทางพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง จำนวน 367 คน สามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนมาได้ 367 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามสถานภาพเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา

ตัวแปร	ระดับตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	1. หญิง	203	55.31
	2. ชาย	164	44.69
	รวม	367	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ตัวแปร	ระดับตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ	1. 10-20 ปี	346	94.28
	2. 21-30 ปี	5	1.36
	3. 31-40 ปี	3	0.82
	4. 41-50	2	0.54
	5. มากกว่า 50	11	3.00
	รวม	367	100.00
3. ระดับการศึกษา	1. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	174	47.41
	2. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	172	46.87
	3. ปริญญาตรี	10	2.72
	4. ปริญญาโท	11	3.00
	5. สูงกว่าปริญญาโท	-	-
	รวม	367	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.31 มีอายุ 10-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 94.28

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนนุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนนุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง จำนวน 5 ด้าน คือ 1) บริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) บริการสนเทศ 3) บริการจัดวางตัวบุคคล 4) บริการปรึกษา 5) บริการติดตามและประเมินผล มีรายละเอียดดังตารางที่ 2 ถึงตารางที่ 7

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานแนะแนว
ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

สภาพการดำเนินงานแนะแนว		การแปลผล		
		(n = 367)		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.24	1.05	มาก
2	ด้านบริการสนเทศ	4.18	0.99	มาก
3	ด้านบริการปรึกษา	4.07	1.01	มาก
4	ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	4.13	1.14	มาก
5	ด้านบริการติดตามและประเมินผล	4.16	0.83	มาก
รวม		4.15	1.00	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 1.00) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด ได้แก่ บริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 1.05) รองลงมาคือ บริการสนเทศ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.99) บริการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.83) และบริการจัดวางตัวบุคคล ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 1.14) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ บริการปรึกษา ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 1.01)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานแนะแนว
ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียน
เป็นรายบุคคล

ข้อที่	รายการ	การแปลผล (n = 367)		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	โรงเรียนมีการสำรวจข้อมูลประวัติส่วนตัวของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถาม	4.44	0.67	มาก
2	โรงเรียนจัดทำโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน	4.01	0.84	มาก
3	โรงเรียนมีการศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี	3.86	0.87	ปานกลาง
4	โรงเรียนจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนทุกคน	4.54	0.70	มาก
5	โรงเรียนใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาเพื่อการรู้จักนักเรียน เพิ่มเติม แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน (S.D.Q)	4.22	0.88	มาก
6	โรงเรียนประสานแจ้งผลการสำรวจ /การทดสอบทาง จิตวิทยาและการแนะแนวให้ครูที่ปรึกษาทราบ เช่น ผลจากการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)	4.21	0.83	มาก
7	โรงเรียนขอความร่วมมือจากคณะครูในการให้ข้อมูล นักเรียน	4.51	3.05	มาก
8	โรงเรียนนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการช่วยเหลือ นักเรียน	4.12	0.81	มาก
9	โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน สรุปผลและ จัดเก็บอย่างเป็นระบบ	4.27	0.85	มาก
รวม		4.24	1.05	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ
การดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการศึกษาข้อมูล
นักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$, S.D.=1.05) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนทุกคน ($\bar{X}= 4.54$,
S.D. = 0.70) รองลงมาได้แก่โรงเรียนขอความร่วมมือจากคณะครูในการให้ข้อมูลนักเรียน
($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 3.05) โรงเรียนมีการสำรวจข้อมูลประวัติส่วนตัวของนักเรียน โดยใช้

แบบสอบถาม (\bar{X} = 4.44, S.D. = 0.67) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน สรุปผลและจัดเก็บ
 อย่างเป็นระบบ (\bar{X} = 4.27, S.D. = 0.85) มีการแนะนำการใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาอื่นๆ เพื่อการรู้จัก
 นักเรียนเพิ่มเติม แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน (S.D.Q) (\bar{X} = 4.22, S.D. = 0.88) โรงเรียนใช้เครื่องมือ
 ทางจิตวิทยาเพื่อการรู้จักนักเรียนเพิ่มเติม แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน (S.D.Q) โรงเรียนมีการ
 ประสานแจ้งผลการสำรวจ / การทดสอบทางจิตวิทยาและการแนะนำให้ครูที่ปรึกษาทราบ เช่น
 ผลจากการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) (\bar{X} = 4.21, S.D. = 0.83) โรงเรียนนำข้อมูล
 นักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน (\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.81) โรงเรียนจัดทำโครงการ
 เชื่อมบ้านนักเรียน (\bar{X} = 3.86, S.D. = 0.87) ตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามี
 สภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ โรงเรียน มีการศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี (\bar{X} = 3.86,
 S.D. = 0.87)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานแนะนำ
 ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการสนเทศ

ข้อที่	รายการ	การแปลผล		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อ การจัดการบริการสนเทศ	4.01	0.81	มาก
2	โรงเรียนจัดทำแผนการบริการสนเทศตลอดปีการศึกษา	4.07	0.77	มาก
3	โรงเรียนจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับการศึกษาอาชีพด้าน ส่วนตัวและสังคม	4.10	2.22	มาก
4	โรงเรียนมีเผยแพร่ข้อมูลสนเทศทั้ง 3 ด้าน คือ การศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม	4.19	0.81	มาก
5	โรงเรียนเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแก่นักเรียน	4.37	0.83	มาก
6	โรงเรียนจัดหาแหล่งข้อมูลในชุมชนเพื่อให้บริการ ด้าน การศึกษา อาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม	3.85	0.94	มาก
7	โรงเรียนมีการปัจฉิมนิเทศนักเรียนที่จะสำเร็จชั้นสูงสุด ของโรงเรียน	4.68	0.61	มาก
รวม		4.18	0.99	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนด้านงานบริการสนเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดได้แก่โรงเรียนมีการปัจฉิมนิเทศนักเรียนที่จะสำเร็จชั้นสูงสุดของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.61) รองลงมาได้แก่โรงเรียน เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแก่นักเรียน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.83) โรงเรียนมีเผยแพร่ข้อมูลสนเทศทั้ง 3 ด้าน คือ การศึกษาด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.81) โรงเรียนจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับการศึกษาอาชีพด้านส่วนตัวและสังคม ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 2.22) โรงเรียนจัดทำแผนการบริการสนเทศตลอดปีการศึกษา ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.77) โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดการบริการสนเทศ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.81) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆได้แก่ โรงเรียนจัดหาแหล่งข้อมูลในชุมชนเพื่อให้บริการ ด้านการศึกษา อาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการปรึกษา

ข้อที่	รายการ	การแปลผล (n = 367)		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	โรงเรียนมีห้องสำหรับการให้การปรึกษาที่เหมาะสม	4.28	0.82	มาก
2	โรงเรียนมีการจัดเวลาและนัดหมายนักเรียนในการมาขอรับบริการปรึกษา	4.03	2.29	มาก
3	โรงเรียนจัดให้มีแบบบันทึกการให้บริการปรึกษา	3.89	0.94	ปานกลาง
4	โรงเรียนจัดให้มีการปรึกษาเป็นกลุ่ม	3.86	0.99	ปานกลาง
5	โรงเรียนจัดให้มีการปรึกษาเป็นรายบุคคล	4.16	0.84	มาก
6	โรงเรียนให้บริการปรึกษาแก่ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อความเข้าใจและร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน	4.09	0.84	มาก
7	โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อร่วมกันพิจารณาแก้ปัญหาของนักเรียน	4.26	0.80	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	การแปลผล (n = 367)		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
8	โรงเรียนติดตามผลการให้บริการปรึกษาแก่นักเรียน ที่มารับบริการ	3.98	0.86	มาก
9	โรงเรียนนำผลการให้การปรึกษามาวิเคราะห์และ เป็นแนวทางการวินิจฉัยปัญหาและให้การศึกษาใน ครั้งต่อไป	4.16	0.82	มาก
รวม		4.07	1.01	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการปรึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุดได้แก่ โรงเรียนมี ห้องสำหรับการให้การศึกษาที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.82) โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อร่วมกันพิจารณาแก้ปัญหาของนักเรียน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 1.80) โรงเรียนจัดให้มีการปรึกษาเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.84) โรงเรียนนำผลการให้การปรึกษามาวิเคราะห์และเป็นแนวทางการวินิจฉัยปัญหาและให้การศึกษาในครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.82) โรงเรียนให้บริการปรึกษาแก่ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อความเข้าใจและร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.84) โรงเรียนมีการจัดเวลาและนัดหมายนักเรียนในการมาขอรับบริการปรึกษา ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 2.29) โรงเรียนติดตามผลการให้บริการปรึกษาแก่นักเรียนที่มารับบริการ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.86) โรงเรียนจัดให้มีแบบบันทึกการให้บริการปรึกษา ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.94) ตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนจัดให้มีการปรึกษาเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.90)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานแนะแนว
ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

ข้อที่	รายการ	การแปลผล		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	โรงเรียนสำรวจนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรม หลักสูตรและเลือกวิชาเรียนที่เหมาะสม	4.16	0.84	มาก
2	โรงเรียนช่วยเหลือให้นักเรียนเลือกกิจกรรมกลุ่มและ ชุมนุมต่างๆ ตามความสนใจ	4.31	0.85	มาก
3	โรงเรียนสนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียน	4.49	0.73	มาก
4	โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน	4.18	2.76	มาก
5	โรงเรียนติดต่อหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนเพื่อหางาน พิเศษให้นักเรียนทำและมีรายได้ระหว่างเรียน	3.28	2.20	ปาน กลาง
6	โรงเรียนช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกอาชีพที่ เหมาะสมกับความถนัดของตน	4.15	0.88	มาก
7	โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกเรียนต่อในสาขา ที่เหมาะสมกับตน	4.40	0.78	มาก
รวม		4.13	1.14	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ
การดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการจัดวางตัวบุคคลมี
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 1.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น
สูงที่สุด ได้แก่โรงเรียนสนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.73) รองลงมา ได้แก่
โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกเรียนต่อในสาขาที่เหมาะสมกับตน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.78)
โรงเรียนช่วยเหลือให้นักเรียนเลือกกิจกรรมกลุ่มและชุมนุมต่างๆ ตามความสนใจ ($\bar{X} = 4.31$,
S.D. = 0.85) โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 2.76) โรงเรียนสำรวจ
นักเรียนเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมหลักสูตรและเลือกวิชาเรียนที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.84)
โรงเรียนช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดของตน ($\bar{X} = 4.15$,
S.D. = 0.88)ตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้อ

อื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนติดต่อหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนเพื่อหางานพิเศษให้นักเรียนทำและมีรายได้ระหว่างเรียน ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 1.20)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานแนะแนว
ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการติดตามและประเมินผล

ข้อ ที่	รายการ	การแปลผล		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	โรงเรียนจัดทำแบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการมารับ บริการแนะแนว	4.30	0.77	มาก
2	โรงเรียนจัดทำหลักฐานการวิเคราะห์หรือวิจัยข้อมูลที่ ได้จากการประเมินและติดตามผล	4.13	0.78	มาก
3	โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อ การจัดบริการแนะแนว	4.20	0.74	มาก
4	โรงเรียนติดตามผลนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษา	4.33	0.77	มาก
5	โรงเรียนติดตามผลนักเรียนที่ไปศึกษาต่อสถานศึกษาอื่นๆ	4.16	0.87	มาก
6	โรงเรียนติดตามผลการศึกษานักเรียนที่ออกโรงเรียน กลางคัน	3.86	0.99	น้อย
7	โรงเรียนติดต่อผู้ปกครองเพื่อทราบความก้าวหน้าในการ แก้ปัญหาให้นักเรียน	4.13	0.90	มาก
8	โรงเรียนประเมินผลการจัดบริการด้านต่างๆเพื่อทำสถิติ เปรียบเทียบและปรับปรุงพัฒนางานแนะแนวต่อไป	4.22	0.83	มาก
รวม		4.16	0.83	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนติดตามผลนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษา ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.77) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนจัดทำแบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการมารับบริการแนะแนว ($\bar{X} = 4.30$,

S.D. = 0.77) โรงเรียนประเมินผลการจัดบริการด้านต่างๆเพื่อทำสถิติเปรียบเทียบและปรับปรุงพัฒนางานแนะแนวต่อไป (\bar{X} = 4.22, S.D. = 0.83) โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดบริการแนะแนว (\bar{X} = 4.20, S.D. = 0.74) โรงเรียนติดตามผลนักเรียนที่ไปศึกษาต่อสถานศึกษาอื่นๆ (\bar{X} = 4.16, S.D. = 0.87) โรงเรียนจัดทำหลักฐานการวิเคราะห์หรือวิจัยข้อมูลที่ได้จากการประเมินและติดตามผล (\bar{X} = 4.13, S.D. = 0.78) โรงเรียนติดต่อผู้ปกครอง เพื่อทราบความก้าวหน้าในการแก้ปัญหานักเรียน (\bar{X} = 4.13, S.D. = 0.90) ส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานจัดการต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนติดตามผลการศึกษานักเรียนที่ออกโรงเรียนกลางคัน (\bar{X} = 3.86, S.D. = 0.99)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านบริการสนเทศ 3) ด้านบริการปรึกษา 4) ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล 5) ด้านบริการติดตามและประเมินผล มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.8 ถึงตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมและรายด้าน

ปัญหาการดำเนินงานแนะแนว	การแปลผล (n = 367)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1 ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	1.70	0.86	น้อยที่สุด
2 ด้านบริการสนเทศ	2.36	1.30	น้อย
3 ด้านบริการปรึกษา	3.05	1.48	ปานกลาง
4 ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล	2.49	1.34	น้อย
5 ด้านบริการติดตามและประเมินผล	2.68	1.30	น้อย
รวม	2.45	1.25	น้อย

จากตารางที่ 4.8 พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45, S.D. = 1.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1 ด้าน ปานกลาง 1 ด้านและระดับน้อย 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด ได้แก่ ด้านบริการปรึกษา ($\bar{X} = 3.05, S.D. = 1.48$) รองลงมาคือ ด้านบริการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 2.68, S.D. = 1.30$) ด้านงานจัดวางตัวบุคคล ($\bar{X} = 2.49, S.D. = 1.34$) ด้านบริการสนเทศ ($\bar{X} = 2.36, S.D. = 1.30$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 1.70, S.D. = 0.86$)

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อที่	รายการ	การแปลผล (n = 367)		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	โรงเรียนมีการสำรวจข้อมูลประวัติส่วนตัวของนักเรียนโดยใช้แบบสอบถาม	1.58	0.77	น้อยที่สุด
2	โรงเรียนจัดทำโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน	2.03	1.50	น้อย
3	โรงเรียนมีการศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี	1.83	0.84	น้อยที่สุด
4	โรงเรียนจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนทุกคน	1.52	0.76	น้อยที่สุด
5	โรงเรียนใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาเพื่อการรู้จักนักเรียนเพิ่มเติม แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน (S.D.Q)	1.68	0.78	น้อยที่สุด
6	โรงเรียนประสานแจ้งผลการสำรวจ / การทดสอบทางจิตวิทยาและการแนะแนวให้ครูที่ปรึกษาทราบ เช่น ผลจากการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)	1.65	0.72	น้อยที่สุด
7	โรงเรียนขอความร่วมมือจากคณะครูในการให้ข้อมูลนักเรียน	1.68	0.79	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	การแปลผล		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
8	โรงเรียนนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน	1.71	0.79	น้อยที่สุด
9	โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	1.64	0.80	น้อยที่สุด
รวม		1.70	0.86	น้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.9 พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.70$, S.D.= 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนจัดทำโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน ($\bar{X} = 2.03$, S.D. = 1.50) รองลงมาคือโรงเรียนมีการศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี ($\bar{X} = 1.83$, S.D. = 0.84) โรงเรียนนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 1.71$, S.D. = 0.79) โรงเรียนขอความร่วมมือจากคณะครูในการให้ข้อมูลนักเรียน ($\bar{X} = 1.68$, S.D. = 0.79) โรงเรียนใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาเพื่อการรู้จักนักเรียนเพิ่มเติม แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน (S.D.Q) ($\bar{X} = 1.68$, S.D. = 0.78) โรงเรียนประสานแจ้งผลการสำรวจ /การทดสอบทางจิตวิทยาและการแนะแนวให้ครูที่ปรึกษาทราบ เช่น ผลจากการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ($\bar{X} = 1.65$, S.D. = 0.72) โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 1.64$, S.D. = 0.80) โรงเรียนมีการสำรวจข้อมูลประวัติส่วนตัวของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถาม ($\bar{X} = 1.58$, S.D. = 0.77) ตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีปัญหาการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนทุกคน ($\bar{X} = 1.52$, S.D. = 0.78)

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานแนะแนว
ของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการสนเทศ

ข้อที่	รายการ	การแปลผล		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อ การจัดการบริการสนเทศ	1.80	1.75	น้อยที่สุด
2	โรงเรียนจัดทำแผนการบริการสนเทศตลอดปีการศึกษา	1.75	0.78	น้อยที่สุด
3	โรงเรียนจัดทำปัยนิเทศเกี่ยวกับการศึกษาอาชีพด้าน ส่วนตัวและสังคม	1.73	0.87	น้อยที่สุด
4	โรงเรียนเผยแพร่ข้อสนเทศทั้ง 3 ด้าน คือ การศึกษา อาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม	1.57	0.71	น้อยที่สุด
5	โรงเรียนเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแก่ นักเรียน	1.60	0.81	น้อยที่สุด
6	โรงเรียนจัดหาแหล่งข้อมูลในชุมชนเพื่อให้บริการ ด้านการศึกษา อาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม	1.84	0.88	น้อยที่สุด
7	โรงเรียนมีการปัจฉิมนิเทศนักเรียนที่จะสำเร็จชั้นสูงสุด ของโรงเรียน	1.52	0.70	น้อยที่สุด
รวม		2.36	1.30	น้อย

จากตารางที่ 4.10 พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา
การดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการสนเทศ อยู่ใน
ระดับน้อย ($\bar{X} = 1.68$, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด
ได้แก่โรงเรียนจัดหาแหล่งข้อมูลในชุมชนเพื่อให้บริการ ด้านการศึกษา อาชีพ ด้านส่วนตัวและ
สังคม ($\bar{X} = 1.84$, S.D. = 0.88) รองลงมาได้แก่โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์
เพื่อการจัดการบริการสนเทศ ($\bar{X} = 1.80$, S.D. = 1.75) โรงเรียนจัดทำแผนการบริการสนเทศตลอดปี
การศึกษา ($\bar{X} = 1.75$, S.D. = 0.78) โรงเรียนจัดทำปัยนิเทศเกี่ยวกับการศึกษาอาชีพด้านส่วนตัวและ
สังคม ($\bar{X} = 1.73$, S.D. = 0.87) โรงเรียนเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแก่นักเรียน ($\bar{X} = 1.60$,
S.D. = 0.81) โรงเรียนเผยแพร่ข้อสนเทศทั้ง 3 ด้าน คือ การศึกษา อาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม

($\bar{X} = 1.57$, S.D. = 0.71) ตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียนเห็นว่ามีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนมีการปัจฉิมนิเทศนักเรียนที่จะสำเร็จชั้นสูงสุดของโรงเรียน ($\bar{X} = 1.52$, S.D. = 0.70)

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการปรึกษา

ข้อที่	รายการ	การแปลผล (n = 367)		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	โรงเรียนมีห้องสำหรับการให้บริการที่เหมาะสม	1.55	0.76	น้อยที่สุด
2	โรงเรียนมีการจัดเวลาและนัดหมายนักเรียนในการมาขอรับบริการปรึกษา	1.80	0.88	น้อยที่สุด
3	โรงเรียนจัดให้มีแบบบันทึกการให้บริการปรึกษา	1.71	0.84	น้อยที่สุด
4	โรงเรียนจัดให้มีการปรึกษาเป็นกลุ่ม	1.78	0.81	น้อยที่สุด
5	โรงเรียนจัดให้มีการปรึกษาเป็นรายบุคคล	1.59	0.78	น้อยที่สุด
6	โรงเรียนให้บริการปรึกษาแก่ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อความเข้าใจและร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน	1.77	0.87	น้อยที่สุด
7	โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อร่วมกันพิจารณาแก้ปัญหาของนักเรียน	1.69	0.81	น้อยที่สุด
8	โรงเรียนติดตามผลการให้บริการปรึกษาแก่นักเรียนที่มารับบริการ	1.73	0.85	น้อยที่สุด
9	โรงเรียนนำผลการให้ปรึกษามาวิเคราะห์และเป็นแนวทางการวินิจฉัยปัญหาและให้บริการปรึกษาในครั้งต่อไป	1.67	0.81	น้อยที่สุด
รวม		3.05	1.48	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการปรึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 1.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดเวลาและนัดหมายนักเรียนในการมาขอรับบริการปรึกษา ($\bar{X} = 1.80$,

S.D. = 0.88) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนจัดให้มีการปรึกษาเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 1.78$, S.D. = 0.81) โรงเรียนให้บริการปรึกษาแก่ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อความเข้าใจและร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ($\bar{X} = 1.77$, S.D. = 0.87) โรงเรียนติดตามผลการให้บริการปรึกษาแก่นักเรียนที่มารับบริการ ($\bar{X} = 1.73$, S.D. = 0.85) โรงเรียนจัดให้มีแบบบันทึกการให้บริการปรึกษา ($\bar{X} = 1.71$, S.D. = 0.84) โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อร่วมกันพิจารณาแก้ปัญหาของนักเรียน ($\bar{X} = 1.69$, S.D. = 0.81) โรงเรียนนำผลการให้การปรึกษามาวิเคราะห์และเป็นแนวทางการวินิจฉัยปัญหาและให้การปรึกษาในครั้งต่อไป ($\bar{X} = 1.67$, S.D. = 1.81) โรงเรียนจัดให้มีการปรึกษาเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 1.59$, S.D. = 0.78) ตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียนเห็นว่ามีการปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนมีห้องสำหรับการให้การปรึกษาที่เหมาะสม ($\bar{X} = 1.55$, S.D. = 0.76)

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของ
โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

ข้อ ที่	รายการ	การแปลผล (n = 367)		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	โรงเรียนสำรวจนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรม หลักสูตรและเลือกวิชาเรียนที่เหมาะสม	1.75	0.91	น้อยที่สุด
2	โรงเรียนช่วยเหลือให้นักเรียนเลือกกิจกรรมกลุ่มและ ชุมนุมต่างๆ ตามความสนใจ	1.88	0.93	น้อยที่สุด
3	โรงเรียนสนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียน	1.57	0.76	น้อยที่สุด
4	โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน	1.87	1.36	น้อยที่สุด
5	โรงเรียนติดต่อหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนเพื่อหางาน พิเศษให้นักเรียนทำและมีรายได้ระหว่างเรียน	2.11	1.11	น้อย
6	โรงเรียนช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกอาชีพที่ เหมาะสมกับความถนัดของตน	1.70	0.84	น้อยที่สุด
7	โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกเรียนต่อในสาขา ที่เหมาะสมกับตน	1.57	0.80	น้อยที่สุด
รวม		2.49	0.95	น้อย

จากตารางที่ 4.12 พบว่าผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการจัดวางตัวบุคคลอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$, S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนติดต่อหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนเพื่อหางานพิเศษให้นักเรียนทำและมีรายได้ระหว่างเรียน ($\bar{X} = 2.11$, S.D. = 1.11) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนช่วยเหลือให้นักเรียนเลือกกิจกรรมกลุ่มและชุมนุมต่างๆ ตามความสนใจ ($\bar{X} = 1.88$, S.D. = 0.93) โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้นักเรียน ($\bar{X} = 1.87$, S.D. = 1.36) โรงเรียนสำรวจนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมหลักสูตรและเลือกวิชาเรียนที่เหมาะสม ($\bar{X} = 1.75$, S.D. = 0.91) โรงเรียนช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดของตน ($\bar{X} = 1.70$, S.D. = 0.84) โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกเรียนต่อในสาขาที่เหมาะสมกับตน ($\bar{X} = 1.57$, S.D. = 0.80) ตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีปัญหาการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนสนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียน ($\bar{X} = 1.57$, S.D. = 0.76)

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการติดตามประเมินผล

ข้อที่	รายการ	การแปลผล		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	โรงเรียนจัดทำแบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการมารับบริการแนะแนว	1.63	0.72	น้อยที่สุด
2	โรงเรียนจัดทำหลักฐานการวิเคราะห์หรือวิจัยข้อมูลที่ได้จากการประเมินและติดตามผล	1.72	0.78	น้อยที่สุด
3	โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดบริการแนะแนว	1.64	0.77	น้อยที่สุด
4	โรงเรียนติดตามผลนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษา	1.62	0.82	น้อยที่สุด
5	โรงเรียนติดตามผลนักเรียนที่ไปศึกษาต่อสถานศึกษาอื่นๆ	1.68	0.90	น้อยที่สุด
6	โรงเรียนติดตามผลการศึกษาของนักเรียนที่ออกโรงเรียนกลางคัน	1.78	0.92	น้อยที่สุด

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	การแปลผล (n = 367)		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
7	โรงเรียนติดต่อผู้ปกครองเพื่อทราบความก้าวหน้าในการแก้ปัญหา การแก้ปัญหานักเรียน	1.76	0.85	น้อยที่สุด
8	โรงเรียนประเมินผลการจัดบริการด้านต่างๆเพื่อทำสถิติ เปรียบเทียบและปรับปรุงพัฒนางานแนะแนวต่อไป	1.58	0.77	น้อยที่สุด
รวม		2.68	0.81	น้อย

จากตารางที่ 4.13 พบว่า มีผู้บริหาร ครูและนักเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.68$, S.D.= 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุดได้แก่โรงเรียนติดตามผลการศึกษาของนักเรียนที่ออกโรงเรียนกลางคัน ($\bar{X}=1.78$, S.D. = 0.92) รองลงมา คือ โรงเรียนติดต่อผู้ปกครองเพื่อทราบความก้าวหน้าในการแก้ปัญหานักเรียน ($\bar{X}=1.76$, S.D. = 0.85) โรงเรียนจัดทำหลักฐานการวิเคราะห์หรือวิจัยข้อมูลที่ได้จากการประเมินและติดตามผล ($\bar{X}=1.72$, S.D. = 0.78) โรงเรียนติดตามผลนักเรียนที่ไปศึกษาต่อสถานศึกษาอื่นๆ ($\bar{X}=1.68$, S.D. = 0.90) โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดบริการแนะแนว ($\bar{X}=1.64$, S.D. = 0.77) โรงเรียนจัดทำแบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการมารับบริการแนะแนว ($\bar{X}=1.63$, S.D. = 0.72) โรงเรียนติดตามผลนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษา ($\bar{X}=1.62$, S.D. = 0.82) ส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานจัดการต่ำกว่าข้ออื่นๆได้แก่โรงเรียนประเมินผลการจัดบริการด้านต่างๆเพื่อทำสถิติเปรียบเทียบและปรับปรุงพัฒนางานแนะแนวต่อไป ($\bar{X}=1.62$, S.D. = 0.82)

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนว ของโรงเรียน บุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

จากผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง พบว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน บุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง พบว่าอยู่ในระดับน้อย สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปางมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 0.15 ได้มีข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานแนะแนวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

4.1 ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อเสนอแนะ

4.1.1 ควรปรับปรุงระบบจัดเก็บข้อมูลให้ทันสมัย (8)

4.1.2 ครูแนะแนวควรประสานกับครูที่รับผิดชอบในระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้มีการเยี่ยมบ้านอย่างครบถ้วนเพื่อให้รู้จักนักเรียนอย่างแท้จริง (10)

4.2 ด้านงานบริการสนเทศ

ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ควรให้บริการคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตให้เพียงพอในการสืบค้นข่าวสาร ต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ สังคมปัจจุบัน (10)

4.2.2 ควรส่งเสริมการแนะแนวอาชีพโดยจัดหาและเปิดให้หน่วยงานภายนอก มาแนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนมากขึ้น (15)

4.2.3 ควรมีการแนะแนวการศึกษาต่อในสายอาชีพให้มากยิ่งขึ้น (16)

4.3 ด้านบริการปรึกษา

ข้อเสนอแนะ

4.3.1 ควรจัดตั้งชมรมแนะแนวที่แนะนำน้อง เพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการแนะนำให้ คำปรึกษาเฉพาะด้าน เพราะคนในวัยเดียวกันจะเข้าใจกันมากกว่า (6)

4.3.2 ควรจัดตารางการให้บริการปรึกษาแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง (9)

4.4 ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

ข้อเสนอแนะ

4.4.1 ควรมีการจัดสรรทุนการศึกษาให้ทั่วถึงและเข้าถึงนักเรียนที่ยากจนจริง (24)

4.4.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์การทำงานพิเศษให้นักเรียนทำและมีรายได้ระหว่างเรียนอย่างทั่วถึง (26)

4.5 ด้านงานติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

ควรรวบรวมข้อมูลของนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วในเรื่องการศึกษาต่อการทำงาน เพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงดูแลนักเรียนในปัจจุบัน (9)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัยจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

1.1.2 เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

1.1.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 **กลุ่มตัวอย่าง** ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครู จำนวน 20 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 246 คนของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 367 คน

1.2.2 **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เป็นแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุระดับการศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 40 ข้อประยุกต์ตามแนวทางของ ลิเคิ์ทและได้กำหนดค่าของคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555, น. 75)ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับสภาพการดำเนินงานแนะแนวโรงเรียน

5 คะแนน หมายถึงมีการดำเนินงานมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึงมีการดำเนินงานมาก

3 คะแนน หมายถึงมีการดำเนินงานปานกลาง

2 คะแนน หมายถึงมีการดำเนินงานน้อย

1 คะแนน หมายถึงมีการดำเนินงานน้อยที่สุด

ระดับปัญหาการดำเนินงานแนะแนวโรงเรียน

5 คะแนน หมายถึงมีปัญหาการดำเนินงานมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึงมีปัญหาการดำเนินงานมาก

3 คะแนน หมายถึงมีปัญหาการดำเนินงานปานกลาง

2 คะแนน หมายถึงมีปัญหาการดำเนินงานน้อย

1 คะแนน หมายถึงมีปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปางเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

1.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 เริ่มจากการศึกษาค้นคว้าจากตำราเอกสารวารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปางเพื่อนำมากำหนดจุดมุ่งหมายและวางแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.3.2 สร้างข้อคำถามของแบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์จำนวน 40 ข้อ โดยปรับมาจากแบบสอบถามของ นางสาวศกามาศ เฟื่องฟู (2559) ซึ่งผู้วิจัยได้ขออนุญาตเรียบร้อยแล้ว

1.3.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำตรวจทานและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด

1.3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจพิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง .67-1

1.3.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) ในกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า

มีแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง มีความเที่ยงเท่ากับ .81 และปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง มีความเที่ยงเท่ากับ .76 และหาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมพบว่ามีความอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .24 - .64

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอเก็บข้อมูลในสถานศึกษา

1.4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

1.4.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามคืนด้วยตนเองและตรวจสอบความถูกต้องและความในการตอบแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไป

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ สถิติสำหรับหาคุณภาพของเครื่องมือและสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.5.1 สถิติสำหรับหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องและความเที่ยง

1.5.2 สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.6 ผลการวิจัย

1.6.1 สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง โดยภาพรวม มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด ได้แก่ ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านบริการสนเทศ ด้านบริการติดตามและประเมินผลด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านบริการปรึกษา

1) สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนทุกคน รองลงมาได้แก่โรงเรียนขอความร่วมมือจากคณะครูในการให้ข้อมูลนักเรียนโรงเรียนมีการสำรวจข้อมูลประวัติส่วนตัวของนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามโรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ โรงเรียนใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาเพื่อการรู้จัก

นักเรียนเพิ่มเติม แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน (SDQ) โรงเรียนมีการประสานแจ้งผลการสำรวจ / การทดสอบทางจิตวิทยาและการแนะแนวให้ครูที่ปรึกษาทราบ เช่น ผลจากการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) โรงเรียนนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนจัดทำโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่โรงเรียนมีการศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี

2) สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการสนเทศมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดได้แก่โรงเรียนมีการปัจฉิมนิเทศนักเรียนที่จะสำเร็จชั้นสูงสุดของโรงเรียนรองลงมาได้แก่โรงเรียนเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแก่นักเรียน โรงเรียนมีเผยแพร่ข้อมูลสนเทศทั้ง 3 ด้าน คือ การศึกษาด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โรงเรียนจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับการศึกษาอาชีพด้านส่วนตัวและสังคม โรงเรียนจัดทำแผนการบริการสนเทศตลอดปีการศึกษา โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดการบริการสนเทศตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่โรงเรียนจัดหาแหล่งข้อมูลในชุมชนเพื่อให้บริการ ด้านการศึกษา อาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม

3) สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการปรึกษามีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่โรงเรียนมีห้องสำหรับการให้การปรึกษาที่เหมาะสม รองลงมาได้แก่โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อร่วมกันพิจารณาแก้ปัญหาของนักเรียน โรงเรียนจัดให้มีการปรึกษาเป็นรายบุคคล โรงเรียนนำผลการให้การปรึกษามาวิเคราะห์และเป็นแนวทางการวินิจฉัยปัญหาและให้การปรึกษาในครั้งต่อไป โรงเรียนให้บริการปรึกษาแก่ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อความเข้าใจและร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน โรงเรียนมีการจัดเวลาและนัดหมายนักเรียนในการมาขอรับบริการปรึกษา โรงเรียนติดตามผลการให้บริการปรึกษาแก่นักเรียนที่มารับบริการ โรงเรียนจัดให้มีแบบบันทึกการให้บริการปรึกษาตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่โรงเรียนจัดให้มีการปรึกษาเป็นกลุ่ม

4) สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการจัดวางตัวบุคคลมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่โรงเรียนสนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียน รองลงมา ได้แก่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกเรียนต่อในสาขาที่เหมาะสมกับตน โรงเรียนช่วยเหลือให้นักเรียนเลือกกิจกรรมกลุ่มและชุมนุมต่างๆ ตามความสนใจโรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน โรงเรียนสำรวจนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมหลักสูตรและเลือกวิชาเรียนที่

เหมาะสมโรงเรียนช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดของตนส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่โรงเรียนติดต่อหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนเพื่อหางานพิเศษให้นักเรียนทำและมีรายได้ระหว่างเรียน

5) สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการติดตามประเมินผล มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดได้แก่โรงเรียนติดตามผลนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษารองลงมา ได้แก่ โรงเรียนจัดทำแบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการมารับบริการแนะแนวโรงเรียน ประเมินผลการจัดบริการด้านต่างๆ เพื่อทำสถิติเปรียบเทียบและปรับปรุงพัฒนางานแนะแนวต่อไป โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดบริการแนะแนว โรงเรียนติดตามผลนักเรียนที่ไปศึกษาต่อสถานศึกษาอื่นๆ โรงเรียนจัดทำหลักฐานการวิเคราะห์หรือวิจัยข้อมูลที่ได้จากการประเมินและติดตามผลโรงเรียนติดต่อผู้ปกครองเพื่อทราบความก้าวหน้าในการแก้ปัญหา นักเรียนส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานจัดการต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่โรงเรียนติดตามผลการศึกษานักเรียนที่ออกโรงเรียนกลางคัน

1.6.2 ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัด

ลำปาง โดยภาพรวม มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1 ด้าน ปานกลาง 1 ด้านและระดับน้อย 3 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดได้แก่ ด้านงานให้การบริการรองลงมาคือด้านงานติดตามและประเมินผล ด้านงานจัดวางตัวบุคคล ด้านงานบริการสนเทศส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ด้านงานศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

1) ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่โรงเรียนจัดทำโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนรองลงมาคือโรงเรียนมีการศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี โรงเรียนนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขอความร่วมมือจากคณะครูในการให้ข้อมูลนักเรียนโรงเรียนใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาเพื่อการรู้จักนักเรียนเพิ่มเติม แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน (SDQ)โรงเรียนประสานแจ้งผลการสำรวจ /การทดสอบทางจิตวิทยาและการแนะแนวให้ครูที่ปรึกษาทราบ เช่น ผลจากการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบโรงเรียนมีการสำรวจข้อมูลประวัติส่วนตัวของนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีปัญหาการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่โรงเรียนจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนทุกคน

2) ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการสนเทศมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุดได้แก่โรงเรียนจัดหาแหล่งข้อมูลในชุมชนเพื่อให้บริการ ด้านการศึกษาอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคมรองลงมาได้แก่โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์ เพื่อการจัดการบริการสนเทศโรงเรียนจัดทำแผนการบริการสนเทศตลอดปีการศึกษาโรงเรียนจัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับการศึกษาอาชีพด้านส่วนตัวและสังคมโรงเรียนเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพแก่นักเรียน โรงเรียนเผยแพร่ข้อสนเทศทั้ง 3 ด้าน คือ การศึกษา อาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคมตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียนเห็นว่ามีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่โรงเรียนมีการปัจฉิมนิเทศนักเรียนที่จะสำเร็จชั้นสูงสุดของโรงเรียน

3) ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการปรึกษามีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่โรงเรียนมีการจัดเวลาและนัดหมายนักเรียนในการมาขอรับบริการปรึกษารองลงมา ได้แก่ โรงเรียนจัดให้มีการปรึกษาเป็นกลุ่มโรงเรียนให้บริการปรึกษาแก่ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อความเข้าใจและร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน โรงเรียนติดตามผลการให้บริการปรึกษาแก่นักเรียนที่มารับบริการ โรงเรียนจัดให้มีแบบบันทึกการให้บริการปรึกษาโรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อร่วมกันพิจารณาแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนนำผลการให้การปรึกษามาวิเคราะห์และเป็นแนวทางการวินิจฉัยปัญหาและให้การปรึกษาในครั้งต่อไปโรงเรียนจัดให้มีการปรึกษาเป็นรายบุคคลตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียนเห็นว่ามีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่โรงเรียนมีห้องสำหรับการให้การปรึกษาที่เหมาะสม

4) ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการจัดวางตัวบุคคลมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่โรงเรียนติดต่อหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนเพื่อหางานพิเศษให้นักเรียนทำและมีรายได้ระหว่างเรียนรองลงมา ได้แก่โรงเรียนช่วยเหลือให้นักเรียนเลือกกิจกรรมกลุ่มและชุมนุมต่างๆ ตามความสนใจ โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้กับนักเรียน โรงเรียนสำรวจนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมหลักสูตรและเลือกวิชาเรียนที่เหมาะสมโรงเรียนช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดของตน โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกเรียนต่อในสาขาที่เหมาะสมกับตนตามลำดับส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นว่ามีปัญหาการดำเนินงานต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่โรงเรียนสนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียน

5) ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ด้านบริการติดตามประเมินผล มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็น

รายชื่อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่โรงเรียนติดตามผลการศึกษานักเรียนที่ออกโรงเรียนกลางคันรองลงมา คือ โรงเรียนติดต่อผู้ปกครองเพื่อทราบความก้าวหน้าในการแก้ปัญหาให้นักเรียน โรงเรียนจัดทำหลักฐานการวิเคราะห์หรือวิจัยข้อมูลที่ได้จากการประเมินและติดตามผลโรงเรียนติดตามผลนักเรียนที่ไปศึกษาต่อสถานศึกษาอื่นๆ โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดบริการแนะแนว โรงเรียนจัดทำแบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการมารับบริการแนะแนวโรงเรียนติดตามผลนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษาส่วนข้อที่ผู้บริหาร ครู และนักเรียน เห็นว่ามีสภาพการดำเนินงานจัดการต่ำกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่โรงเรียนประเมินผลการจัดบริการด้านต่างๆ เพื่อทำสถิติเปรียบเทียบและปรับปรุงพัฒนางานแนะแนวต่อไป

1.6.3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

1) ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรปรับปรุงโครงการเยี่ยมบ้าน ครูแนะแนวควรประสานกับครูที่รับผิดชอบในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีการเยี่ยมบ้านอย่างครบถ้วนเพื่อให้รู้จักนักเรียนอย่างแท้จริง

2) ด้านบริการสนเทศ

ควรให้บริการคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตให้เพียงพอในการสืบค้นข่าวสารต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ สังคมปัจจุบันส่งเสริมการแนะแนวอาชีพโดยจัดหาและเปิดให้หน่วยงานภายนอก มาแนะนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้เกิดขึ้นนักเรียนมากขึ้นและมีการแนะแนวการศึกษาต่อในสายอาชีพให้มากยิ่งขึ้น

3) ด้านบริการปรึกษา

ควรจัดตั้งชมรมแนะแนวที่แนะนำน้อง เพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการแนะนำให้การปรึกษาเฉพาะด้าน เพราะคนในวัยเดียวกันจะเข้าใจกันมากกว่า ครูควรมีการนัดหมายให้การปรึกษาแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา

4) ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

ควรจัดสรรทุนการศึกษาให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ประชาสัมพันธ์การหางานพิเศษให้นักเรียนทำและมีรายได้ระหว่างเรียนให้ทั่วถึง เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าเรียนและเลือกเรียนในวิชาที่ชอบและการปรับตัวการอยู่ร่วมกันในสังคม ควรจัดทำแบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ค้นหาความถนัด เพื่อนำไปตัดสินใจเลือกเรียนในวิชาหรือประกอบอาชีพที่สนใจ

5) ด้านบริการติดตามและประเมินผล

ควรรวบรวมข้อมูลของนักเรียนหลังจบการศึกษา เพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงดูแลนักเรียนในปัจจุบัน ประเมินผลการทำงานของฝ่ายแนะแนว โดยประเมินจาก ครู นักเรียนและผู้ปกครอง

2. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง
โดยภาพรวม มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงที่สุด ได้แก่ ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านงานบริการสนเทศ ด้านบริการติดตามและประเมินผล ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านบริการปรึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานแนะแนวของสถานศึกษาเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับการแนะแนว มีการวางแผนตามลำดับขั้นตอน และทำงานกันอย่างจริงจัง รวมทั้งทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ส่งผลให้มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วารินทร์ บุญเชิด (2550) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อสภาพการบริหารงานในการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลงานวิจัยของ วุฒิชัย ปลื้มจิต (2552) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ข้าราชการครูมีความเห็นต่อสภาพการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง รายด้านมีดังนี้

2.1.1 ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น มีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน สรุปและจัดเก็บอย่างเป็นระบบและนำข้อมูล

นักเรียนรายบุคคลไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ภาติขุนนท์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ประกอบด้วย 5 งาน ได้แก่ 1) งานศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 6 รายการเช่นกำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษารวบรวมข้อมูลของผู้เรียนเยี่ยมบ้านผู้เรียนประสานงานสมาชิกเครือข่ายเพื่อรวบรวมข้อมูลผู้เรียน

2.1.2 ด้านบริการสนเทศ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการนำผลการวิเคราะห์หรือวิจัยมาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดการบริการสนเทศ ทำให้มีความสะดวกในการแนะแนวสอดคล้องกับงานวิจัยของภาติขุนนท์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า งานบริการสนเทศประกอบด้วย 5 รายการเช่นปรับปรุงข้อมูลของเครือข่ายให้เป็นปัจจุบันประสานงานกับสถานประกอบการเกี่ยวกับข้อมูลการประกอบอาชีพเช่นแผ่นพับหรือวารสาร อยู่ในระดับมาก

2.1.3 ด้านบริการปรึกษา มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อร่วมกันพิจารณาแก้ปัญหาของนักเรียนและให้บริการปรึกษาแก่ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อความเข้าใจและร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมานอุ้นวงศ์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวโดยใช้กิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดกิจกรรมการแนะแนวได้ดีขึ้นทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากคือบริการให้คำปรึกษา

2.1.4 ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่ามีการสำรวจนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมเสริมหลักสูตรและเลือกวิชาที่เหมาะสมและสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกเรียนต่อในสาขาวิชาที่เหมาะสมกับตน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมานอุ้นวงศ์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวโดยใช้กิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจสามารถจัดกิจกรรมการแนะแนวได้ดีขึ้นทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากคือบริการจัดวางตัวบุคคล

2.1.5 ด้านบริการติดตามประเมินผล มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า โรงเรียนประเมินผลการจัดบริการด้านต่างๆ เพื่อทำสถิติเปรียบเทียบและปรับปรุง พัฒนางานแนะแนว สอดคล้องกับงานวิจัยของสมานอุ้นวงศ์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการ ดำเนินงานแนะแนวโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวโดยใช้กิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและ การนิเทศภายในตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความ เข้าใจสามารถจัดกิจกรรมการแนะแนวได้ดีอยู่ในระดับมากคือบริการติดตามและประเมินผล

2.2 ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ตามองค์ประกอบ 5 ประการคือ 1) ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านบริการ สนเทศ 3) ด้านบริการให้การปรึกษา 4) ด้านงานจัดวางตัวบุคคล 5) ด้านบริการติดตามและประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานแนะแนวมีการกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนมีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต้องมีการประสานความร่วมมือจากครูนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งมีการติดตามประเมินผล ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และช่วยเหลือกัน รวมทั้งบุคลากรคิดว่าการดำเนินงานต่อเนื่องเป็น ประจำทุกปี ทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงและต่อเนื่อง ส่งผลให้มีปัญหาน้อยซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของกมลวรรณ เทียงธรรม (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานแนะแนว ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมาผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการ บริหารงานแนะแนว ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา นครราชสีมา โดยรวม มีปัญหา การบริหารงานแนะแนวอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

2.2.1 ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ใน ระดับน้อยทั้งนี้ เนื่องจาก มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน สรุปและนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปใช้ ในการช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ เทียงธรรม (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานแนะแนว ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมาผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานแนะแนว ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา นครราชสีมา โดยรวม มีปัญหาการบริหารงานแนะแนวอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

2.2.2 ด้านบริการสนเทศ มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยทั้งนี้เนื่องจาก มีการจัดป้านิเทศเกี่ยวกับศึกษาอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม ซึ่งสอดคล้องตามความต้องการของ นักเรียน ที่เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิทัศน์ นักเสียง (2549) ได้ศึกษา เรื่อง ปัญหาการบริหารการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาละเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. ปัญหาการบริหารการแนะแนวของ

ผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

2.2.3 ด้านบริการปรึกษา มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจาก มีการจัดแนะแนวให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเพื่อความเข้าใจและร่วมแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน และมีการจัดประชุมครูเพื่อร่วมกันพิจารณาแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ วนิดา จอมภักดี (2542) ได้ศึกษา ปัญหาและความต้องการบริการแนะแนวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนสุเทพ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาด้านการปรึกษาบริการให้คำปรึกษา คือ นักเรียนมีปัญหาในระดับปานกลาง ครูมีเวลาคำปรึกษา แต่ยังไม่เป็นที่พอใจของนักเรียนเพราะไม่มีห้องให้คำปรึกษาโดยเฉพาะทุกโรงเรียนขาดแคลนห้องเรียนจึงไม่สามารถจัดห้องแนะแนวเป็นเอกเทศได้ จึงใช้ห้องพักครูหรือห้องเรียนเป็นที่ให้บริการให้คำปรึกษา

2.2.4 ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ เนื่องจาก โรงเรียนสำรวจนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมเสริมหลักสูตรและเลือกวิชาที่เหมาะสมและสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกเรียนต่อในสาขาวิชาที่เหมาะสมกับตน สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของนิทัศน์ นักเสียง (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. ปัญหาการบริหารการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

2.2.5 ด้านบริการติดตามประเมินผล มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ เนื่องจาก โรงเรียนประเมินผลการจัดบริการด้านต่างๆ เพื่อทำสถิติเปรียบเทียบและปรับปรุงพัฒนา งานแนะแนวสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของกมลวรรณ เทียงธรรม (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานแนะแนว ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมาผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานแนะแนว ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา นครราชสีมา โดยรวม มีปัญหาการบริหารงานแนะแนวอยู่ในระดับน้อย เมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผล มีปัญหาการบริหารงานแนะแนวอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้มีดังต่อไปนี้

3.1.1 สภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่พบด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านบริการปรึกษา ดังนั้นผู้บริหารและครูแนะแนวควรพัฒนาการดำเนินงานด้านบริการปรึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.1.2 ปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง โดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยและพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบริการปรึกษา ดังนั้นผู้บริหารและครูแนะแนวควรดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านบริการปรึกษาให้ลดน้อยลงกว่าเดิม

3.1.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ที่พบ ควรนำเสนอให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมร่วมกันในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนต่อการดำเนินงานแนะแนวในแต่ละสถานศึกษา

3.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการแนะแนวศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพในสถานศึกษาระดับต่างๆ

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *ทิศทางการแนะแนวในทศวรรษหน้า*. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- กมลวรรณ เทียงธรรม. (2548). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานแนะแนว ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- กมล ธิโสภา. (2557). *นักบริหารกับงานแนะแนว*. สืบค้นจาก <http://www.cptathailand.com/gen-advice.html>.
- ขนิษฐา บุญดิเรก. (2546). *กระบวนการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโรงเรียน กับความพึงพอใจ ของครูแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- จารวี ชัยรัตน์. (2541). *ปัญหาและความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2545). *หลักการแนะแนวเบื้องต้น*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- นรินาถ แสนสา. (2554). *สัมมนาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในองค์กร*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการสัมมนาทางการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา*. (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1). หน่วยที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- นฤมล จันทรมิณ. (2550). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานแนะแนวโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- นิทัศน์ นักเสียง. (2549). *ปัญหาการบริหารการแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, สงขลา.
- นุชนาถ จิตรัตน์เสณีย์. (2541). *ปัญหาการจัดการแนะแนวของครูแนะแนวโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ประคินันท์ อุปมรกัย. (2547). *ประสบการณ์วิชาชีพแนะแนว*. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ประสาน ทิพย์ธารา. (ม.ป.ป.). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์,

ปัญญา นาแพงหมื่น, สุริวัตร จันทรโสภา และนคร วิชัยผิน. (2548). การปฏิรูปการเรียนรู้:

ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา, *พวงแสด*, 24(28).

พนม ล้อมอารีย์. (2533). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

_____. (2548). *การแนะแนวเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

พระธรรมปิฎก. (2546). *พุทธศาสตร์กับการแนะแนว*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.

ภาติ ขุนนนท์. (2552). *การศึกษาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโดยการสร้างเครือข่ายของ*

สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา,

พระนครศรีอยุธยา.

ลักขณา สิริวัฒน์. (2547). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์

วนิดา จอมภักดี. (2542). *ปัญหาและความต้องการแนะแนวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*

กลุ่มโรงเรียนสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

วุฒิชัย ปลื้มจิต. (2552). *สภาพการดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่*

การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

วารินทร์ บุญเชิด. (2550). *สภาพการบริหารงานการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษา สังกัด*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

วัชรีย์ ทรัพย์มี. (2531). *การแนะแนวในโรงเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

วัฒนา พัชรพานิช. (2531). *หลักการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.

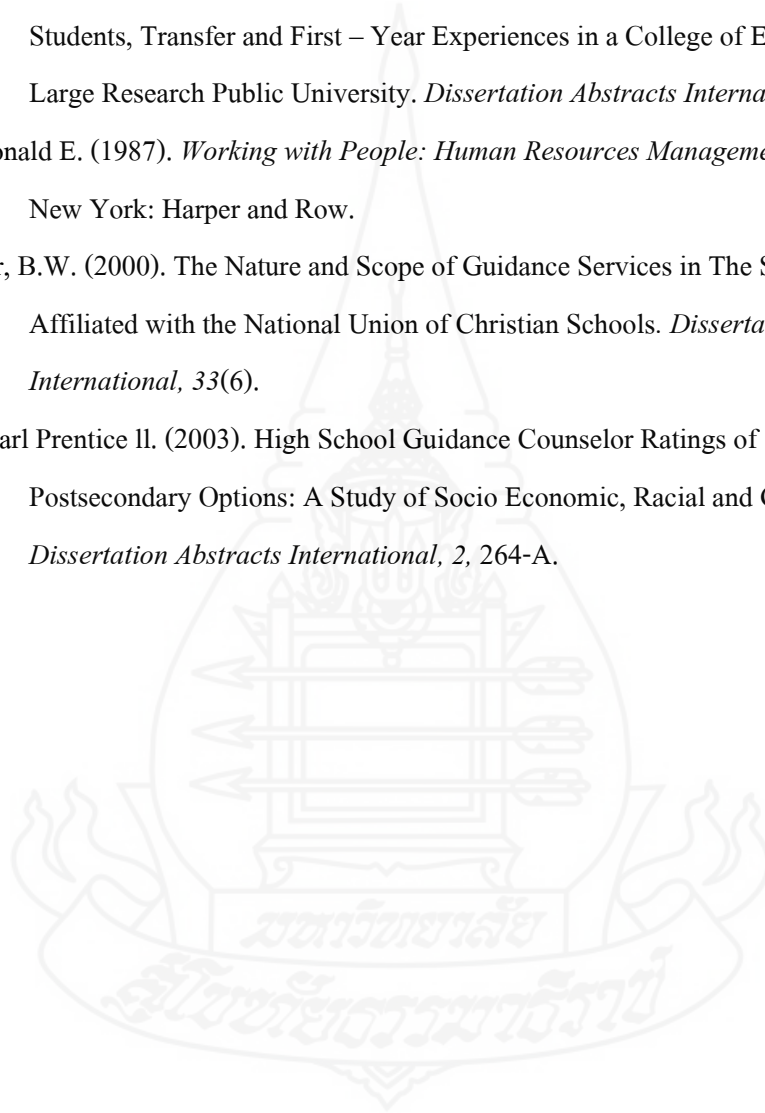
_____. (2549). *หลักการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.

วิชากร, กรม. (2545). *การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ครุสภา ลาดพร้าว.

รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2549). *หลักการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

- ศรีแก้วมา ปั่นหุ่น. (2540). *บทบาทของคุณและความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการแนะแนว*
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง.
 (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมาน อุ่นวงศ์. (2548). *การพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวโรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 2 สำนักงาน*
เขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- สมหวัง ทาแกง. (2548). *การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการงาน*
แนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร
เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2546). *หลักสูตรการแนะแนวสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา.*
 กรุงเทพฯ: ศูนย์แนะแนวและการศึกษาอาชีพ สมาคมฯ.
- สุภรณ์ แวดระกุล. (2557). *ขอข่างานแนะแนว.* สืบค้นจาก :<http://www.thaiguideance.net>
- สุโท เจริญสุข. (ม.ป.ป.). *เทคนิคเบื้องต้นในการให้คำปรึกษาและจิตบำบัด.* กรุงเทพฯ: โอเดียนส
 โตร์.
- อนันต์ อนันตรังสี. (ม.ป.ป.). *หลักการแนะแนว.* กรุงเทพฯ: พีระพัฒนา.
- Barron. (2003). Doing with understanding: Lessons from research on problem and project-based learning. *Journal of The Learning Sciences*, 7(3/4), 271-311.
- Corominas, Rovira E. “ (2006). New Perspectives in Career Counseling which Responol to the Changes and Needs of Society Today,” *Dissertation Abstracts International*.
 1(December 2006) : 3142-A.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education.* New York: Mc Graw – Hill Book.
- Hansen & Stevic. (1969). *Elementary School Guidance.* Toronto: Collier-Macmillan.
- Higgins, Kenneth R. (2004). Secondary School Guidance Programs as Perceived by Selected Principals in Ohio. *Dissertation Abstracts International*, 35(11).
- Jackard, L.R. (2003). Charactcnstics of Adult Counselors in Community College or The Two Year College. *Dissertation Abstracts International*. 33,2105-A.

- Lehmanowsky, Mary Belt. (2000). *Guidance and Counseling Services: Perceived Student Needs*. Ph.D. Dissertation. The University of Nebraska. Retrieve from <http://proquest.umi.com/pqdweb/?did=747144161&sid=3&Fmt=2&clientId=71090&RQT=309&VName=PQD>.
- Mendez, Eligio David. (2001). A Qualitative Case Study of Hispanic Community College Students, Transfer and First – Year Experiences in a College of Engineering at a Large Research Public University. *Dissertation Abstracts International*, 2, 464-A.
- Miller, Donald E. (1987). *Working with People: Human Resources Management in Action*. New York: Harper and Row.
- Rottchafer, B.W. (2000). The Nature and Scope of Guidance Services in The Secondary schools Affiliated with the National Union of Christian Schools. *Dissertation Abstracts International*, 33(6).
- Rollins, Carl Prentice II. (2003). High School Guidance Counselor Ratings of Success for Postsecondary Options: A Study of Socio Economic, Racial and Gender Bias. *Dissertation Abstracts International*, 2, 264-A.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม

ชื่อ-นามสกุล	อาจารย์ต๋ามพงษ์ วงษ์จันทร์
สถานที่ทำงาน	ฝ่ายแนะแนวการศึกษา สำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
วุฒิการศึกษา	ศษ.ม (การแนะแนว) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ประสบการณ์	นักแนะแนวการศึกษาและอาชีพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ชื่อ-นามสกุล	อาจารย์จักรคุณย์ มนตรีกุล ณ อุษยา
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบางปะอิน “ ราชานุเคราะห์ 1 ” ตำบลบางปะอิน จังหวัดอยุธยา
วุฒิการศึกษา	ศษ.ม (การแนะแนว) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ประสบการณ์	หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนบางปะอิน “ ราชานุเคราะห์ 1 ”
ชื่อ-นามสกุล	อาจารย์กัญญาณี บุญเรืองขาว
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนสตรีพัทลุง ถนนรามесวรร อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง
วุฒิการศึกษา	ศษ.ม (การแนะแนว) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ประสบการณ์	ครูงานแนะแนว โรงเรียนสตรีพัทลุง

ที่ ศธ 0522.16 (ป)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

27 มิถุนายน 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ตามพงษ์ วงษ์จันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสมหญิง ไชยพรม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัยทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนว ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอบอกมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 081 -706-2166

ที่ ศธ 0522.16 (ป)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

27 มิถุนายน 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์จักรคุณย์ มนตรีกุล ณ อยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสมหญิง ไชยพรม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนว ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอบอกมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 081 -706-2166

ที่ ศธ 0522.16 (ป)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

27 มิถุนายน 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์กัญญาณี บุญเรืองขาว

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสมหญิง ไชยพรม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแนะแนว ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษานำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอบอกมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 081 -706-2166

ที่ ศษ 0522.16 (ป)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

27 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย

ด้วยนางสมหญิง ไชยพรม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากผู้บริหาร ครูและนักเรียนในโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัยจังหวัดลำปาง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยตามวันเวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 081 -706-2166

ที่ ศษ 0522.16 (ป)/

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

27 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนลำปางกัลยาณี

ด้วยนางสมหญิง ไชยพรม นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อการวิจัยจาก ผู้บริหาร ครูและนักเรียน ในโรงเรียนลำปางกัลยาณี จังหวัดลำปาง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยตามวันเวลาและรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรนักศึกษา 081 -706-2166

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย
จังหวัดลำปาง

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือการเก็บข้อมูลในการจัดทำภาคนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง” การตอบแบบสอบถามไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามหน่วยงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องแต่ประการใดซึ่งข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จะถูกเก็บเป็นความลับและจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คือแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (checklist) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 คือแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง รูปแบบของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 40 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ด้านบริการสนเทศ
3. ด้านบริการปรึกษา
4. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล
5. ด้านบริการติดตามและประเมินผล

ตอนที่ 3 คือข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

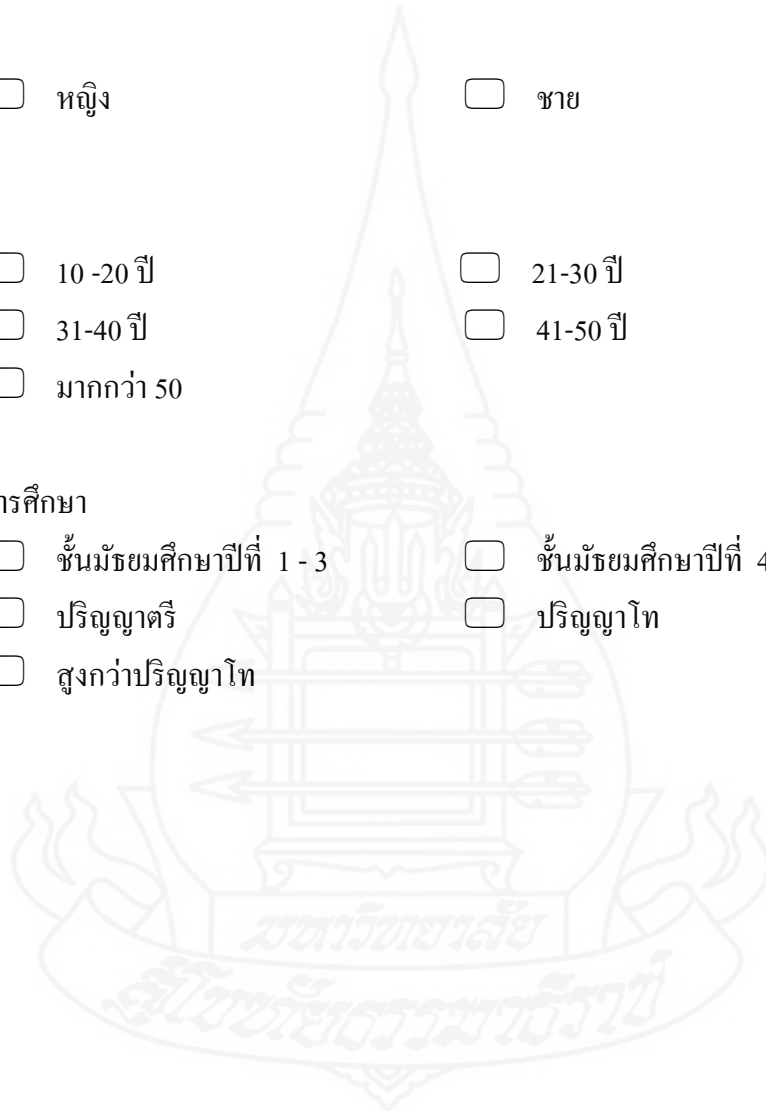
ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นางสมหญิง ไชยพรม

นักศึกษาระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ท่านเห็นว่าตรงกับความจริงหรือความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. เพศ หญิง ชาย**2. อายุ** 10 -20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี มากกว่า 50**3. ระดับการศึกษา** ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 -3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 -6 ปริญญาตรี ปริญญาโท สูงกว่าปริญญาโท

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน
บุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ท่านเห็นว่าตรงกับความจริงหรือความคิดเห็น
ของท่านมากที่สุดโดยเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

ระดับสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- 5 คะแนน หมายถึงมีการดำเนินงานมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึงมีการดำเนินงานมาก
- 3 คะแนน หมายถึงมีการดำเนินงานปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึงมีการดำเนินงานน้อย
- 1 คะแนน หมายถึงมีการดำเนินงานน้อยที่สุด

ระดับปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- 5 คะแนน หมายถึงมีปัญหาการดำเนินงานมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึงมีปัญหาการดำเนินงานมาก
- 3 คะแนน หมายถึงมีปัญหาการดำเนินงานปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึงมีปัญหาการดำเนินงานน้อย
- 1 คะแนน หมายถึงมีปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	สภาพ การดำเนินงาน					ปัญหา การดำเนินงาน					
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
40	โรงเรียนประเมินผลการจัดบริการด้านต่างๆเพื่อทำ สถิติเปรียบเทียบและปรับปรุงพัฒนางานแนะแนว ต่อไป											

ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียน

คำชี้แจง กรุณาระบุข้อเสนอแนะ/และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนในด้าน
ต่อไปนี้

1. ด้านบริการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

.....

2. ด้านบริการสนเทศ

.....

3. ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล

.....

4. ด้านบริการปรึกษา

.....

5. ด้านบริการติดตามและประเมินผล

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

คำดัชนีความสอดคล้อง

ตาราง แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการ
ดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

แบบสอบถามข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			รวม	IOC	ผลการ ประเมิน
	1	2	3			
1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
6	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
11	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
13	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
14	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
16	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
17	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
18	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
19	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ตาราง แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการ
ดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง

แบบสอบถามข้อที่	ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			รวม	IOC	ผลการ ประเมิน
	1	2	3			
21	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
22	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
23	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
24	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
25	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
26	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
27	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
28	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
29	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
30	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
31	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
32	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
33	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
34	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
35	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
36	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
37	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
38	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
39	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
40	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสมหญิง ไชยพรม
วันเดือนปีเกิด	21 กรกฎาคม 2503
สถานที่เกิด	จังหวัดลำปาง
ประวัติการศึกษา	ค.บ. (บรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ พ.ศ.2527
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
ตำแหน่ง	ครู คศ.2

